

140 |
1979 | 2

ISSN 0124 - 5878

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԿՈՄՄՈՆԻՍՏ

1980

1979

ՀՈՄԱՅՆՈՒՄ 12
1979

საქართველოს კომუნისტულ თოგბეთს ზეიმი ბრძედება

ეს ზეიმი ჩვენი ხალხის კომუნისტური, საბაჟოლო, ზემოთით და იმპერიალიზმული ტრადიციებისაა, მათი დანიშნულებაა პარტიის იმპერიალიზმის კარგადი უმჯობესობის, მისი ყველა მუხის უსაზღვრო მოქმედების ღრუბრული მუხისაა.

დავინს ურთობს ანტიკომუნისტური იმპერიალიზმის საფუძველი, რომელიც კარგადი უმჯობესობის კარგადი უმჯობესობის, მისი ყველა მუხის უსაზღვრო მოქმედების ღრუბრული მუხისაა, იმპერიალიზმის, საბაჟოლო, ზემოთით და იმპერიალიზმული ტრადიციებისაა.

დავინს ურთობს ანტიკომუნისტური იმპერიალიზმის საფუძველი, რომელიც კარგადი უმჯობესობის კარგადი უმჯობესობის, მისი ყველა მუხის უსაზღვრო მოქმედების ღრუბრული მუხისაა.

3 ა. 1979 წლის 11 თებერვლიდან საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრის მუხისაა.

1979 წლის 11 თებერვლიდან საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრის მუხისაა.

ს. კომუნისტური იმპერიალიზმის ცენტრისაა.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრის მუხისაა.

პირენაზი

12 თებერვლი 1979

ს. კომუნისტური იმპერიალიზმის ცენტრისაა.

საქართველოში ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად, ანუ თანხის ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად მხარეობის სუბიექტურად, ანუ თანხის ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად, ანუ თანხის ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად.

თავისუფალი საქართველოს მუხისაა.

თავისუფალი საქართველოს მუხისაა.

76.102

ზე, თავისი მხარეობისაა, ანუ თანხის ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად, ანუ თანხის ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად, ანუ თანხის ზეიმი ბრძედება სუბიექტურად.

ს. კომუნისტური იმპერიალიზმის ცენტრისაა.

მეგობრობის წიგნი

ნაწილები წიგნიდან „ლილა“

ზოია კოსპრსენსკაია

მხატვარი რეზა ჯანაშიანი

მოკლედ მის თაყვანსმცემელ ქართველებს, შედეგ სამეცნიერო ბოლო ჩასახვევს და სურათს დაწესებულ ვანდებს. ერთი სხვა შედეგად, ესაა განაგრძეს და ფიქრი გაუშვეს სხვადასხვა მხარეს კონსტრუქციისათვის ასე სწრაფად.

ის იყო პეტერბურის თავზე ბაღის მთავარ ამოღობ, რომ მუშა პეტროვის ბინას მიადგინა. იქ მათი ღირსი ელოდებოდათ.

პოდვოსკი პეტროვი შევიდა. დასახლისა რახან ერთი გული იოთახში შევიყვანა. მაგისტრის მხარე ჭიარა, მუქსათუფლიანი მახვილი კაცი წამოვიდა და შევიკვანა სხვაგვარად ჩავარდნილი პოდვოსკი შევიყვანა.

— რაო, ვედრა მცნობა, ნიკოლაი ილიჩ? — ეშმაკური ღიმილით კეთის ვალდებულ ილიას ძემ და სათვალე მოიხსნა. ჭიარა წარბებს ქვეშ ახალგაზრდულმა თვალსაფარმა თვალგება გაიკეთა.

— რაი მე ვერ გიცნობ, — ხელები ვაშლა პოდვოსკიმ, — არც ერთ მამებარს არ მოუვა შიარად, რომ ამ მოხუცში ლენინი შეიკონს. — ერთმა პატარამ ქუჩაზე გადავიყვანა კი შემობთათახა, მსოფრულად გაიცნა ლენინსა.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ანტონოვ-ოვსენკო და ნეკსევი მოედნენ.

— ვლადიმერ ილიას მე შეგად კმაყოფილი იყო, რომ ვერც მათ იცნეს იგი, სათვალე მაგიდაზე დადო და თქვა:

— რა აზრის ხართ აჯანყებაზე? რა ძალეში ძიებენ? ვლადიმერ მამბეში, მიუბრუნდა ანტონოვ-ოვსენკოს.

ვლადიმერ აღექსანდრეს ძემ, განათლებით სამხედრომ, პროფესორ რევივლიციონერმა, ბალტიის ფლოტის მეზღვაურებს თავი შეაყვარა, როგორც გულწრფელმა, დაუღალა, ვმა, შრომისმოყვარე მეოთხარმა, უახლოესმა ახმანაგებმა იციანდრემ, რომ ანტონოვ-ოვსენკო და მამბეში ლექსებს წერდა. ლექსებს იგი მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე წერდა თავისთვის. ეს იყო ნახი, ერთი სმბეზიანი ლექსები. მაგრამ, მოცინებულად, აღექსანდრეს ძემ ნიკოვლადიმერ, აღექსანდრეს ძემ ნიკოვლადიმერ გამოიღოდა. მისი მძლავრი ხმა მსმენელს ატყუებდა, ჩარისკაცო აღდგომოცანულ „ვამსა“ იწვევდა ამიტომაც პარტიამ იგი გადაწყვიტა ვამსაშეშად მიკლავა ცენტრალური კომიტეტის სამხედრო ორგანიზაციოში.

მე მხოლოდ ვლოცისა და ფინეთს შემიძლია მივაგახსნო. დაიწყო ანტონოვ-ოვსენკომ. ქე...

პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილებით შეიარაღებულ აჯანყების შესახებ არ გამოქვეყნებულა. იგი უკაცრეს პარტიულ საიდუმლოებად იჩვენოდა. მაგრამ სულ უფრო მზარდი რევოლუციური ქალიშვილი ამ გადაწყვეტილების მიუღებლად შეშინებულ მათთან მიმართული გახდა.

12 ოქტომბერს პეტროგრადის საბჭოსთან ბოლშევიკების ნება-სურვილით შეიქმნა სამხედრო-რევოლუციური კომიტეტი — მუშათა კლასის შეიარაღებულ ძალთა რევოლუციური შტაბი.

ცენტრალურმა კომიტეტმა შეიარაღებულ აჯანყების თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილება პეტროგრადის პარტიული აქტივის განსახილველად გაიტანა. აქტივის კრებაზე კამენევი და ზინოვიევი შევიდნენ პარტია არჩეულ ვეზინან აქციონითა. 16 ოქტომბრიდან 17-ის განთავადამდე მთელი დღე ცხარე კამათი იყო გაჩაღებული ლენინი თავამოვლით, მგზნებელად რედაქცია ცენტრალური კომიტეტის რეზოლუციისა, ილით, როცა ყველა საკითხი ამოიჭურა, ათავა რაიონების წარმომადგენელთა მოხსენებები მოსმენილი და განხილული იყო, მიიღეს გადაწყვეტილება:

„კრება მიესალმება, სასებითი უჭირს მხარს ცენტრალური კომიტეტის რეზოლუციას; ყველა ორგანიზაციის, ყველა მუშასა და გარისკაცს მოუწოდებს ყოველმხრივ მოქმედონ შეიარაღებული აჯანყებისათვის...“

ამ გადაწყვეტილების წინააღმდეგ მხოლოდ ორმა აიწია ხელი კამენევა და ზინოვიევა.

ამიერიდან ლენინის სიბრძნე, ლენინის ნება იქცა მთელი პარტიის, მთელი მუშათა კლასის ნება-სურვილად.

აჯანყების შტაბი ყოფილ კეთილშობილ ქალთა ინსტიტუტის შენობაში იყო მოთავსებული. ჭკრ კიდე 1917 წლის გაზაფხულზე სიბორონი გრძელი დერეფნების სიჩუქეს მხოლოდ ქალიშვილების რბილი ფეხსაცმელების ჩუმი შრიალი და ხმადა-

ბალი ფრანგული ლაპარაკი აღძვევდა. ახლა კი დერეფანში ჩარისკაცები, მეზღვაურები, მუშები ირევიან, ფალოუნებს იარაღ, ისის დაქვილილი ჩარისკაციური ჩექმების ბრაჭები... ერთ-ერთ თათხამ სხდომას ატარებს ცენტრალური კომიტეტის სამხედრო ორგანიზაცია პეტერბურის ყველა ბოლშევიკური ორგანიზაციის წარმომადგენლებთან ერთად.

შესევნებულ იაკობ მიხეილის ძე სევერღაგმა ხელით მოიხში სამხედრო ორგანიზაციის წევრი პოდვოსკი და თითქმის ჩურჩული უთხრა:

— ილიჩი გელით, რომ აჯანყების მზადების შესახებ მოახსენო. წამოყვებიან ანტონოვ-ოვსენკო და ნეკსევი. მოძებნეთ ისინი. მისამართი დაიმახსოვრეთ. — იაკობ მიხეილის ძემ უფრო ჩასიურჩულა მისამართი, ილიჩონ. თუ შეიზნავთ, რომ ვიღაც ავადდენათ, იმ სახლში არ შეხვიდეთ.

— არის, იაკობ მიხაილოვიჩ, თქვა პოდვოსკიმ და ითახინდა გვიდა. ადული როდი იყო წყოს კვამლსა და ადამიანთა მორევში საქირის კაცის მოძებნა.

ნეკსევი ფანჯარასთან აღვა. ზინოვიევი მას რაღაცას ცხარედ უმტყულებდა.

პოდვოსკი რომ შენიშნა, ზინოვიევმა დაიკნინა და გაიღობა:

— თვევს სულ ჩქარობთ, ჩემო მეგობარო, სულ ჩქარობთ. მისცა რა გეჩქარებთ? თუ დამიბეჭდებთ, რომ ძალაუფლების ხელში ატლებს შემდეგ ორ კვირას, ან თუნდაც ათ დღეს ვაძღვებთ, მე ხმას მივიცემ აჯანყებას.

— ჩუ... — გაფართობილა პოდვოსკიმ.

— აქ — მენშევიკების, ესერების, კერენსკის აგენტურის ფუთფუთში შეიძლება ოცა აჯანყების თაობაზე ლაპარაკი?

— ამაზე კამათს აზრი არა აქვს, ჩვენ უკვე ბოძოლამ ვართ ჩამბული. მათახა ზინოვიევი ნეკსევი, რომელსაც წინ წასული პოდვოსკი ანტონოვ-ოვსენკო და ნეკსევი.

მეზღვაურთა ერთ ჯგუფში ანტონოვ-ოვსენკოსაც მაიაგნეს; ძლივს გა-

ლსწავლობისა და კონსტრუქციის მე-
ზღვაულები შიდა არიან გამოსახე-
ლულად გამოხატვის მედგენი
მხოლოდ რადენამე ხედოსანი და
წყალქვეშა ხაგი ფიქვისა და ებორ-
გში ქვეითი ჯარების განწყობილება
ჩინებულა, ჯარსკაცებე უარს ეც-
ხადებენ ფრონტზე წასვლას, მაგ-
რამ თვის არ დახოვანენ, იოლინ
ბოლო მოულოხ ბუღუაუნის.

კარგია, კარგა. ხარბად უს-
მენდა ლენინს. ებორგის გარნი-
ზონმა ჭერ კიდევ კონრილოქონის
დღეებში გამოიჩინა თავი რა იქნება,
მთელი ფლოტი რომ პეტროგრადას-
კენ გავგზავნოთ?

— ემ შეუძლებელია. მთელი
ანტონოვოცისკომ. ფარვატე-
რი* არ მოგვეცემს მაგის საშუაე-
ბას. შევიძლია ნევისკენ დავძრათ
კრესიყუბი „აფორა“ და „ზარია
სვობოდი“

— მაგრამ პეტროგრადაში რომ მე-
ზღვაურები გვესაჭიროება! უიმა-
თოდ ფონს ვერ გავალთ როგორ გა-
დავწყვიტოთ ეს ამოცანა?

კონიკიზი ვადმოვისებოთ მე-
ზღვაურებისა და ებორგელთა ნაე-
რებს. თქვა ნეესკომ.

ვლადიმერ ილიას მე თანახმაა.
რა მდგომარებაა ჩრდილო-
ეთის ფრონტზე?

საბრძოლო განწყობილება.
უკანება ანტონოვოცისკომ.

ყველა პოლკ გვიქვოს მხარს?
იყიხა ილიჩმა და, როცა მამიხვე
ვერ შილიო ვასუსი, დასძინა: გა-
ეძგზავნეთ ადგლზე და პირადად
გამოარკეთ. დღესვე გაეძგზავნეთ
მანამდე სვიდლოვთან ერთად გაზი-
ხილეთ პიტერში მეზღვაურთა ვად-
მოსროლის საკითხი.

მე მგონია, რომ რამდენადმე
ვაზიადებენ ჩვენს მხადყოფნას აჯან-
ყებისათვის. ლაპარაკში ხაერი
ნეესკი.

— რას გულისხმობთ? დან-
ტერგისა ილიჩი.

— კიდევ გაქვს მოსაწყობი საი-
მელო საფრები, კონსტრუქციულურ

ჯარებს პიტერისკენ რომ გზა ვადი-
ლობოთ: აუცილებელია პასუხს-
ბელი ამხანაგებს გაგზავნათ
და ბარანსკში ჩრდილოეთის ფრონტზე
ტრე უნდა შეემაწიოთ შევიდეთ და
მეთოდებურ არმიებს მდგომარება.
ვლადიმერ ილიას მე უფრადებით
უსმენდა. თან ქალაქზე რაღაცა
ხანკადა.

დღესვე გავგზავნეთ ამხანაგები.
თითონი პიტერში რა მდგომარეო-
ბაა? ჰკითხა ილიჩმა პოდოლისკის.

ეობორგის ჩაიონის წითელი
გვარია დიდი ძალაა. მოახსენა
პოდოლისკომ. ჩაიონის ყველა
თებრიცა და ჭარხანას მოიცავს ამ
რაიონში დაბინავებული ყოფილი
ლიბო-გვარების მოსკოვის პოლე-
ემხანადა წითელ გვარდიანთს ფრ-
თოდ გამოსასვლელად.

მოყოფნარკის რაიონის ცენტრად
იივლება პეტროვისკის ქარხანა თე-
ია ირმული ათასი მეშით.

პეტროგრადას რაიონსაც ჰყავს
მედილოდ შეეაწიბრებული დანსა-
ლინირებული წითელი გვარის.

პეტროგრადას გარჩიონის ჯარის-
კაცები სამხედრო-რევოლუციური
კომიტეტის ბრძანებებს ასრულებენ.
მოს განკარგულებაშია გაუმხადი-
ზონი ჩვიდმეტო ჯავშონილი. ეს
სწორად ის დივიზიონია, რომელიც
პირლში არ შეუშინდა სამხედრო
სასამართლოს და ჯავშონსენი გა-
მოიყენა ფრეთის სადგურზე. ლე-
ნინთან შესხვედა.

მაგათ შეეძაფდს მშინ ჯე-
შნოსანზე? — გაიცინა ვლადიმერ ი-
ლიჩს მემ. — პეტრე-ვაელეს ცხის საქ-
მე როგორია?

ამგეომოცე პოლკი და ცხის
სააღყო არტილერიას ზეგნს მხადე-
წეა. — მტკიცედ მოგეო პოდოლის-
კომ.

ვლადიმერ ილიას მე სკამის სა-
ბურვეტი გადამწეა.

ერთი დაფიქროდით ამხანაგებო.
რა ძალას განაგებს რევოლუცი-
ხუთასი ათასი ჰუმბ. ას რომლიც-
ათი ათასი გარნიზონი და კიდევ
კონსტრუქციული, ებორგელთა
გოახლოზებული ძალაა. რახნების შე-
არაღებამე რას გვეტყვიო?

პოდოლისკომ ასაყად მოახსენა, რომ
სამხედრო იარაღიკაცის შეუძლია
ყოფილი პოლკის სამხედრო საწვი-
ბებიდან მილიანად გამოიტანოს ია-
რალი.

იარაღს რამდენიც გეინდა, იმ-
დენს ვიშოთ...

დაიცოთ, დაიცოთ, შეაწყუ-

* ფარვატერი — სანახილო გამოსადეგო
წელის საიარაღი.

ტანა ლენინმა. — თქვენ ფიქრობთ, ჩარისკაცებს გამოართვით იარაღი და მუშები შეიარაღოთ? ერთი კინიდან ამოდებული მეორე ჩივიში ვადაიტანოთ? არა, ეგეთ არ ვარაგ. იარაღი საბრძოლო მასალის არსებობიდან და საწყობებიდან არის გამოსახდნი. ვერცხრობით სისტროპოლის ქაჩხანა მუშებს ჩეხების. მაგრამ ეს არ ემართა. პეტროპოლისს არსებულ, ახალ არსებულ. დღე-ტეხიზე რომ არის, და აქველ არსებულ — ვიბორების მხარეს მომუშავე ბოლშევიკების საშუალებით, როგორც უნდა მივიღოთ იარაღთან მისლის უფლება, რათა საჭირო მომენტში გავვიღოთ ეს საწყობები. ჩარისკაცებს იარაღი ბრძოლად უნდა ჰქონდეთ. რაც მერი ექნებათ ჩარისკაცებსა და მუშებს იარაღი, მით უფრო მათ გავიმარჯვებით, მით უფრო ნაყლები იქნება მსხვერპლი.

— ვლადიმერ ილიჩ, — დარცხველით თქვა პოდვოსკიმ, — ამანებ არ დადგირებულვარ, მაგრამ ამის გამოსწორება ადვილია.

— მიამბოთ, რას წერს მადონა დენენ წითელი გვარდის მეთაურები, იციან თუ არა სამხედრო საქმის საფუძვლები, ერკვევიან თუ არა ქუჩაში ბრძოლის ტექნიკაში, შეუძლიათ თუ არა აუცილებლად სწრაფად.

პოდვოსკიმ ისე იგრძნო თავა, როგორც გამოუცდელმა მოკრეკემ რინებზე — ვი ამ მსივრე მხოლოდ ცოტათი იცნობდა თავის მეთაურებს.

— თი-თი-თი! — უსაყვედურა ვლადიმერ ილიას ძემ, — აი მესმის სამხედრო ორგანიზაციის თავმჯდომარე! როგორ უნდა უხელომდებანეთ აჩანყებან. თუ არ იციოთ რისი შემძლენი არიან თქვენი მეთაურები?

იგი დიდი მკაფიანობით შეხვდა ცნობას, რომ იქამდე მუშები სამხედრო საქმეს ვერცხოდ, ტყეში კი არ ეუფლებოდნენ, არამედ — საწარმოთა ენობებში ამ მუხბეული სამხედრო ნაწილების მანელებზე.

— მთლიან კარგია! შეისინძნავია! — შეაო ლენინმა. — ახლა კი აღვინწინთ, რომელ პუნქტებს უნდა მივხედოთ პირველ რიგში.

ვლადიმერ ილიას ძემ პეტროგრაძის რუკა ამოიღო გზიბიდან და ძაგინაზე გაშალა. პოდვოსკიმ ჩამოაგულა პუნქტები: ტელეგრაფი, სატელეფონო სადგური, ვაგზლები, ხიდები...

— ხიდები მთავარია, უპირველეს ყოვლისა — ხიდები, — თქვა ვლადიმერ ილიას ძემ. — მუშათა რაიონები ერთმანეთთან და ქალაქის ცენტრთან რვა ხილით არიან დაკავშირებული. პირველ რიგში ხიდები უნდა

ვიკლით ხელთ, რათა კონტრავილუციამ ვერ შეძლოს ჩვინი ძალების გათიშვა სამარხში გამოყენებული ავეჯის მტკიცე უპირატესად ახალგაზრდებისგან შემდგარი რაზმები. რომლებიც თავს ვაწირავენ და უკან არ დაბრუნდები.

ვლადიმერ ილიას ძემ პარტიკაპოლი გადართვა ყველაზე უფრო მთავარს. წარუდგინა ხანჯა დაწყო. — მთელი პარტიკა იყო არსებული და ისიც უნებებდა. საით უნდა წაიწიო მართათ მთავარი დარტყმა. რომელ ადგილებსათვის შემოერთებოდა, სად მიეწიოთ საფრები...

— დაუყოვნებლივ შეუდგეთ ყოველზე ამის მოვარებას, ამხანაგები. თვენი, ნიკოლი ილიჩ, ხელსე მოვალაობაზე მეთაურებს. საქმისათვის მოუხმადებელი შევსრულეთ, სხვებს ყველაფერი დაწვრივებით აუხსენით. დრო არ იცდის. აჩანყების მომენტი დაგა და მისი ხელმძღვანელმა გაშვება არ შეიძლება.

— ჩემი აზრით, ვლადიმერ ილიჩ, აჩანყების დარტყმა არ ღირს. — თქვა პოდვოსკიმ რბილად. — რაც უფრო უცუთესად მოვიმზადებოთ, მით უფრო მტერი წარმატებით შეიძლება მისი მოწყობა. ზოგჯერ პოლიკში საჭიროა დამატებითი ასხნა-განმარტებები. გვაუკვებებს აგრეთვე პრეობრაქციებისა და სემიონოვის პოლკები, იქ ყელამდეა სამუშაო. არიან კიდევ პოლკები, რომელთა იმედი არ უნდა ვიქონიოთ. ისინი უსაძლოა კერენსკის დასაყრდენი გახდები.

ვლადიმერ ილიას ძემ მოუთმენდა ჩამოიწია პარტიკა უხელოზე, მანამდე აღვხედავთ. მზიარული სახე ერთაშადა მოედრებოდა.

— აქვენი რას გვთავაზობთ? — გადაიღობ აჩანყება ყოველმხრივ მომზადებამდე.

ვლადიმერ ილიას ძემ დაიწყო.

— სწორედ იმით, რომ კერენსკი შესაძლოა რეაქციულ პოლკებს დაეყრდნოს და ფრონტიდანაც გამოიძახოს მისი ერთგული ნაწილები, ჩვენ არ შეგვიძლია აჩანყების გადადგმა, დროებით მთავრობას არ უნდა დაეცალოთ მომზადება. მან კი, როგორც აველაფრიდან ჩანს, უკვე სუნი იქა. მთელი სახელმწიფო აძარბო ბურჟუაზიული პარტიების ხელშია, მათ უზარმაზარი შესაძლებლობა აქვთ და, ცდა რომ დაეწყოთ, გაკვანადვურებენ. იმდებულთა გავხლებით შეტევის ნაცვლად თავდაცვაზე გადავიდეთ, ეს კი სიკვდილს უდრის! უნდა ვეშალოთ, ვეშალოთ

დღედაღამ. არასოდეს არ გავრძინა ასეთი შანსი, რომ მოვლათ — მათი ასეთი მხარდაჭერა. არაფერს ვერ უთვლია ასეთი დახეობის მხარეში ნაამდებელს ჩივიებში. მათები მხარე არიან. უნდა მოვარდებ მათი სამხედრო ხელმძღვანელებს. მივეცი მათ რაც შეიძლება მტერი იარაღი და ჩვენ ვაიმარჯვებით. აუცილებლად ვაიმარჯვებით! — მხურვალედ აგზინებით წარმოთქვა ლენინმა.

პოდვოსკის სახე გაუხანდა მისი ეჭვები გაქარწყლდა. იგი მხოლოდ ერთი სურვილით იყო შეპყრობილი — ძალე შეხედებოდა წითელი გვარდის მეთაურებს და ისევე დაუბრუნებდა ისინი, როგორც თვითონ აიყობდა დამბეტული.

— ვლადიმერ ილიჩ, ნუ იღვლებით, ამოცანა ნათელია. — უთხრა პოდვოსკიმ.

— დამე ილუვა, დროა დაიკმლოთ, ცტხა დასვენება არავის გავაწყენს, — თქვა ბოლოს ვლადიმერ ილიას ძემ. — გამარჯვების შეძლება დავისევენებით. — ხელი გაიწია ანტონოვი-ოვსენკომ, რომელიც ყოველთვის თვლიდა, რომ ძილი მარტოოდენ მოსაწყვენი აუცილებლობაა.

— შეიძლება თან წავალოთ? — იკითხა პოდვოსკიმ და ხელში აიღო ლენინის მერე ვახსულ-ვამძისხული ქალაქის რუკა.

— აჰ, არა, — წამოიძახა ვლადიმერ ილიას ძემ. — თქვენ ისეც იციოთ აველაფერი, ნივთიერი საბჭოთის თან ტარება კი საჭირო არ არის. — როგორც კი დამის მუშის თავზე გააჩნდა და, როცა ქალაქს ალი მოეყო, ლუმენში შეაღო. თვალის მითმობებთან, სანამ სულ არ დაიწყო.

— პო, კიდევ ერთი რამ — ულარესად მნიშვნელოვანია, უდარტყვე უდარტყვე მნიშვნელოვანია: ვადაუცვტელელება აჩანყების შესახებ და, რაც მთავარია, აჩანყების ვადა უმჯობესი საიდუმლოებით იყოს დაკეული. — თქვა ვლადიმერ ილიას ძემ გამომპვილობებისას.

პოდვოსკი, ანტონოვი-ოვსენკო და ნევესკი სხვადასხვა გზით წავიდნენ, ოღონდ შინსიყენ კი არა, სმოლისკიყენ. თენდებოდა.

ნაშპარ აუზხაზაპი

წელი დასაჯერებელია, ვინ-
მე ბათუმს ესტუმროს და
არ მოინახულოს მისი ერთ-ერთი
თვალწარმტაცი კუთხე — ვ. ი. ლე-
ნინის სახელობის პიონერთა და
მოსწავლეთა პარკი.

საოცარი ძალით მოქმედებს აქა-
ურობა ადამიანზე. დადლილი,
უგუნებო ან სულაც სასონარკვე-
თილი რომ იყო, სასწაულებრივად
გამოგაცოცხლებს და გაგახალი-
სებს ლურჯად მოღვივლივ ტბის,
მარადმწვანე მცენარეულობისა და
ნაირფერად მოხასხასე ყვავილნა-
რის ხილვა. მით უმეტეს, რომ ყო-

ბაის მოსაკაულ ზედაპირს სარაკს
ბათუმელ პიონერთა სიაგაჲა — თაო.
ბავალი „პიონერი“.

დაინახე სივრცის ეს სახელები!

ველივე ამას ორგანულად ერწყ-
მის ნორჩთა სიცოცხლით სავე
ფრიაშული.

საინტერესო ისტორია აქვს
პარკს.

ამ ადგილას ბაღის გაშენების
საკითხი ჯერ კიდევ 1881 წელს
დასმულა. მომდევნო წლებში ზოგი
რამ გაკეთებულა კიდევ, მაგრამ
საქმე წინ მხოლოდ საბჭოთა ხე-
ლისუფლების დამყარების შემდეგ
ნაჭიდა.

1933 წელს ბათუმის მშრომელ-
თა დეპუტატების საქალაქო საბ-
ჭოს აღმასკომის გადაწყვეტილე-
ბით ეს ბაღი პიონერთა პარკად
გადაკეთდა და ვლადიმერ ილიას
ძე ლენინის სახელი ეწოდა.

იმ დროს ტბის ზედაპირზე მხო-
ლოდ აფრიანი ნავეი დაცურავდ-
ნენ.

1936 წელს ტბა გაიწმინდა, სა-
ნაპიროზე აიკო კოლონადები, მო-
წეყო სპორტული მოედნები, გა-
დიდა ბაღის ფართობი (ამჟამად
იგი, ტბის ჩათვლით, 18 ჰექტარს
აღემატება). დაირგო ასობით სხვა-
დასხვა ჯიშის ძვირფასი მცენარე —
ჰიმალაის კუდარი, ნაძვი, ქაფურის
ხე, დეკორაციული პალმები...

ორი წლის შემდეგ აშენდა სა-
ზაფხულო „მწვანე“ თეატრი, რო-
მელიც პიონერთა საშტაბო ადგი-
ლია.

1946 წლიდან ტბაზე დაცურავდა
თბომავალი „პიონერი“, რომელსაც
შეფობას უწევდნენ ჯერ თბომავალ
„პობედის“ და შემდეგ თბომავალ
„აჭარის“ კომკავშირული ორგანი-
ზაციები

1960 წელს ბათუმელ პიონერთა
მიერ შეგროვებული ჯარათისაგან
გემთმშენებელმა ქარხანამ ააგო
და პიონერებს უსასყიდლოდ გადა-
სცა ახალი კომფორტაბული
თბომავალი „პიონერი“ — ბათუ-
მელი პიონერების სიაგაჲა.

მაგრამ ტბა მარტო „პიონერის“
სანაოსნო როდია, აქ დაცურავენ
წინბიანი ნავეები, ბიადარები, სწრა-
ფმავალი გლისერები, იგი ხშირად
არის პიონერთა დიდი ზეიმებისა,
აღლუფების ასპარეზი. დროდადრო
ტბის შუაგულში გიზგიზებს ტრა-
დიციული კოცონი, ისმის სიძლე-
რები, ღამით ვარსკვლავიანი ცის-
კენ მშუილით იჭრებიან რაკეტები
და ფერად თაიგულებად იშლებიან
პარკის თავზე.

ზაფხულობით, არდადეგების პე-
რიოდში, ქალაქად დარჩენილი პი-
ონერებისთვის პარკში ეწყობა
პიონერთა და უფროსკლასელთა
ბანაკები, სადაც საინტერესო, სი-
ცოცხლით სავე მუშაობა ქქეფს.

პარკთან რამდენიმე წრე მუშა-
ობს. ასობით მოსწავლეა გაერთი-
ნებული მეზღვაურთა და მიჭად-

რაკეთა კლუბებში, ნორჩ ნატურა-
ლისტთა, მხატვრული კითხვის,
საწვლოსნო სპორტის, სახვითი ხე-
ლოვნების, ფერწერის, სიმღერის,
საქართველოს ისტორიის, უცხო
ენების წრეებში...

განსაკუთრებით საინტერესო და
სასარგებლო საქმიანობაა განაღე-
ბული ნორჩ მეზღვაურთა კლუბში,
რომელსაც რომანტიკული სახელი
— „თოლია“ ჰქვია.
„თოლია“ პიონერთა პარკის თა-
ნატურლია. ვინ მოთვლის, რამდენმა
მოზარდმა მიიღო აქ მეზღვაურუ-
ლი წროობა ან ხნის მანიღლზე. ეს
სახესებით სერიოზული, სოლიდუ-
რი, ავტორიტეტის ორგანიზა-
ციაა, რომელსაც აქვს თავისი დე-
ბულება, დროშა და ემბლემა.

აიონანარი კლუბის დეპუტატის

„კლუბის მუშაობის ორგანიზა-
ცია ახალგაზრდობის კომუნისტუ-
რი აღზრდისა და ცხოვრებასთან
შრომის მტკიცე კავშირის საფუძ-
ველზეა აგებული. კლუბის მთავრი
მიზანია შეყავარის წევრებს
საზღვაოსნო საქმე, დაეხმაროს გე-
მის მართვისა და მექანიზაციის
საფუძველთა დაუფლებაში. კლუბ-
ის წევრთა განკარგულებაშია
თბომავალი „პიონერი“.

ის, ვისაც ჰკონია, რომ ტბის
აღერსიან ზვირთებში მოსრიღე
„პიონერი“ უზღროს სათამაშო ან
გასართობია, სასტკაედ ცემა. ეს
არის ნამდვილი გემი, თბომავალი,
რომელსაც ჰყავს კაპიტანი, ბოე-

მანი, მესაჭე, მემანქანე, მეზღვაურები. კლუბის 26 წევრი — ნორჩი მეზღვაურები — რამდენიმე ჯგუფად არიან დაყოფილნი და რიგ-რიგობით დატურავენ „პიონერთ“.

ყველას როდი შეუძლია, გახდეს ამ კლუბის წევრი...

**აჟონანარი
დაბულაბილან**

„კლუბში მიიღებთან 11-15 წლის მოსწავლეები... მიიღებთან მხოლოდ დისციპლინის და სწავლის მონაწილენი. კლუბში ჩარიცხვის ყოველი მსურველი დებს ფიცს,

დაცული ყოველი წესი, რიტუალი, ტრადიცია.

მაგრამ საზღვაოსნო საქმის შესწავლა მარტო ბრძანებების გაცემას ან შტურვალთან დგომას როდი ნიშნავს...

**აჟონანარი
დაბულაბილან**

„კლუბის წევრები გაცივლიან საზღვაოსნო საქმის დანეჭვით სკოლას. მათ შესაძლებლობა მიეცემათ დაეუფლონ გემის მექანიზაციისა და მართვის საფუძვლებს... სწავლის სისტემა: თეორიული

თვინათ ცოდნას გადასცემენ, ასწავლიან ძრავის აგებულებას, დაწალა-წყობას, მართვის თეორიას... პრილიდან კი თეორიულად შესწავლილ მასალას პრაქტიკულად ვამტკიცებთ „პიონერზე“. ერთი წლის „ნამსახური“ კლუბის წევრები, რომლებმაც კარგად ათვისეს თეორიული მასალა და პრაქტიკაც წარმატებით გაიარეს, თვითნებ ინყებენ „პედაგოგურ მუშაობას“ — გემის მართვისა და მექანიზაციის პირველდანიეებით ცოდნას გადასცემენ ახალბედებს — მეთებე-მეთუე კლასულ პიონერებს. ნორჩ მეზღვაურთა კლუბი რომ მართლაც სერიოზულ მუშაობას ეწევა, ამას ცხადყოფს კიდევ ერთი

**აჟონანარი
დაბულაბილან**

„კლუბის ყოველი წევრი, თუ მან ორი სასწავლო წლის მანძილზე კარგად ათვისა კურსის პროგრამა, შესარულთა ყველა პრაქტიკულ დაფუძვლა და წარმატებით ჩააბარა გამოცდები, ამავე დროს სწავლის პერიოდში აქტიურად მონაწილეობდა საზოგადოებრივ საქმიანობაში, ღებულობს მოწმობას, რომელიც უფლებას აძლევს კონკურს-გარეშე ჩარიცხოს ბათუმის საზღვაოსნო და პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლებელში.“

აღბათ დამეთანხმებით, რომ ეს კლუბის მიწვევლობის ჭეშმარიტად დიდი აღიარება და მისი საქმიანობის მაღალი შეფასებაა!

მამასადამე, ნორჩ მეზღვაურთა კლუბი გზას უხსნის ახალგაზრ-

„პიონერის“ შიგნით შვალ არის რეისისათვის

რომ ისწავლის ოთხებას და ხუთე-ბზე, შესარულებს ყველა დავალებას“.

ამრიგად, „თოლისა“ კლუბის წევრობა თუ გინდა, გარდა იმისა, რომ წელმაგარი მოსწავლე უნდა იყო, იმის იმედი და რწმენაც უნდა გქონდეს, რომ ამხანაგებისათვის მიცემულ დამირებას შესარულად და ბოლომდე იქნები მონაწილეთა რიგებში, თორემ... შესვლაა ძნელი, გარიცხვა კი სულ ადვილია...

არადა, საოცნებო და მიმზიდველი არ არის განა კაპიტნის ბოიკრე-ზე დგომა და შეუვალი ხმით ბრძანებების გაცემა? ან მესაჭის შტურვალის მარცხნივ და მარჯვნივ ტრიალი, ან სამანქანო განყოფილების ბატონ-პატრონობა?.. გემბანზე ხან თანაქალაქელი პიონერები გყავს და დასეირნებ ტბანზე, ხან — თბილისელი, ქუთაისელი თუ რუსთაველი თანატოლები, ხანაც უცხოელი სტუმრები... და ამ გემზე ყველაფერი ისეა, როგორც ღიდ საოკეანო ხომალდებზე —

კურსი და პრაქტიკული მეცადინეობა. კლუბის მუშაობა ორ წელზეა გაანგარიშებული, ყოველი წლის ბოლოს კლუბის წევრი დადგენილი პროგრამის მიხედვით აბარებს გამოცდას. მეცადინეობები ტარდება თბომაველ „პიონერზე“, აგრეთვე საზღვაოსნო და პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის კაბინეტ-ლაბორატორიებში“.

რიფთა ქაფარეძე, კლუბის ხელმძღვანელი, საზღვაოსნო სასწავლებლის აღზრდილი:

— ცურვის სეზონი ჩვენს ტბაზე 22 აპრილს (ვ. ი. ლენინის დაბადების დღეს) ისწნება და 8 ნოემბერს იხურება.

სეზონის დახურვის შემდეგ, ნოემბრიდან აპრილამდე, „თოლისა“ წევრები მეცადინეობენ სასწავლებლის კაბინეტ-ლაბორატორიებში. წარჩინებული კურსანტები მთ-

მასპინის ბაპირიაზოვაზა ააჟონარი. ააჟონარი ჩაიხსნა წარბაზაა.

დებს ოკეანეთა თვალწინდელი სიცვრეებისაკენ.

სერგო მამფორია, ბათუმის მე-5 საშუალო სკოლის ყოფილი მოსწავლე, თბომავალ „პიონერის“ კაპიტნის თანაშემწე:

— მეექვსე კლასში ვიყავი, პირველად რომ შევალ ნორჩ მეზღვაურთა კლუბის კარი. ზოგი რამ უკვე გიცოდი აქაური მუშაობის შესახებ (პიონერულმძღვანელმა და უფროსმა ამხანაგებმა მიამბეს), მაგრამ მაინც შემკრთალი ნარევადი რიფთა მასწავლებლის წინაშე. მერე კი ყველაფერს შევეჩვიე. მალე კაპიტნის თანაშემწეც გახვდი. კურსი წარმატებით გავიარე და წელს, მერვე კლასი რომ დავამთავრე, საბუთები საზღვაოსნო სასწავლებელში შევიტანე — ნესისამებრ, უკონკურსოდ ჩამრიცხეს.

წელუსი სასწავლებელში სხვა ჩემი ამხანაგებიც მოეწყვნენ — კაპიტანი გოჩა კოტრიკაძე, უფროსი მეზღვაური მალხაზ ქარცივაძე (1-ლი საშუალო სკოლიდან). მე ავტომატიკის სპეციალობით განვაგრძობ სწავლას. ოჯახშიაც მიმინონეს არჩევანი.

ნორჩ მეზღვაურთა კლუბში მაინც ვივლი. აქაურობას ძალიან შევეჩვიე და ასე ადვილად ვერ შევიღვევი. ვივლი და ახალბედებს დავეხმარები ხოლმე.

სასწავლებელს რომ დავამთავრებ, უმაღლეს სასწავლებელში განვაგრძობ სწავლას. შორი ნაოსნობის მეზღვაურობა მაქვს ოცნებად.

გორგი გოგიაიშვილი, ბათუმის მე-5 საშუალო სკოლის მეცხრე კლასის მოსწავლე, თბომავალ „პიონერის“ კაპიტანი:

— მეც გავიარე კლუბში სწავლის კურსი. მეცხრე კლასს რომ დავასრულებ, საზღვაოსნო სასწავლებელში შევალ. მაამჩემი მეზღვაურება, ჰორაული ნაოსნობის კაპიტანი რომ გახდები, შენს გემზე მექანიკოსის ადგილი შემინახეთ. კარგი, შეგინახავ-მეთქი, ვიპრდები...

კლუბის აღზრდილები უკვე კარგა ხანია გავიდნენ დიდი ცხოვრების გზაზე. ზოგი ოკეანეში დაცურავს, ზოგი მასპაუსისმგებლო თანამედრობაზე მუშაობს. ისინი არ იფრწყებენ მშობლიურ კლუბს, დიონდადრო მოდიან ხოლმე და საომონებით იგონებენ აქ გატა-

სამანათო ბანოფილმა... ამ ბი-პუნა უპლა დიტალი, უპლა ანაიპი ჯიპიალ იისი...

რებულ დღეებს. პარკის ხელმძღვანელობასაც კარგად ახსოვს ისინი — გიორგი ტულუში, ვასილ სტუპინი, თეიმურაზ ოსეფიშვილი, ანატოლი პრიშჩეპა, მიხეილ ხუდოიანი...

ამონაწერი ნარილიანს

კრასნოვადრეისკის რაიონის სოფელ ვოსხოვის რევნოლიან საშუალო სკოლის მერვეკლასელი ლენვა ტრანაოვა წერს:

„ძალიან მაინტერესებს ნორჩ მეზღვაურთა კლუბის წევრი ვაჟების საქმიანობა. მინდა ვაგზდებ თბომავალ „პიონერის“ მეზღვაური. გთხოვრებ ჩამრიცხოთ ეკიპაჟის წევრად“...

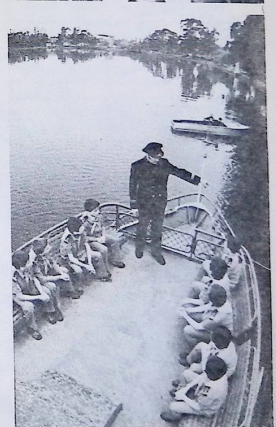
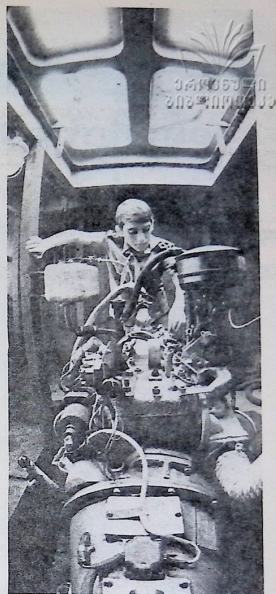
ბევრი ასეთი წერილი მოდის კლუბის, თბომავალ „პიონერის“ ეკიპაჟის თუ პარკის დირექტორის, რეზო ბოლქვაძის სახელზე. წერილის ავტორებმა, ეტყობა, იცნან, რომ ნორჩ მეზღვაურთა კლუბში დიდი საქმეები კეთდება. კაბინეტ-ლაბორატორიათა მერეგებზე თუ თბომავლის გემბანსა და სამანქანო განყოფილებაში საზღვაოსნო მეცნიერებას ერთმანეთის მხარდამხარ ეუფლებიან ქართულელი, უკრაინელი, რუსი, სომეხი თუ ბერძენი პიონერები... ტბის ზედაპირი ყოველთვის აღურსიანი როდია, იგი ზოგჯერ დედასავით — შვე ზღვასავით აქაირმხლდება და აგრავინდება. მაშინ თბომავალ „პიონერის“ საქმეთან თუ კაპიტნის ბოგირზე ვახტზე დგანან და სტუქიას ვაუკაცურად ებრძვიან გიორგი გოგიაიშვილი თუ სერგო მამფორია, გოჩა კოტრიკაძე თუ მალხაზ ქარცივაძე...

დამიახსოვრეთ ეს სახელები — ახლო მომავალში შეიძლება ისევე შეხვედეთ მათ ბლტანტის, ინდოეთის თუ წყნარ ოკეანეში მოცურავე ხომალდებზე.

ღიას, პიონერთა პარკის ტბიდან დიდი საოკეანო გზა იწყება!

ფოტო 3 ბორისნაოსნი

უფროსი მამფორის უძველი სიბაჟა უნდა დამიხსოვრო. შვიდო, შვი ისლუსნოსკო — ეს ააბაბა ისანი მო-პაპაპა ჯღვასნაჟა.

ირაკლი აბაშიძე

დაბადების
70
წელი

საქართველო
საზოგადოებრივი

შესრულდა 70 წელი ვაშლინელი ქართული პოეტისა და საზოგადო მოღვაწის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის, რუსთაველის პემიის ლაურეატის ირაკლი აბაშიძის დაბადებიდან.

სამჭიოთა ლიტერატურის განვითარებაში დიდი ღვაწლისათვის, ნაყოფიერი საზოგადო მოღვაწეობისათვის და დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით ირაკლი აბაშიძეს სოციალისტური შრომის გმირის წოდება მიენიჭა.

ირაკლი აბაშიძე სამწერლო ასპარეზზე გამოსვლისთანავე ვახდა ჩვენს რეჟსიულეკაში სოციალისტური საზოგადოების მშენებელთა მესტიყე, მათი გმირული შრომისა და შოპრობების მზნებარე მომკრალაო.

დიდი სამამული თვის მრისხანე წლებში ირაკლი აბაშიძის არაერთმა ლექსმა დაიჭუნა ჩვენს ვრცელ ქვეყანაში. „სამშობლო იყოს ჩვენი დიდება“, „როცა ბრანდენბურგს უახლოვდები“, „ლუსილიის სსოვანს“ და სხვები სამჭიოთა მებრძოლებს გამარჯვების რწენას უთავყეცდნენ. ვერავე დამაყრობლებისადმი უსახვარო აძიუკლით აღანთებდნენ. კაცასიონის მისდღვიობთან ვაათვრებული ბრძოლების უშუალო მხილველმა პოეტმა სამარადისოდ უკვდავყო ქართველი მეომრის თვადდება საყოველთაო სიმღერად ქცეული ლექსით — „კაბიტანი ბუხიძე“.

უარესიკო პოპულარობა მიიპოვეს ირაკლი აბაშიძის თვის შემდგომ შექმნილმა ლექსთა ციკლებმა: „სიმღერა მის დროს“, „მონადირის დამებები“, „პყვევის გუროს“, „რუსთაველის ნაკვალევი“, „დალესტრინა, პალესტრინა“... „შინი სიკოცხუს დედამიწაზე“. საქართველოს წარსული და დღევან-

დღეობა, ქართველი ხალხის ნაფიქრ-ნაგარძობი ამ ლექსებში გამოხატულია მთავარი მხატვრული სახეებით, ვულის სიღრმეზე ჩამწვდომი ლირიზმით. მათი ავტორი სამართლიანად იქნა აღიარებული ეროვნულ პოეტად.

დიდა ირაკლი აბაშიძის ამავე ქართული სამაწველო ლიტერატურის წინაშე. მოხარდათა ფიქრების, მისწრაფებების უტყუარი ცოდნით არის აღბეჭდილი მისი თითოეული საბავშვო პოემა თუ ლექსი. ვაუცხოველის პატარებს მამულის სიყვარული, ცოდნის წყურვილი, აღზარდის ისინი კაცთმოყვარე აღმიაწებად. — ასეთია ამ ნაწარმოებების მიზანი და სულისკვეთება. პოეტი ნორჩ მკითხველს მოუწოდებს, მოიაროს საქართველო, რომ საყუთარი თვალთი იხილოს მშობლიური მიწა-წყლის მთელი მშვენება, საყუთარი ყურთი მოუსმინოს ხალხის გულისთქმას. ჩვენი პატარების ბედნიერი ყოფილი ვამოწვეული რაოდენი სიხარული ვლერს სტრეიონებში: „შენი ბავშვობა არის სიაყე, სეიდის ვაქრობა, ცრემლის დამრობა: სწავლა, მზადება ხალისიანი. — აი, რა არის შენი ბავშვობა!..“

ჭერ კიდევ ყრბა იყო ეურნალი „პიონერი“, როცა მისი რედაქტორობა იტვირთა ასაკით სრულიად ახალ-

ვაზრდა ირაკლი აბაშიძემ, რომელმაც ნიჭი და ენერგია არ დაიშურა, რათა ეურნალს ლაღად გაეშალა ფრთები. მჭეტი სულეერი საზრდო მიეწოდებინა მოზარდებისათვის. სხვა სამუშაოზე გადაყვანის შემდეგაც იგი „პიონერის“ ერთ-ერთი უახლოესი თანამშრომელი და მკრისუფალაა. „პიონერის“ ფურცლებზე დაისტამბა ირაკლი აბაშიძის საუეთესო საბავშვო ნაწარმოებები: პოემა „რას ვადარჩხა თბილისი“, შემეცნებითი ღირსებებით გამორჩეული ლექსების ციკლი „შერსწავლე ყოველი ფრინველი და ცხოველი“ და სხვა ღრესები. ღვაწლმოსილი პოეტის გულისსმბიერი, ავტორიტეტული რჩევები ყოველთვის ევირდასი იყო და არის ჩვენი ეურნალის შემოქმედებითი კოლექტივისათვის.

ათეულათსობით ნორჩ მკითხველთან ერთად სულითა და გულით ეულოცავთ საყვარელ იბერილარს დაბადების 70-ე წლისთავს. მთავრობის მაღალ ჯილდოს, ვუსრუებთ დიდხანს სიკოცხუს, ჯანმრთელობას. დაე კვლავაც მრავალი ახალი ქნელობით გაემდიდრებინოს ქართული ერის სულეერი საბავშვო.

მარნაღ „პიონერი“ს რადამასია, სარამასიოთ კოლმბია.

ლ აბერძენით მოგზაურობისას ერთ-ერთ სასტუმროში 12-13 წლის ბიჭუნა შემოგვეგება, მომბოხივით გავვიღობა, ჩემოდნები სწრაფად ჩამოგვართვა და ჩვენს ნომერში აიტანა. საამო სანახაურო იყო, რა მოხდენილად, ძალდაუტანებლად, პროფესიული სტატუსით ასრულებდა ის თავის უპრეტენზიო მოვალეობას.

ჩვენთან ერთად მხატვარი ზურაბ

ხელს უწყობენ შეიღების ამგვარი სულსკვეთებით აღზრდას.

აი, რას წერს ამერიკელი ჟურნალისტი უილ სტენტონი: „პედაგოგიკის ერთ-ერთი ავტორიტეტი გვიჩვენებს, საშუალება მიეცეთ ბავშვებს გააყვიონ ცოტადღები ფული გზონების გაკრეპით, ფანჯრების წვენით და ა. შ. ყოველივე ეს მშვენიერია, მაგრამ უნებღებება ის არის, როგორც კი მოზარდი უყურს მოკრავს ფულიანი საქმის არსებობას, მაშინვე ითხოვს ყველაფერში ფული გადაუხადოს...“

მე, მაგალითად, იძულებული გავ-

რების გაწმენდა უფრო ძნელია და მეტიც უნდა ღირსება.

ბიჭებმა იმდენი ილაპარაკეს, რომ ბოლოს და ბოლოს დათმობნენ, ოჯახურ საქმეებში მათი ყოველგვარი დახმარება ამენახლდებოდა.

— მაგრამ, მოვითვლიანად განვსაჯით, — განვაცხადე მე, — თუ რაშიც წესიერად ვერ გააკეთებთ, ჯარიმა გადაიხადეთ. თუ ელექტროსტანი გამოუთრევი დატოვებთ, 20 ცენტრ გექნებათ გადასახდელი, კბილის პასტას თუ თავი არ დაახებთ — 5 ცენტრ, თუ კარი გაიჯახებთ — 10 ცენტრ.

პირველივე კვირის ბოლოს როსი 7, ხოლო სემს — 11 ცენტრ უკლი დაედო.

ამერიკელი პედაგოგი ჯუდეტ ვაიორსტი თავის შეიღებზე წერს:

„ტომი 10 ცენტს იღებს იმპო, რომ იმლის წინ უმჯობეს მას ალექსანდრეს წინა წაუტოხოს, ხოლო ალექსანდრე — 5 ცენტს იმპო, რომ კითხვის დროს პირადმწეული იქნება ამგვარად. მე უსკენებ, მათი გონება კი შემოსას და, რაც მთავარია, მტკიცდება მძერი სიყვარული.“

მაგრამ არ იფიქროთ, თოქოს საქმეს ის გააკეთებს, ვისაც დაავალეთ. მაგალითად, ტონს 10 ცენტს კუხერი, რომ საშუალოეული გამომკვლვის ის თავის მხრივ, ხეს ქაოხს 5 ცენტად, ხოლო ნიკო ალექსანდრეს 5 ცენტს აიღეს ამ საქმის შესასრულებლად. ამგვარად, სამივეს ჯებე-ჩხრიალუბს ხურდა ფული, მტერს კი საშუალოეულის იატაკზე არაფერც არ აკლდება.

ხალციხის თხაიჭი

ნიკარაგე იყო. ის რაღაც განსაკუთრებული უყრადღებო აკვირდებოდა ბიჭის სახეს, შერეო თავისი ვახუცყელი ბლოუსიტი ამოიღო და ხატვას შეუდგა.

— დააკვირდი რა დახვეწილი, ნამდვილი ბერძენული პროფილი! თითქოს ანტიკურ მარმარილოს ქანდაკებას უყურებ! — თქვა მან და სიამონებით განავირო სიქმე.

ბიჭუნას გამოვისახებოდა. ზრდილობიანად ვეაძლედა პასუხს, როგორც მისი ნაამბობიდან შევიტყვევთ, არცთუ ძალიან ხელმოკლე ვიკამიდან იყო, ჰყავდა ბედ-მამა და უფროსი ძმები.

— მაგრამ მე დამოუკიდებელი ბიზნესი მქვს, — სიამოყით გვითხრა მან, და როცა ჩვენი გაოცება შენიშნა, დასძინა: — მარშან ტოტალიზატორში ფული მოვიგე, ის ფული ბანკში შევიტანე, მე კი სასტუმროში ვმუშაობ და ბანკში ჩემს კაპიტალს თანდათან ვზრდი. ვიცნებობ, რომელიმე კუნძულზე სასტუმრო შევიძინო, ეს ძალიან სარგებია სიქმე.

ბიზნესი, ფულის კეთება კაპიტალისტურ საზოგადოებაში დამაიპოს მთავარი მოწოდებაა და, მამსალამე, ფულის კეთების უნარიც — საზოგადოებაში ადამიანის წონის, მისი შესაძლებლობის მთავარი კრიტერიუმი. მშობლები უმარავეს შემბოხებუნი

ხლი ჩამომეწერა გრძელი ნუსხა იმ საქმეების, რომელთა გაკეთებაში ჩემს შეიღებს გამსარჩელოს იმედი არ უნდა ჰქონდეთ: „არ ნახლავრდება იმლის წინ ტანსაცმლის კობტად დაწყობა სკაიზე, აპახანის ქალებს, ტელეფონზე პასუხის გაკცმა, ვიტამინების სეაქაჟა...“ — ეწერა ამ დოკუმენტში.

ჩვენმა ვეიოვილმა რომ საქმისადმი ასეთი მიდგომა უპაციოსოდ ჩათვალა:

— ფანჯრების გაწმენდაში თუ მიხლი, უტრების გაწმენდად რალა დაამავა?

— მართლაც და, — ჩაერა საუბარში მეორე ვეიოვილი სემი, — ყუ-

ნიარაგუას ბანთამისუფლავის პროცესული ფრონტის ავავაი მხარდობი, იგი იმუღავალა ნინგის ნამკალდ თოფი ლაიპიროს ხელი და თხაი. სუფლავისამის იბაროლს.

ყველაზე მთავარი კი არა არის: როცა ბავშვები ეჩვენებიან „არა ტყუილ-ლურჯად“ მუშაობას, ადრე თუ გვიან ნამდვილ გამოამაღლებლად იქცევიან. ერთ მშვენიერ დღეს, დასაძინებლად გასვლის წინ, კონს-სისთვის გასამრჯელის მიმოხივს და მაშინ იძულებული ხდები უთხრა: ცხოვრებაში ყველაფერი ფულით როდი იზომება, მავალთა, სიყვარული...

— მართლა, დედო? — გაგიღიმებს შვილი, აშკარად... გასამრჯელს გარეშე?..

აი, რა იდეალებზე იზრდებიან თქვენი ტოლები იმ ქვეყნებში, სადაც კაცობრიუ ბატონობს.

კიდევ უარეს დღეში არიან ის ბავშვები, რომელთა მშობლებს არ აქვთ საშუალება, სულ მცირე თანხა მაინც გაიღონ შვილებისათვის. დარბი ოჯახის შვილები იძულებულნი არიან თავიანთი საქმლის ფულ თვინონე იშვინონ, ხშირად კი — ოჯახიც არჩინონ.

ბავშვის საერთაშორისო წყლთან დაკავშირებით ერთ-ერთმა ქუნილმა დაავლება მისცა თავის კოლეგა-ნიდენტებს, რომლებიც დედამისის სხვადასხვა ქვეყნები და კონტინენტებზე მუშაობენ, გამოსულიყვენ ქუჩაში და პირველივე შემხვედრი ბავშვისათვის ეკითხათ: „როგორ ცხოვრობ?“, აი, რა უპასუხებ ბავშვებმა კორეონდენტთა შეკითხვებზე.

პედრო მარტინენსი, 6 წლისა, (ჩილე), პატარა მანქანა:

— როცა გავიზრდები, ფული უნდა გავაყვით.

— რად გინდა ფული?

— დედას მიცემ.

— მთლიანად?

— კი, უპასუხებ სენტაომდე.

— შენ თვითონ ჰამა რომ მოიზრდეს?

— მაინც ვერ დავხარჯავ. მე ორი მამა მყავს — რვა წლის ხოზე და ცხრა წლის ძაბუელი, აგრეთვე ექვსი თვის და. მებერ ჩემსაკით ეძებენ სამუშაოს და, თუ კერაფერი ხახვს, მოწყალებას ითხოვენ. სკოლაში არც ერთი ჩვენგანი არ ღაღის.

შეა ვიდაკი, 10 წლისა (კამბუჩია), იგი დაბუ-სთან ერთად სტადიონზე იჭდა, სადაც მალე უნდა დაწყებულყო გამარჯვების პარატი.

— რა გქვია?

ბიჭმა ნაღვლიანი თვალები დახარა და არაფერი უთქვამს. ამოიოხრა.

— მეა, — თქმა ბა-ბუამ მის მაგიერად.

აგერ უკვე მეორე კვირაა, ხმას არ ოღებს. ბეერი რამ გადაიტანა. თითქმის მთელი ოჯახი მის თვალწინ ამოხოცეს — გერ დიდ-მამა და ორი უფროსი მძა, მერე და. ხოლო გა-

თავისუფლებამდე სულ კიდე ერთად არც ერთი უპრობის მამა... ჩემს 9 წლის შვილ-შვილი (კოკილე) და-მარხენ ოც სხვა კაცთან ერთად. ყველა ერთად შეკრებს და ერთ ორბოში ჩაყავს. იმ ორბოს სხეებთან ერთად მეაც თბრდა. მერე გაგო, თურუნ თავისი დისთვის საფარე გაუთხრა. მას შემდეგ მამა აღარ ოღებს.

— მეა, თქმა ბიჭი დუმს.

უკო ბულო, 9 წლისა (მექსიკა):

— ელვი სამუშაო როდი მქვს. ქუჩაში გახუთებს ვყიდი. დღეს კარ-გად ვასაღა, კარგი სახელო იყო და-ბეჭდილი — ქალაქის ცენტრში მან-კის გამარჯვების შესახებ. პირდაპირ ხელთან მტკაცებლენ გახუთებს.

ხუთი წუთის შემდეგ უნდა გვიქცე. გახუთის დღის გამოშევა წამო-ვილი.

სკოლაში რატომ არ დაეღეარ? აკი გითხარით, სენიორ, რომ მხოლოდ 5 წუთი მქვს თავსუფალი. თუ სა-ხლში ფული არ მიქვთან, სადღეს არ გვექება. რა სწავლა შეიძლება მშვიერ უკვებ?..

გერმანიის ფედერაციული რესპუ-ბლიკის გახუთ „ვესტლიჩე ალემან-ინში“ რამდენიმე ხნის წინათ უნ-ხური განცხადება გამოქვეყნდა:

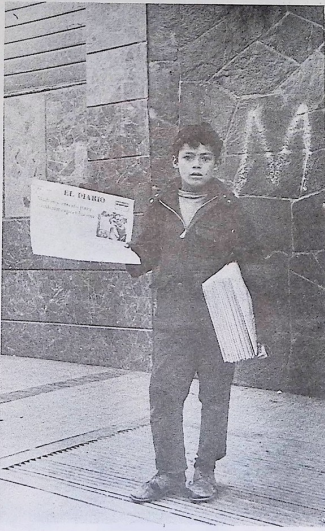
„ერთ უკეთ ცხოვრობს გფრ-ში — ძალუბთ თუ ბავშვები? ვინ ვინდათ იყოთ: ძალით თუ ბავშვი? მოგე-რეთ პასუხი, რაც შეიძლება მოქ-ლე“.

ძალე რედაქციამ გამოქვეყნს მი-ლებული პასუხები:

„მჭობესია ძალიად ყოფნა მას თვეზე ხელს უსვამენ, გემოელ სა-ქმელს აძლევენ“. „ძალუბს ყველგან აქვთ სობრბობის ნება, ბავშვებს კი სათამაშო ადგილიც არა გვექვს“. „ძალუბს არა-ვინ სციმს ბატახი-ლორნაკისათვის“.

ვეფქობბ. კომენტარი ზედმეტ-აი, სადაც კაცობრიუ ბატონობს. ბა-კშეები შეხატრან ძაღლის ბელს.

გავრთიანებული ერების ორგანი-ზაციის მიერ მიღებულ ბავშვის უფ-ლებათა დეკლარაციაში კი წერია: „კაცობრიობამ ბავშვებს უნდა მის-ცეს ყველაფერი საუკეთესო, რაც მას აქვს“. ისე, როგორც ჩვენს ქვეყ-ანაში, სადაც თქვენითვის ყველა პირო-ბაა შექმნილი, რომ განხალღოთ გან-საღ, განათლებულ ადამიანებად, კარგ სპეცილისტებად, ქვეყნის ღონელ და ბურჯად.

ეს ბოლივიელი ბიჭაა ქაჩაში გაჯათნას სოფლს და იმით ირახს თავს.

ქოსა ხეთაგუროვის
დაბაღების
120 წლისთავი

კაცივით

დილით ადრე თუ ადგები,
მართლა კაცი გქვია მაშინ.
დილით ადრე თავის ნებთი
ხელ-პირს იბანს ყველა ბავშვი.

პირის ბანას რომ მორჩები,
ჯობს ზეციერს შევედრო:
— შეისმინე სიტყვა ჩემი,
გადმოგვხედე, მამამერთო!

თუ ხორბლის პურს მოგცემს
ღმერთი,
ხომ კარგია, თუ არა და
ქერის ხმაიას მიადები
და სკოლისკენ გასნი მარდადი!

თუ კაცივით იქაც გამრჯე
გულს დაუდებ შრომას,
სწავლას,
გჯეროდეს, რომ გაიმარჯვებ,
შენი საქმე სულ წინ წავა.

მუდამ გწამდეს მასწავლებლის
სიტყვა, რაგინდ იყოს მკაცრი.
დღეს კაცივით რომ იქნები,
ხვალ გახდები მართლა კაცი!

სკოლის ბიჭი

— ვისი ძე ხარ?
— თოლასი!
— სად მიდიხარ?
— სკოლაში.
ყოველდღე იქ ვარ.
ეკითხულობ
ან-ბან-განს,
დროს უქმად
არ ვეარგავ...
მე სწავლა მიყვარს.

ზაფხული

დღეა მზიანი, ხალისიანი,
სტაფილო ყვითლად ელავს...
ისმის შრიალი,
ურმის ჭრიალი.
სოფლად საქმე აქვს ყველას.

ზოგი ჭირნახულს იღებს
ბაღრაში,
სად სიო დაჰქრის გრილი.
ზოგს იქვე ტყიდან წნული
კალათით
მოაქვს ჟოლო და თხილი.

მზეზე ელვარე ცელით,
ნამგლებით
ბერიკაცები, ახალგაზრდები
სულში მინთებენ იმედს
ხვალისას...
შრომამ ასე რომ გაახალისათ,
ყველამ იხაროს ჩემი მხარისამ!

წიქაწა

თევზჭერია ჩიტუნავ,
წინკა-წინკატელავ,
სად იყავი ზამთარში,
ხომ არ იქვეც ფანტელავ?

ბუდე სად გაქვს ან სად გყავს
დედ-მამა და და-ძმები?
ნუთუ მხოლოდ ნიაფს და
მზის სხივს ეთამაშები.
თავისუფალ ცხოვრებას
შემოგნატრით ბავშვები.

ცელი

ქორო,
თავს რისთვის დამტრიალებ?
მელავ კუდაგრძელავ,
მორჩი ხავილს!
დედიკომ ძღვის დამაძინა...
არწივო,
თვალებს ნუ მიბრიალებ,
კურდულყო,
დამანებე თავი,
პური მშია პანანინას.

თარგმა მიძი მიძინაძი

უხნაურნი სსუპნარნი

ლარიზხან ბრიზოლავილი

მხატვარი ჯამალ ლოლაია

ა ო თ ხ რ ო ბ ა *

პლაჟის მურა

ბებია რომ იტყვის, ამოღანებული მზის მადლმაო. სწორედ ისეთი მზე იყურება ფანჯარაში. მთელი ოთახი მზითაა სავსე და მეც განოღვიძებისთანავე მეუფულება ზე-აწეული. ხალისიანი განწყობილება. საერთოდ, აპრილის მეორე ნახევარში განსაკუთრებით იმძოაგრა მზეზე და, როგორც იქნა, გაზაფხულმა ჩვენი მთასაც უწია. თუ თვის პირველ ნახევარში თოვლის საფარი დღილ-ადგილ ჭერ კიდევ სქლად ეფენა გარემოს და დროდღრო მარ-ტიც ჭირვეულად ასავსავებდა სააპრილოში დარჩენილ კულს, აპრილის ბოლოს მზიანი დღეები მოხშირდა და ემშში შესული გაზაფხული უკვე ჩიუტად აყეთებს თავის საქმეს. ეს განსაკუთრებით შუადღისას იგრძნობა. როცა შემაღლებულ ცაზე შეთანამებული მზის სხივები თვალს-მოპყრულად აელვარდებიან ზეგუბებში სქლად ჩაფე-ნილ, ყავლგადასულ და გადაბერებულ თოვლზე და თაფ-დღობათებში თვალდათეულ იმძლავრებენ ჩნრიალა ნა-კადლები.

მთელი ოთახი მზითაა სავსე. ფანჯრიდან შემოკრილი მზის სხივი ოკროსფერ ლაქად გალღვალა კედლებზე, სა-დაც მუე ჩარჩოში გიორგი პაპასა და ქეთო ბებიას კარგა მოხრდილი სურათი ჰკიდია. სურათი იმანდეა გადაღე-ბული. ოცდაათეუთეტი წლის წინათ, როცა გიორგი პა-პას, კაპიტან გიორგი ბეროშვილს კიევის დისავლეთით, კარპატისპირეთში უმსახურია. ეგ კია, ამ სურათში პაპა-ჩემს სამოქალაქო ტანისამოსი აცვია და მავი პიჯაკით, თეთრი პერანგითა და წვრილად დაწინწყლული ჰალს-ტუბით გამიწყობილს ისეთი სათნო, კეთილი და გულუბ-რუცილო ლინილი დასთანამებს სახეზე. რომ უფრო დაწ-ყებითი სკოლის მასწავლებელი ან საბავშვო ბაღის გა-პე ეგონება კაცს, ვიდრე სამედირო პირი და თანაც — მესალუგო. მამაჩემს ამ რამდენიმე წლის წინ გაულიდე-ბინებია ეს სურათი, როცა ციმბირში, ჩინეთის აახლვარ-ზე, ჩიტას ოლქში მსახურობდა.

საბრალო მამაჩემი! ხუთი წლიან დაობლდა თურმე, ომის დაწყების პირველსავე დღეებში. შორეული კომმა-რული სიზნარითი ახსოვს ის დღე.

— მახსენდება მამაჩემის ბრჭყევილა სამხრეები და მეგრძხე მიზნეული ჭილდოები, რომლებიც ყოველთვის ანდაბატოთი მიზიდავდნენ. — იტყვის ხოლმე მამაჩემი. — მახსოვს დედა და უმცროსი მამც, მაგრამ სამივე ეს სახე, თითქოს, საღდაც შორეულ წყევლიაში ტიეტევებს, მიჭირს მათთან მიახლოება, მათი ერთმანეთთან დაკავ-შირება. თითქოს ხელიდან მისხლტებიან, გამირბიან და ბურუსითი ფარებიან. მაგრამ არის ერთი გაელეება მე-

საქართველო
სტალინისთვის

ხსიერებისა, როცა ეს სახეები გასაოცარი სიცხადით ცნა-ურდებიან ჩემში. ეს ერთი დღე ვერაფერმა წაშალა

ჩემს მესხიერებაში. მასხოს: ირგველი ყველაფერი ცეცხლშია გახვეული, მიწა ხანხარებს, ინგრევა, იქცევა... დღას ერთი სამხმელი ორომტრიალი და ფროია: დიდი სატყროთი მანქანა ქალუბითა და ბავშვებით არის სასუქს, მე და ჩემი ძმა დედის ეუსხეღვრით კალთაში. მანქანა მიღდა და თანდათანობით გვშორდებოდა ჩემი საყვარელი ბრკევილია სამხრეები, არ მასხოს, როგორ ამოვიჩნდი უმლონში, ან რამდენი ვიარეთ. მასესენდება მხოლოდ ცეცხლმოდებული ვაგონები, ხალხი ოკინიგზისპირა ტყისაკენ ვარბის. მეც ვავრბივარ. დედაჩემი ჩემს უკან მობრბის მყერდზე ახურებულ ბავშვით. ვგრძნობ, რომ ტყეში შესწრება საჭირო, და ვავრბივარ უკან მოუხედავად. დედაც თითქოს მიწა ჩაქვდა ჩემს უკან... მასხოს თორბათიანი სანიტრები, რომლებსაც ორმოდად ამოვყავარ... ირგველი მხოლოდ უტხო ადამიანებით ირევიან. ისინი ბავშვებით დატყროთულ მანქანაზე მსვამენ და ეს მანქანა დიდხანს მჭირის მტკრიან გზებზე. მერე ისევ ოკინიგზა, ისევ უსარტლოდ გრძელი გზა და ბილის — უმარტონი ბავშვითა ხალხი...

სურათზე დაცემული და ოქროსფერი ლაქად გამლღვლი სხვი, ერთი შეხედვით, უძრავად ვარიბდელი გეგონება. სინაღლივში კი ნლა, შეუმჩნეველად, მაგრამ გიულტად მიცოცვას დაბლა, თითქოს ფეხბანებთ მიბარებდა მამაჩემის საწოლისაკენ, რომ როგორმე მინიარეს მიუწროს და თვალეში შეუღლინის, მაგრამ ბაღში ამჯერადც ცარიელი ხედება.

ვინ იცის, მამაჩემი სახვრის რომელ უბანზეა ახლა. ნეტავ რა დროს ადგა, რომ არავფერი ვამიარა. იქნებ წუხელ რთელი ღამე სულაც მარტო დავიხსა. არ ვიცი, დაწოლით კი ნამდვილად ერთად დავეჩქით ეპ, მართალაც, თუმცა ყველაფერს ეჩვევა კაცი, თორემ აქ გატარებული პირველი ორი კვირა რომ მასხედება, თვითონვე მრცხენია საკუთარი თავისა. საღ შემეგლო მამის ღამე მარტო დარჩენილს ასე შვეიდად მძინებოდა.

სხვა მუდმივმქმელი პოსტბისასგან განსხვავებით, ყაზარძისთან და ჩემს ფინურ სახლთან საყარული პოსტები მხოლოდ ღამობითინ ინიშნება. ასე რომ, ღამით მარტოდ დარჩენილს მამინაც გულდასუფილებით უნდა მძინებოდა, რაკი ჩვენი სახლის მახლობლად მებინდებიდა და გათენებამდე ყოველთვის იღვა ატომბტებიანი ვაშავი. მაგრამ, მასხოს, არა ერთი ღამე გამითევია თვორად რაღაც განსაკუთრებულსა და არავფელუბრივის. მოლოდინში, რაკი ჩემი წარმოდგენით, აქ ყოველ წუთს შეიძლებოდა მომხდარიყო და თანაც — აუცილებლად ღამით.

არ ვიცი, მამაჩემი ხედებოდა თუ არა რამეს. ჩემს გამოუთრებულ სახეს რომ ხედავდა, ოლონდ ეგ კია, მეკითხებოდა და შეგონებებით თავს არ მამეზობოდა და მეც თავი ისე მჭერია, ვითომ აინფიც არ ვადგებდი უფისოდ გატარებულ თეთრ ღამეს. მხოლოდ ერთხელ მკითხა ვითომ სხვათა შორის:

— ისე, თამაზ. თუ გემინია ხოლმე, იკისრე ვეყავაყუარად და ემინეს დაკრეწენ ღამდამობით...

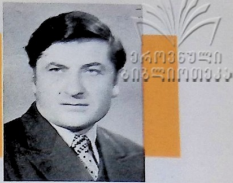
— გემინია კი არა რა არის აქ საშობო! — შევაწვევტინე თითქოსდა დიდად შეურაცხყოფილმა.

მამაჩემს ჩაელიმა, საწოლიდან ახლახან წამომდგარამ მხოველი ფეხის ქუსლები ერთმანეთს მიატრია. „სენიანზე“ გაიჭიმა, ხელი საფეთქებთან მიიტანა და სახეიმო ხმით წარმოთქვა:

— ფხიზლად გატარებული ღამისა და ჯერ არახული გულდასობისათვის ნორჩ მესხლერეს თამაზ ბერაოვილს ეუცხადებ მაღლობას!

— დაკვცინით ხომ, ამხანაგო მაიროო... — ვუთხარია

დვინიშხან პინიო-ღაპინიოვი ვითორი-ბას „უსნაარი სხვა-რი“ „პინინი“ კონკრეტული ბიოგრაფია მინიანია.

ღამით, — მაგს სჯობს, წესდება წაიკითხო! კაცმა რომ ვავიწყებოთ. ჰაუტრეკების ოღის ხართ!

— ზო! — წამოიძახა მამაჩემმა და საწოლზე ჩამოვდა, სახეზე ისევ წებადელი ანკი ღამილი დასთამაშებდა.

— დახ, დახ! რა ვავიწყობოდა, ამხანაგო მაიროო! წესდებაში შავით თვორზე წერია, რომ უქული თვთან ხელი არ უნდა მტრებო!

— მახატოთ, ამხანაგო გენერო, ეგ კი ნამდვილად არ ვიციო! — აღიარა მაირომა. მეორე წამოდგა, სკაცილით მიმბახილდა. გულზე მიმბახრა. იატას მომწყვიტა და შუა ოთახში ორჯერ შემომბახრილა. მერე ასე ატატებულ საწოლთან მიმოყავდა, დამსვა და გვერდით მიმოყავდა, ერთი ამოვიქნა და მობხა — რაც მართალია, მართალია, გამიჭრდებოდა აქ უშენოდ...

— ვიცი... — თქვი მე, ცოტა არ იყოს გულაჩუყებულმა.

— ეს დედაშენი და შენი დიაკ რომ აღარაფერს იწერებოდა ნეტავ როგორაა აწინა პაპა... ზაფხულში აქეთ წამოიყვანა მოხუცებს. მოუხლებათ მოის ჰაერი.

— რაღა ზაფხულში, როგორც კი გამოხაფხულდება, წამოიყვანოთ. — ვუთხარია მე.

— ჰო, ენახით, ჯერ ხომ წინ დიდი ზამთარი ვვიღვს.

და აი, დიდი ზამთარი უკან მოკირკეთე. იგი დიდიოვლობა, იგი ყინვა და თოში, იგი ზევაები და გზების წმენდა, ისე რომ, უგზობობის გამო რამდენჯერმე პროდუქტი და საწვავი სავაშოვო ვერტმფრენმა ამოკტანა ქალაქიდან. თოვლიანი ზამთრის ერთადერთი სიყუთე კია არის, რომ სასახლეო ხხულის საკმოდ ფართო ზოლი, რომელიც მიელ სასახლეო სისტემას მიუყვება და ზაფხულში ხშირად ვადახვანს, ვადაბარვას ან ფარცხის დადარებას საჭიროებს. ზამთრობით ისეთი ქაქათია თოვლით იფარება. ბელურის ნაფეხურსაც შინიწავე კაცი არამუთე ცხვირის ან ადამიანისა. ეგ კია, რომ მესხლერე არც ცხოველის ნაკვალევს ჩაუვლის გულვრილად. მით უფრო, თუ ეს კვამლ დათვის ან ტახისა. რადგან აჭრავდ იესე, რომ ამ კვალის ატორი. შესაძლოა, სულ სხვა აღმოჩნდეს...

ჩვენი საწვავო ორუზიანი აქლემივით ზურგახუნეჭილი მოის რაღოლო ფერდობზეა განლაგებული. ამ კუხეზა შორის მოქცეული კარგა მობრლიო ვაკის ერთ მხარეს დაბალი და გრძელი ყაზარძა დგას, რომელიც ფანჯრებით ფართო მოედანს ვადმოსკეირის. მოედანზე ვარისაკათა საეარჯიშოდ წინაღობათა მთელი ზღუდეებია ჩამწკრივებული. აქვე იმართება სამწყოობით თუ სპორტული მეცადინებო. მოსაფლტებული ან აუტორის ხრტილი მოფენილი ბოლიები ჰოდენის ვარშეში ყველა მამართულებით იფანტებიან და ერთმანეთთან ავაშპობენ მის ვარშეში განლაგებულ სხვადასხვა დანიშნულების სამხედრო ობეკტებს, რომლებიც ყაზარძას ორიოდ წუთის სავალზე, ბორკვებ შორის და კლდეთა ნარა-

— სად? — თითქმის იყვრა დედამ და ერთხმად დაიძაბა.

— მთებში, სასაზღვრო საგუშაგოზე... მშვენიერად მიუგო მამამ.

დედაჩემმა, როგორც მოსალოდნელი იყო, შეიხსნა ეს ამბავი. ორ-სამ დღეს კახეთში გაშვებულმა აღარც კი უფიქრია და დღე და დღე იმას ეხევეწებოდა მამას, უფრო ეთქვა ამ ახალ დანიშნულებაზე. ამბზე შამა სიცლით მიუგებდა:

— ისე ლაპარაკობ, თითქოს ქარხნის დირექტორად ან კომპიუტერის თავმჯდომარედ მნიშვნავდნენ...

— ვაი, ვაი, რა ზამთარი სკოდნია იმ საობრებში, რა თოვლი, რა ზევეები! — და დედა ისეც და ისეც უწყევდა მოთქმა-ჩივილს ცხოვრებაში ერთხელ დაშვებულ „საბედისწერო შეცდომის“ გამო, როცა „ბრტყეილასამზრეებიანი კურსანტის სიყვარული გადაეუღლა სამხედრო პირის, თანაც ასეთი „ფანატკოსი მესაზღვრის“ კოლობა გადაწყვიტა“.

ბოლოს დედამ მტკიცედ განაცხადა:

— აი, ჩველ თბილისში, ვნახე ჩვენს არჩილს... ხომ იცი, მაგის ერთ სიტყვას რა შეუღლია! თუ ვინღა, სულაც თბილისში გადავაყვანინებ შენს თავს, სადმე შტამში... —

— აბა რას ამბობ, რას! — აღშფოთდა მამა.

— როგორ არ გესმის, რომ მე სხვაგვარად არ შემიძლია!

— მამ, გადაწყვეტილია, მინც წახვალ, ხომ? — ვაცხარებით ჩაეთიხა დედა.

— რა თქმა უნდა, — მშვიდლ მოჭრა მამამ.

რკინიგზის სადგურში კი დედა გულაჩუყებით გვეშვიდობებოდა და ბედთან შერჩებულს ღიმილით ამბობდა:

— ეჰ, ნეტავ კი მამა დამიხვდებოდეს კარგად და ჯანდაბას ჩემი თავი, აღარ დევძებ! იმაზე უარესი რაღა იქნება, ციმბირში რომ ვინახავს!

მასთვის, მაშინ შესამე კლასში ესწავლობდი, შორეული ციმბირიდან დედა მართოდმართო რომ გამოგვეცხადა.

— მიშა საღდაა?! — მისალმების მაგიერ შეაგება პაპამ.

— მოუსაველოთში! პაპაჩემის პაპასთან! — განაჩხლებით იყვრა დედამ. — მე, ჩემის მხრივ, დავამთავრე მესაზღვრებომა! მორჩა! აღარ შემიძლია!

— მოგიკვდეს სადაც, რომ შენი სიჭიჭით ეგერ გაუბედურე თავი! — საყვედურიანი ალურსით ეუბნებოდა ბებიჩემს, ისე, რომ აინუსწივო არ ავლდებოდა. მე და ციკინო თუ ვისმენდენ ამას. — აბა, ეგვეც შენი სიყვარული! რა ვინდობდი, ვაყოლოდი მას-ლახათ გოგოლს, გიქვდებოდა შენთვის! აგერ, რა ფხა გამოიჩინა, როგორ ცხოვრებას წერია! ხომ ავტლებოდა ეს ტყე-ღრეში ხეტიალი და უბედურება... —

— აბა, აბა, დაუწყე ახლა შენებური! — იფეთქა პაპამ. — კიდევ კარ, იმ კაცს ძალით არ გავტაცენია! ეს იყო გადარეული და კარგად უნდა სკოდნოდა, რას ხიშნავს საზღვარზე ცხოვრება! მშ, ფხა გამოიჩინა! — გამოაჩაგრა ბების, მერე მოსდგა ბასილანთ გოგოლს და სულ ტყავი გააძირა...

— აბა, თუ ერთი წერილი გამოგზავნოს მონიკ, ქა! — წუხდა მამო ბებია.

— არც გამოგზავნის! — ნიშნის მოგებით იტყოდა პაპა. — მეც იმ კაცისა რა ვტიკო, ცოლს რომ კახზე დავბეღე! კოდევა ის კაცი თქვენს ხელში, არ იცოთ უკუნე იმისი ფასი! აბრამანდეს და წაბრანდეს, საღდაა! ნობრანდეს, რას ჩამოაჩადა აქა!

ღებში ისე არიან შეყუყუღ-შეხამებული, რომ აზრადაც არ მოგვით მათი არსებობა, თუ შემხვევით ზედ არ წაადგები.

აქით, ამ მოედნის მეორე მხარეს, ოფიცერთა საცხობ-ერებლად განკუთვნილი სამი ფიწური სახლი დგას.

განაპირა სახლებიდან ერთში კუბასოვები ცხოვრობენ, მეორეში — ფერაქეები. შუა სახლში კი სექტემბრის დამდევს მე და მამაჩემი დაბინავდით. ბინა ოროთახიანია, მაგარა ჩვენ ერთიც თავისუფლად გვეყოფის. აგერ თითქმის რვა თვეა, რაც მამაჩემმა ეს სასაზღვრო საგუშაგო ჩაიბარა და ამ ხნის მანძილზე დედაჩემი სულ ოთხჯერ ჩამოვიდა. ისიც — თითო ჩამოსვლაზე თითო კვირაზე მეტი არ დარჩენილა. რა ჯნას, მამამისს, ესე იგი პაპაჩემს, მისი წყალობით უღდა სული და დღიი ხნით თავი ვერ გაუენებებია. მამო ბებიასა და ციკინოს ამბა ხომ ვერ დატოვებს ავაძმყოფ მოხოუს. ბებია თავად არის მისახელი და საპატრონებელი.

მამონიკ წასვლას ამირებდა, რომ მამამ, ნასადილევს, ვითომ აქ არაფერი, თქვა:

— ამ ერთ კვირაში ალბათ ძალზე შორს მოგწივებს გადაბარება.

ამას უკვე საგანგებოდ, დედანების გასაკონდა ამბობდა.

— სახლიდან მავლებ, მამაჩემო? — კითხულობდა გულმოძღვარი დედა.

— გაგდებ, მამა! წადი, შვილო, წადი! — უკვე დაყუარებით ეტყობა პაპა.

ერთ მშვენიერ დღეს კი დედანებმა, მართლაც, ჩემოდნის ჩალაგება დაიწყეს...

წელიწადი აღარ გასულა, რომ მამა საქართველოს საზღვრებსა დასაღვრებლად გადმოიყვანეს, ზღვისპირა ქალაქში. მას შემდეგ მე და ციციბო შობილბოთთან ერთად ცეხვარობდით ამ ქალაქის გარეუბანში, სამხედრო ნაწილის განლაგებაში, ფართო, ხათელ, ყოველმხრივ კეთილმოწყობილი ბინაში.

— როგორც იქნა, გვეღირსა ადამიანური ცხოვრება! — ეს სიტყვები პრაქტიკულ მშენიან დედანებისაგან ბოლო თათბირის მინიშნება.

და იმ საღამოს, რეინიგზის სადგურზე, იგივე სიტყვებს გულდაწყვეტით იმეორებდა დედა:

— არადა, რომ ვიფიქრო, ეგ არის გვეღირსა ადამიანური ცხოვრება-მეთქი და, აჰა, იქვე გეხმობ!

— რას იზამთ, ქალბატონო, თქვენ ხომ ერთ დროს ძალზე გიტაცებდათ ასეთი რომანტიკა! — ქილიკობდა მამა.

დედანების გამგზავრებიდან მესამე დღეს კი მეც მამაჩემთან ერთად ავაციარი გულა-ნაზადი. რა თქმა უნდა, შემთვლო ჩემივე მშობლიური სკოლისათვის მიემგზავრებინა კახეთში, ძალა ვინ მატანდა, მაგრამ, ჯერ ერთი, თავისთავად გამოშვება გულმა აქეთ და, მეორეც, საქიროდ ჩავთვალე, აუცილებლად მამაჩემის გვერდით ცხოვრობოდა. „რა გააძლიერებებს მარტულმარტო, ხისგამაცემი კი არა ვინ ცუცობდა შინ!“ — ვფიქრობდი და ოდნავი სინანულიც კი არ გამჩენია ჩემი იმ გადაწყვეტილების გამო არც მატარებელში, რომლითაც ჩვენ მთელი ღამე ვიმგზავრეთ, და არც რეინიგზის სადგურიდან აქეთ მგზავრობისას, როცა „ვილიოსთ“ სწრაფად კვეთავდით გვარინად ჩახლართულ აღმართ-დაღმართებს.

ეგ კია, აქაური ჩვენი ცხოვრება სულაც არ გამოდგას ისეთი როგორც ეს ადრე წამომიხსენებია. ამდენი ხანია მამამ ეს საგუშაგო ჩაიბარა და არაფერი განსაკუთრებული არა მომხდარა-რა. ასეთი მოსაწყენი ერთფეროვნება კი ჩემს გეგმებში სულ არ შედიოდა. მეგონა, ყოველ კვირა თუ არა, თვეში ერთხელ მაინც დატვირენი საზღვრის დამარღვევს და, საერთოდ, იქ ისეთი უჩვეულო ამბების მოწყობა და მონაწილე გავხდებოდი, კახეთში რომ ჩავიდოდი და მოვეყვებოდი, ბიჭები შურით დასცემდობდნენ. მაგრამ გაგაგონათ?! — რის ახშეში, რის დევრისანტი! ავერ მეორეწლიანი ბიჭები საშხაბურის ისე ამთავრებენ, ცოცხალი დევრისანტი თვლით არ უნახავთ. თუმცა, ადრე აქაც მომხდარა ორიოდე საგანგებო შემთხვევა, აქაც გაუცოკვით ერთი-ორი ჯაშუში, მაგრამ ამასაც შორეულ ლიგენდასავით ყვებიან, ცოცხალ მოწყობს კი ვერ ნახავ, მოდი და დაიჯერე!

ამას წინათ ჩემი ეს ეშვები გულდაწყვეტით გავუზიარე მამაჩემს, ბოლოს და ბოლოს, ერთი ჯაშუში მაინც დაიჭირეთ, როდემდე უნდა ყვებოდნენ შენი არჩევები სხვათა თავგადასავლებს-მეთქი.

მამამ ჯერ გაცივინა, მერე ერთბაშად დასერიოზულდა.

— დემრთბა ქნას და ეს „მოსაწყენი ერთფეროვნება“ უსასარულოდ დიდხანს გაგრძელდეს. მარტო აქ, ჩვენთან კი არა, მთელს ჩვენს საზღვარზე! აი, რას უნდა ნატრულობდე, ქეთა რომ გქონდეს! — მოთხარა და ქოჩორი მომიჩინა.

... ფანჯარაზე ვიღაც აკაკუნებს. ფარდა გადაწვიე და

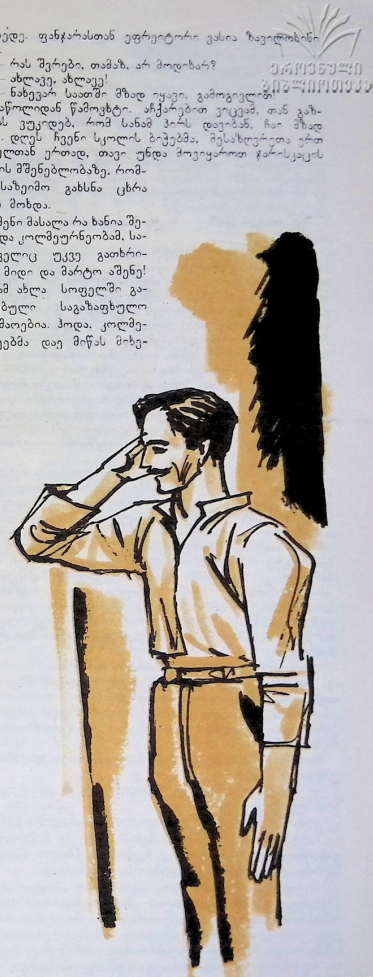
გაიხილეთ. ფანჯარასთან ეფრეიტორი ვასია ზაქვილიანი დგას.

— რას შერბობ, თამაზ, არ მოდობარ?

— ახლავე, ახლავე!

— ნახევარ საათში მზად იყავი, გამოგვივლით საწოლიდან წამოვხტი, აჩქარებით ვიქცევი, თან ვახტურას ეუკედები. რომ სანამ პირს დავაბან, ჩარ მზად იყოს დღეს ჩვენი სკოლის ბიჭებმა, მესახლდეთთა ერთ ათეულთან ერთად, თავი უნდა მოვიყვებოთ ვართავდის სახლის მშენებლობაზე, რომლის სახეიმო გახსნა ცხრა მაისს მოხდა.

საშენი მასალა რა ხანია შემოიხდა კოლმეურნეობამ, საძირკველიც უკვე გათხრილია, მიღრ და მარტო აშენე! მაგრამ ახლა მოველო გავხრებულს საგანგებულ სამუშაოები. ჰოდა, კოლმეურნეებმა დაი მრწან მხე-

დონ. მშენებლობას კი, კალატოზი და ღურგალი იყოს, თორემ ჩვენც კარგად ვეყოფით.

ღღს პულავია და სიმონ ბურჭულაძეებს დიდი მამი-თალი აქეთ...

გამათყაობენ „კანანსა ზეზურა“

„ამ დღეებში ჩვენი ქვეყანა, მიერ აღწერილ კან-სამბრობისათან ერთად, დღი ზეითი პრემიას დიდ სიმამლოთ ომში ფაშისტურ გერმანიანზე საბჭოთა ხალხისა და მისი შეიარაღებული ძალების ძლიერებისლილი გამარჯვების 30-ე წლისთავს.

ეს დიდი თარიღი ჩვენს საგუშაგოვც სათანადოდ აღინიშნა.

9 მაისს აქ დილიდანვე უჩვეულო გამოცოცხლება და სახეობი განწყობილება სუფევდა. ვანტისაგან თავისუფალი მეზობლობე ნასაღუმევი ყაზარბის წინ გამწვრივ-დავს. საგუშაგოს პირად შემადგენლობას მიესალმა და განარჯვების დღე მიუღოცა საგუშაგოს უფროსმა, მითრონა მ. ბერიშვილმა, რომელმაც წაიკითხა აგრეთვე № საგუშაგოსადმი გამოცემული ბრძანება. იმათ, ვინც საბჭოთა არმიის რიგებში სანამშუშო სამსახურით განსაკუთრებით გამოიჩინეს თავი, საგუშაგოს უფროსის მაღ-ლოდა გამოცხადდა. ზოგს საზღვრო რიგებმა მოემატა, ზოგიერთის მხოლოდეს კი ნაწილის უფროსისა და პო-ლიტბურის ხელმოწერით მაღლობის ბარათები დაეგზავ-ნათ.

— ვემსახურები საბჭოთა კავშირს! — გაისმოდა მხურვალე შეძახილები.

ჩვენს მხრივ, მეტრობოლშევეკ გულითადად მიველო-ცით ჩვენს საყვარელ მეთაურს მთავრობის მაღალი წოდ-ლო — წიროლი ვარსკვლავის ორდენი“, რომელიც მან საბჭოთა საზღვრებზე მრავალწლიანი თავადდებულო სამსახურით დაიმსახურა. მაიორმა ბერიშვილმა, თუ შე-იძლება ითქვას, მესაზღვროდა მეცემიღობითი მდიო-რი მესაზღვრე მამისაგან, რომელიც დიდი სამშალო ომის პირველსავე დღეებში გვირის სიკვდილით დაცემულა კარპატისპირეთში. ჩვენი მეთაური მკაყერი, მაგრამ სა-მართლთანი, ყურადღებიანი და გულისხმებერი კაცია. სა-გუშაგოს პირად შემადგენლობა დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით არის დასაქვალული თავისი მეთაურის მიმართ...“

— დაიცა, დაცა! — წამოიძახა მამაჩემმა.

ითარმა კითხვა შეუწყვიტა, ქურდულად გამოიხედა და ოდნავ შესაჩნევად თვალს ჩამიტარა.

— რას გავს ახლა ეგ? ვის სჭირდება ასეთი პანეგირი-კები! მეტი ვერაფერი ნახე საწერი? — წყრობით იკითხა მაიორმა.

ითარმა დანაშავესავით ჩაღუნა თავი და მხრები უშწეროდ შეათამაშა:

— მაპატიეთ, ამხანაგო მაიორი, მაგრამ აქ ტყუილი ხომ არაფერი წერია!

ითარმა ჩაახველა და ახალი რიხით განაგრძო კითხვა:

— დღის თორმეტ საათზე ზეიმმა სოფელ ნაწიოკარში გადანიაცლა, რომელთავე ჩვენს საგუშაგოს მრავალ-წლიანი ტრადიციული მეგობრობა აჯავშნობს.

მიტინგი სოფლის თავში, საგანგებოდ ამ დღისათვის აშენებულ ჭარისკაცის სახლის ეზოში გაიმართა. ეს ლა-მაზი, ორსართულიანი მეტროკირის სახლი მთლიანად სოფ-ლის კოლმეურნობის სასახრით აშენდა. ცხადია, აქ სამშენებლო მასალას ვეულობსმობთ, თორემ რაც შეეხე-ბა მუშახელს, კალატოზისა და ღურგლის გარდა, მის მშენებლობაში მხოლოდ მეომრები და საშუალო სკოლის უფროსოსასული მოწვევები მონაწილეობდნენ.

სულ რაღაც ერთი თვის წინ აქ ყვერით დახურული ერთთეულიანი სახლი იდგა, რომელშიც ათეული წლები მანძილზე ცხოვრობდნენ ორმად მოხუცი ცნობილი პე-ლაღია და სიმონ ბურჭულაძეები. ამირჯანაშვილის კე-ვიანი ერთადერთი შვილის — ლეიტენანტ არჩილ სე-მონის ძე ბურჭულაძის სახელზე აშენებულ სახლის მე-ორე სართულზე იცხოვრებენ. პირველი სართული კი ნაწიოკარულ შრომობელთა საბრობო და შრომითი დიდე-რის მუზეუმად იქცევა. უამრავი ბიჭობი და გამოცენ-ლია მრავალი საინტერესო ექსპონატი.

რათა თქმა უნდა, ჭარისკაცის სახლში დიდი ადგილი უჭირავს მესაზღვრეთა ცხოვრების, საზღვრისპირა სო-ფელთან მთი მგებობელი ურთიერთობის ამსახველ მა-სალებს. აქვეა იბითი ფოტოურათები, ვინც სხვადასხვა-დროს თავი გამოიჩინა საეყო პიროვნებათა გამოძილე-ვნებისა და დაჯევნის საქმეში.

ლეიტენანტი არჩილ ბურჭულაძე! — სულ კოტა-ნის წინ იგი უსახელო ჭარისკაცთა მილიონისა არმიის ეკუთვნოდა... ვასული წლის ნოემბერში კი ნაწიოკარის საშუალო სკოლის პირენებმა ქ. ლივის №3 საშუალო სკოლიდან უცხარეო ნომათი მიიღეს. პაწია ყუთში ტყეა-მფრეჭვის ენგამიღებულ ვაზნა და პატარა ბარათი აღმოჩნდა. ბორჩი უკრაინის ეკალოსმობილები იუწყე-ბოდნენ: „ტყვიამფრეჭვის ეს ვაზნაბი ვაზნა ქალაქიდან ათილოდ ეკლიმეტრზე, ერთ მცირე მაღლობზეა მანვინი. მასში თქვენი სოფლის მეყიდრის, ლეიტენანტ არჩილ სე-მონის ძე ბურჭულაძის ბარათი აღმოჩნდა. იგი ჩვენი ქალაქის განთავსულებებისათვის წარმოებულ ცხარე ბრძოლებში გვირის სიკვდილით დაცემულა 1944 წელს. გადაწვეტილები ბარათი ვაზნასთან ერთად თქვენთვის გამოგვგზავნავს ისე, რომ ვაზნა არც ეი გავეციშენდეს. ჩვენთვის მხოლოდ ფოტოფრის ვიტოვებენ. ფაშისტურ გერმანიანზე გამარჯვების 30-ე წლისთავზე, მომავალი წლის 9 მაისს, ამ უსახელო მაღლობზე საზეიმოდ გაიხ-სნება სამაძილო დღეების ობლესიკი. მიიღეთ ჩვენი გულითადი მოწვევა ამ ზეიმზე მონაწილეობის მისაღვი-და. სამართლის დიდება გვიტრის, რომელმაც თავი დადეს სამშობლოს თავისუფლებისათვის, ჩვენი ბედნიე-რი ბავშვობის უზრუნველსაყოფად!“

ტყვიამფრეჭვის ვაზნაში — საამოდ კარგად შენახუ-ლი, პაპირუსიკით. დახვეულ ქაღალდის ფურცელზე ნაწ-ქარეველ გამოკვანილი რუსული ტექსტი იუწყებოდა: „ეს-ესაა გერმანიელთა სატანყო კოლნის მებეზო შემო-ტევა მოვიგერიეთ. ოკუელიდან ოთხნილა დაერჩია. ოთხ-ნივენი დაერილები ვართ. აუყას, ცხადია, ვერ ვავარ-ღეეთ, მაგრამ ბოძოლას სისხლის უქანასუნელ ვევათამდ განხვადრობთ. ასე შევეციეთ ერთმანეთს, ასე შევეციეთ სამშობლოს. ესარგებოთ ხანმოკლე შესვენებით და, ვიდრე მეტერი ამ პატარა შეტევეს წამოწყებებს, ვცდილობთ მო-ვასწროთ ამ პატარა ბარათის დაწერი. ეწერი არ იმედით, რომ, თუ დღესმე ამ წერილის ვინმე იპოვის, შეტვიზო-ნის ჩემს მშობლებს ჩემი ამბავი. დაე იცოდნენ, რომ მათი შვილი, ლეიტენანტი არჩილ სემონის ძე ბურჭულაძე, სირცხვილინაქშიმ არ მომჯღარა, მაგრამ ავერ, უკვე დაი-ძრინეს ძალიდები...“ აქვე ნაწქარეველ მიწერილია მისამარ-თი და აღრესტატი.

ამყამად ამ წერილს და ვაზნას, ლეიტენანტ ა. ს. ბურ-ჭულაძის გადიდებულ სურათთან ერთად, ჭარისკაცის სახლში ყველაზე უფალსართი ადგილი უჭირავს.

მიტინგზე, სადაც ტრიბუნის როლს ჭარისკაცის სახ-ლის ცისფერი ავიანი ასრულებდა, ბევრი თბილი და მუხნებელი სიტყვა ითქვა წიოლი არმიის დიდ სამბრო-ლო ტრადიციებზე, მის ჰუმანისტურ, გამათავისუფლ-ბელ მისიაზე მეორე მსოფლიო ომში“.

„მიტინგზე მკაცრ გაფრთხილებად გაისმა ჩენი სა-
გუნდაც უფროსის სიტყვები: — განაგრძობს თათარი...
— იმათ, ვინც მეორე მსოფლიო ომის მწაურ გაკეთებო-
ბად კერაფერი ისწავლეს, ვინც დღესაც ეთამაშებიან
იარაღს და ცდილობენ თავს მოგვაყოლონ ახალი ომი, დაე
იცოდნენ, რომ მამათა სახელეოვან ტრადიციებზე აღზრ-
დილი საბჭოთა არმია მუდამ მზად არის საყარდის პა-
სუხი გასცეს ვისაც ჭერ არს.

მიტინგის მონაწილეები მხურვალე ოვაციით შეხვდ-
ნენ ძვირფას ლეოველ სტუმრებს — დღი სამამულო
ომის ვეტერანს, დამსახურებულ პედაგოგს გ. კ. პეტრენ-
კოს და სკოლის უფროს პიონერბელმძღვანელს ნ. კ. ეო-
ლოზს, რომლებიც აქ ნაწილობრივ საშუალო სკოლის სა-
განგებო მოწვევით ჩამოვიდნენ.

დასასრულს ვაიმართა საზეიმო კონცერტი...
ოთხთამა გაზეთი გაცეკა და მიგადახე დადო.
— სულ ეს არის, წერტილი.

მაიორმა „კოლხეთის“ კოლოფი ამოიღო და სწავი-
ტრ შესთავაზა თათარს, თათარი წამით შეუყვამნდა, მაგრამ
ცდილებას ვერ გაუძლო.

— ისე კი წერილი გამოსულა, ყოჩაღ! — შევაკო
მაიორმა.

— გზაღობთ, ამხანაგო მაიორო... — თქვა უმცრო-
სმა სტუკანტმა.

— შენგან მართლა დადგება ეურჩასიტე, ხომ იცი!
— ვეუბნები მეც და მხარზე ხელს ეუტყაუნებ.

— ნუ გამაწიოთეთ იცაქ! — მორცხვად იცინის
თათარი.

წუთით ჩამოვარდნილი დემილი ტელეფონის წყრა-
ლმა დაარღვია.

ყურბილი მამაჩემმა აიღო.

— გიმნები! — და ცოტა ხნის შემდეგ. — რა სტრა-
თია? არა, არა, მე ნუ დამელოდებთ, დაიწყეთ თანაზ-
წამოვა. — ყურბილი დადო და ღმილით მეკრთება: —
გინდა კინოში?

— მაგას კითხვა უნდა? — წამოვიძახე მე. — წავედი!

— პიჯაკი ჩაიცვი! — კარგში მომქალა მამაჩემმა.

— ნეტად რა სურათია, მეკითხა მაჩრც მამაჩემსათვის.

— გავიფიქრე, როცა პიჯაკი გადავიცვი და ეზოში გამო-
ვედი, — არადა, თუ ისეთი არაფერია, იქნებ სკოლდეს
დავრჩე და სურათები უბეჭდო, რამდენი ხანია გადავუღო
ბიჭებს, სირსევილი!

უკვე ყაზარმისაკენ მიმავალი უკანვე შემოებრუნდი
და ჩვენს სახლს ვეკრდიან მივადდექე ფანჯარა სანახევ-
როდ მოღებული იყო. ავიწე კიდევ ხელო ფანჯარაზე მი-
საკაყებოდა, რომ მამაჩემი გამოვხედილი და ანახლად
მისი ხმა მესმის:

— მმ, პეტრენკო, პეტრენკო... გრიგორი კუზნიჩი...
დღი თესატები კი ვამჩინხა ამ კაცმა, დღი...

— რა თესატები, ამხანაგო მაიორო? — წამოიძახა
ოთარმა.

არ ვიცი, რა ჰქვია ამას, სულმოკლეობა, იქნება უარე-
სიც, მაგრამ ის ძლიერ მომეძალა ცნობისწადილი, რომ
ფეხი ვეღარ შოვიცეველი იქიდან: პირიქით, უფრო მაჯად
ავეკარ კედელს და სმეხად ექვეტი გამმოხეხდა მამაჩემს
და დაეცხახე ასეთ ყოფაში, მიჩვენებდა სერის, მაჯრამ...

— რა ვიცი, მე მგონი, აქ რაღაც გაუგებრობაა და
ჭერჭერობით სალაპარაკოდ არც კი ღორს... — ყოყმანით
ამბობდა მაიორი, — მაჯრამ, რაკელ სიტყვად მოიტანა,
ვეტყვი ზოგ რამეს... თუმცა გაფრთხილებ, ოთარ, ამის
შესახებ — ხმა-კონტო! ჭერჭერობით ასეა საჭირო.

— მესმის, ამხანაგო მაიორო!

— ერთი სიტყვით, შუა მიტინგის დროს გრიგორი
კუზნიჩმა აიწინიდან უეცრად თელო დააღდა ერთი აქაუო
გულეს... ერთი უხერიო მომხსენებლის არ იყოს, ჭეო
გვარსა და სახელს აქ არ დაეასახელებ, ვნახოთ, როგორ
შეხვდებიან ამ ამბავს უშიშროებამში... ჰოდა, თელო და-
აღდა-მეჭეტი, ერთ ჩემს თანამოუკელს ძალიან ვამსგავსებ
და, მიტინგი რომ დამთავრდება, აუტოლებლად შემახველ-
რეო. ადვილი სამსახურია-მეჭეტი, შეეპირა, მაჯრამ მი-
ტინგი რომ დამთავრდა, ის კაცო კელარსად დავლანდე-
ათიოდე წუთით მოვიდა და ძალევი წაიღაო, მითხრეს.
ან როგორ ვაქრა ასე უცაბედად, წარმოდგენა არა მაქვს.
გრიგორი კუზნიჩი ვადაიბია, ხეთუ ისე უნდა წაიღა-
რომ პირისპირა ვერ შეხვდელი, არადა, ბოლოი უკვე ჭე-
ბეში მქონდა. მოგეხსენება, იმევე სალაშის უნან ვაქყებენ
მატარებელს.

18181

ს. მ. კ. ს. ს. ს. ს. ს.
ს. მ. კ. ს. ს. ს. ს. ს.
ს. მ. კ. ს. ს. ს. ს. ს.
ს. მ. კ. ს. ს. ს. ს. ს.

— რა ვიცი, ან ჩამოხვალა რა იყო და ან წასვლა? ერზა ერთდღიანი ჰქონდათ თუ? — იკითხა ოთარმა.

— თბილისში გაჩერებულან არ დღეს და... — თქვა მათორმა. — თბილისიდან ოჯახი ჩამოვიდნენ. დილით ჯერ ჩვენი ქალაქის ლოსმესანისშობაში დათავადურენ, მერე ხომ, დახვალდნენ, სავეშაოზე წამოიყვანეს, რაკ სახლირი ნახვა ანტირეჟისდათ. ეს რა იქ ვამბები იყო და საბოლოო წავიდნენ კიდე. მიტრეას მერე, მოგვხსენება, ნაპოტი გვიქონდა სამკობი თავეჭმობის ოჯახში. არც იქ მომეშვა, შემხვედრე იმ კაცს. ვაგვებანაზე კაცი, აუღოვებულად მხახე-მეთერი, დაეუბნა: სასწრაფო საქმე მაქვს-მეთერი, შინ არ დახვედრება, გოგოს ვეძებ. არ ვიცი, სად არის, გვიჩინე, ქალაქში აპირებ და წასვლა-საო. ერთი სიტყვით, გრიგორი ეუზმინის ძაღზე გული დასწყდა. სადაა, გული დაგწყდება კაცს, ან სიძოზეზე, საიდან სხდა, შენს ძველ თანამებრძოლს რომ შეხვდები და უბრალოდ ვადალაპარაკებინა საშუალებაც კი არ მოგეცემა-მეთერი, ეუთხარი თანაგრძობით. გაეცინა. თუ ხანდვილად ასაა, ვინც მჯობინა, მაგისი ბედი, რომ პირისპირ კერ შეხვდებით! საქმის ძველ შემობრუნებას კი არ ველოდი. თურმე ამას რაღაც ევერი ანგარიშები აქვს იმ კაცთან! რაღას მოეგეშებოდი. ბოლოს მოიზარა, დიდი ძალდა იქნება, ვინმე ბატონსან კაცს ტყუილდობრალით ცილი რომ დავეწიო, შესაძლია ან კაცს სულაც არაფერი აქვს საერთო იმ არამზადსათან, უბრალო გარეგნული მსგავსების მეთერი. ერთი სიტყვით, შეუთანხმდით, რომ მე ან კაცს მხოლოდ და მხოლოდ ძაღზე ფრთხილი მეთვალყურეობის ქვეშ ვიყოლოებ და არამე; და არამე არ დაეფრთხობის ზემეტირ ევეთი

რაც შეხვება იმ არამზადს, ვისაც გრიგორი ეუზმინმა ეს კაცი მოამკვანა, საქმე შემდგენარად ყფილა: 1943-ის, ერთ-ერთი პარტიზანული ოპერაციის დროს, რომელსაც თურმე თვით პარტიზანთა რაზმის მეთაური გრიგორი ხელმძღვანელობდა, იგი დაჭრა და გერმანულ ტყვედ ჩაუგდიათ. მოგვხსენება, რა მეთოდებით ხელბობდა ტყვე სამკობთა ქარისკაცს. მით უფრო პარტიზანის დაკითხვა. მთელი კვირა აწამებდნენ თურმე საცოდავს. მაგრამ კრინტი ვერ დააძვერებენს. ერთ დამსეს კი მის საკანში ვილაც ახალი ტყვე მუშავდათ, ქართველი. ჩემზე არაფერად ნაწამები ჩანდათ, თქვა პეტრევიქი. რამეს რომ ვკითხებოდი, ან თავს დამიქნევიდა, ან გაიქნევიდა, არადა, იყო ვერე მუხეჩიოთ, მისს ან იღებდათ.

მესამე თუ მეოთხედ დღეს გრიგორი ეუზმინისთვის ყურში ჩაუჭურჩილებოდა, ნურაფერს ვილაპარაკებოდი მხამალო, სიგრძობილეს თავი არა სტყვიოთ. მე თავს ვიკატუნებე დაკითხვებზე, ვითომც არც ერთი სიტყვა რუსული არ ვიცი და მაგათი კითხვების არაფერი ვამეგებათ, უთქვამს. ჭერჭერიობით ამათ ქაითულის მცოდნე ვერავინ ვამონახეს, თარეზინდ რომ გამოადგებოდათ, და მანამდე კი ვერც მე მიმოტებენ დასახვედრად. კიდევ კარგი ტყვედ ჩაგარდნამდე ტყვეში სახუთების ვადამალვა მოვასწარი და არ იცინა, რომ ეუზმინს ვერ ვართ, თანაც ლეიტენანტი, თორემ რუსულის უტონინარობას ვინ დამიჭერებდა და ან აქამდე ციკასლს ვინ დამტოვებდათ.

ერთი სიტყვით, ვითომც ეს იყო საბჭოთა მებრინავი, რომელიც ერთ-ერთი საპაერთი ბრძოლის დროს აღმოჩენილი თვითმფრინავიდან პარაშუტიტი გამომობტარისო, ტყვედ უბარეს სოფელად მიიღეს, იქ ერთ ოჯახში გლეხებზე გამოწყობილიყო და ისევ ტყისთვის მიეცა თავი, რათა, თუ ფრინველს ნახის ვადალავება და თავისიგნობთან დაბრუნებას ვერ შეძლებდა, როგორც პარტიზანებამდე მანინ მიიღეს. სწორად აქ ადოთი გვეში გერმანელებს, მალე დაერტყათ და აეყვანეს.

ყუელივც ეს ძალიან ჰვავდათ სიმარათეს, გრიგორი

ეუზმინმა, მით უფრო, რომ მე ის იმ საბჭოთა თვითმფრინავის მფრინავად ჩაეთვალე, რომელიც ჩვენი ტყის თავზე გამართულ საპაერთი შეტევებში მართლაც ჩავეყვანეს და რამდენიმე დღეს წინა.

რალა ბევრი ვაგვებოლო, ან ჩერჩხულა-რჩხულა პეტრევისკაც წამოსტყვინა ზოგი რომ ისიც უთქვამს დაქადებოთ, ჩემი ბეკები ახლა, აღმათ, ჩემი გათავისუფლების გეგმას აწუბობენ. სიტყვა კიდევ გავეძლიოთ როგორმეო.

მალო ეს ქართველი მორიგ დაკითხვებზე გუყვანით და უკან აღარ მოუბრუნებიათ. ვიფიქრე, აღმათ, დასერიტესო, — თქვა პეტრევიქი, — მაგრამ მერე დღეს დაკითხვებზე რომ გამიყვანეს, მიხვალ, — თხასავთ ვიფიქრე გაყდილო იმ პროვოკატორისაგანო. მოყულე, გრიგორი ეუზმინისთვის უკვე სახრამბოლაც კი ვამეზადებინათ სოფლის ცენტრში, მაგრამ პარტიზანებს სულზე მოესწროთ მისი ვადათავსუფლება.

კარგი თავსატეხე მაჩინია ჩვენმა ლოველმა სტუ-მარმა. არა, რას იტყვი, ოთარ?

— ითარმა ვითბამდ ვერაფერი უბასება. — რატომღაც მე ისე მეჩვენება, რომ მართლა ვაგვებრბობასთან ვაქვს საქმე! — თქვა ბოლოს ოთარმა. — კი, მაგრამ, ახმაზგი მათორი, მერე მანაც თუ შეხვდით და ვადაპარაყეთ? — ჰკითხა მამაჩემს.

— მთელი დღეც ვთავდ დამიწყო აქეთ ძებნა, — თქვა მამამ, — დილით სოფელამდ დაამრეკა, გუმინ ჩემი თავი ვიძებნათ და, ბოდიში, რომ ვერ შეხვდით, ქალაქში მინიხდა წასვლა ვადაუღებელ საქმეზე და გვანდა ვაგვებრბობით.

რა უნდა ძებნა? ერთი პირობა ვადაწყვიტე, ჩავალ, შეხვდებით, ლაპარაკე შევიყოლოებ და, ვითომც სხვათა შორის, ომის ამბებაცა გამოვიკითხა-მეთერი, მაგრამ გადავიფიქრე, ერთიც ვთქვით და, გრიგორი ეუზმინს არ ცდება მე ისიც ძაღზე მაქვსებს, თუ მოსულით მოვილა მიტრინებზე, ისე აორთქლება რალა იყო? რა გამოიტყვერა ასეთი ქალაქში, მა?

— თქვენ ფიქრობთ, რომ თვითონაც იცნო პეტრევიქი და შემოსდა, არ მიცნოს? — წამოიძახა ოთარმა.

— არ, მანდა მაქვს საქმე! — თქვა მათორმა. — თუ მართლა ასეა, მაშინ ერთბამდ ექვს აიღებდა და დაავთინობდა ასეთი დაირტერებდა. ამიტომაც უბრალო საყვედური ეუთხარი, სად დიარაკე, დალოცვილო, სამამულე ომის ვებტრანს არ გვაჯერებდა-მეთერი უჩიმზე დაუსწრებლობა ძებნით კი იმტომ ვაგვებოდი, რომ ბანაკებზე გვიცნოდა და მამეტრებდა-მეთერი. დიდი სინთული გამოიქვანა და ბოდიშიც ახად.

— ამას წინათ ჩვენი პელენგატორების მიერ დაღვერილ უტონინდორანს რაციასთან ხომ არაფერი ვაგვინიშნა ნეტაც ვე ამბავო... — ჩალაპარაკა ოთარმა.

— მაგაზე მეც ბევრი ვიფიქრე... — თქვა მამაჩემმა, — მაგრამ ვეკვობ, რომ ეს ვგზიხ... თუქვა, რა ვიცი... — ორ თვეზე მეტია ეთერში აღარ გასულა.

— იცის, რომ დაველენგებულა რაცილა და პირველივე კავშირი ჩავარდნას უღრის. — თქვა მათორმა, — იმიტომ ვეღარ ჩავარდეს. აღმათ ადგილს შევიცვლის...

— თუ ჯერ არ შეუტყლია! — მიუღო ოთარმა.

— კაცმა არ იცის, რამდენეუტონობია ვანტოვლებათ! — თქვა მათორმა, მერე აღმათ სათას დახვდა, რაკ მოულოდნელად შემოთვებით წამოიძახა: — უპ, რა დრო გასულა! წავიდეთ, თორემ ინსტრუქტაზე ვადაგვიანებ!

მსხვერპელი

შენც ხომ ეს გსურდა, რომ შენს აღზრდილებს
გაციკროვებულ ნათელ გზით გვევლო,
მთებზე ასვლა რომ გავიადვილეთ,
ეს შენით არის, მასწავლებლო.

მაღალი სკოლის საბუდარიდან
შენით ავფრინდი არჩივის მართვე.
მე შენი ძალა და ენერჯია
გამომყვა სესხად და ისევ მმართებს...

ვერ გიხვდებოდი სიმკაცრის მიზანს,
ახლა ამ განცდას სხვა სითბო ახლავს;
ყურნაღში მაშინ ჩანერილ ნიშანს
ცხოვრების გზაზე კვითხულობ ახლა.

კვითხულობ ბამზე, ყამირზე, მინდვრად
ყველგან კვითხულობ განცდით და თრთოლვით.
და ვერძნობ შენ სულში გამიზაფხულე,
მე კი შვაი თმა ავიციე თოვლით.

მე ასე მჯერა, ჭირხილი და თოვლი
მზრებს უზარნიშებს თვით მთას გოლიათს,
შენც ხომ სიმტიყვე და სიამაყე
კიკეასიონის გამომგოლია.

შენი ტკბილი ხმა ქედებს გასტყორცნეს
ჩანჩქერებმა და ნაკადულებმა,
შენზე წაინდა და შრებუ მაღალი
თვით მიყვარწვერიც არ მეგულება.

არ შეგაშინოს ცხოვრების სრბოლამ,
არ დაერიოდ ნღების განაჩენმა,
შენს დაძახილზე მე ისევ მოვალ,
მინდა დამყრდნო როგორც ყავარჯენს...

ვიცი, დაგპანე ფუსფუსით, ზრუნვით,
მშვიდი ცხოვრება არ დაგაცალე.
სულ თმაგიშერას მინდა გიცქირო,
არ მომიხუცდი, შენ გენაცვალე.

შენა ხარ ჩემი დედაც და მამაც,
ფარი, მახვილი და საქარველო,
დიდხანს იცოცხლე, დიდხანს იცოცხლე,
უსპეტაკესო მასწავლებლო...

ვერ გიხვდებოდი სიმკაცრის მიზანს,
ამ მოგონებას სხვა სითბო ახლავს;
ყურნაღში მაშინ ჩანერილ ნიშანს
ცხოვრების გზაზე კვითხულობ ახლა...

დამბეღოთქვეა ჭიათურა

მე სად ცხოვრობ? — ახლო
მხარეს,
ვარსკვლავების ქუდი მხურავს,
ქალაქი რომ მთების გულში
ხომალდვით ჩაძირულა.

შორს, ზეცაში არჩივები
დაცურავენ ნება-ნება,
სადაც ისევ ახსოვს მღვიმის
თამარ მეფის გაღიმება.

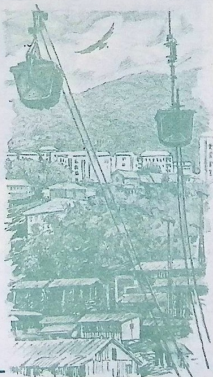
კლდემაც, კლდემაც შვაი ოქრო
გულზე მძივად გადაიყარა,
და ჭალარა საშვეარდნო
მოჩანს, როგორც ნარიყალა,

სადაც გული არ გამოიძლებს,
მეზობელი თუ არ ენახე,
სად აკაკი შეხვაროდა
საჩხერეს და მოდინახეს.

სადაც ლამაზ გედების ტბას
ცაც დასცქერის განაბული.
ბაღებში თუ ცივ წყაროსთან
მღერის მზე და გაზაფხული.

სად ახდენილ ლამაზ ზღაპარს
თვალი ცხადად არ იჯერებს
ველარ ვითვლი ქარხნებს, ხიდებს,
სახლებსა თუ ცათამბჯენებს.

სადაც დროშა, დიდი დროშა
ჩახჩახებს და ნითლად ელავს,
ცად აზიდულ მთაზე მდგარი
ესალმება ხალხი ბელადს.

ქედებს ამკობთ ლალ-გიშერი,
ტყვეებს შევნით მწვანე ფარჩა.
შეუარდნი აფრინდა და
საშვეარდნო ჩვენთან დარჩა.

ტანლატანა ქალები გყავს,
ვაჟკაცები თვალბრიალა,
მათმა შრომამ და გმირობამ
მსოფლიო შემოიარა.

აქ გეგმების შესრულება
დღეს არავის არ აკვირვებს,
ველარ ვითვლით მაღაროელ
სახელოვან შრომის გმირებს.

სამთამადნო კომბინატზე
დროშა მარად იფრიალებს,
გვეშენის ლენინის ორდენი
როგორც ზეცას ბადრი მთვარე.

როცა ლხენით ზეცას ვწვდებით,
ხევში თოვლი ცრემლად დნება,
რაც სამშობლოს გაამდიდრებს,
ის მთებს როგორ დააკლდება.

აქ ყვრილას ჩქერიც მიყვარს
დიდ ცხოვრების ძარღვს რომ
ერთვის,
დამილოცეთ ჭიათურა,
ჩემი კობტა იმერეთი...

ცივი, ბურუსიანი დღია პატარა ქალაქში. დაწესებულებები და მალა-ნიები ჭერ არ გაუღიათ. სველ ქუჩა-ეში აღმანიები კანტიკუნებდა ჩხლდ-ბიან, ნისლი ლანდებიოთ მოძრაობ-ბენ; ლანდებდა ჩანან ნაწყმიანი, მთლად გალუმული ქადრისა თუ ცაბების ხეები.

მეშტროდენა ბოქლომი ადევს მა-კუთლის ბაღით ფანგრებაქვილით მო-ნადირეთა კავშირს. კარის წინ, ორ-დაფხვნიან ხის კიბეზე, მწვანე ქურ-თუქში გამთხვეული ფენშიმეღა ბიჭი დგას. ორივე ხელით გულზე მიუხუტებია თითოი მეტეზარული ქუდი. ყურებამდე ჩამოხრილი ჩა-ლისფერი თმა დასველებია. ეტყობა, გზაზე უქუდის მოუსწრო წყობამ.

ბიჭი გამხდარია, ისეთი გამხდარი, იტყვი, ნიავმა რომ დაუბერის, წაიქ-ცევით. მაგრამ არც ასეა საქმე, — ამისთანა ყმაწვილები უფრო კერეც-ტები, უფრო ყმაწვილები არიან, ვერც სიცივე აუღებთ რაემს და ვერც ხაფ-ხელის სულს შემხუთავი თავარი სიცივე.

დგას ის ბიჭი ხის კიბეზე და ხან ქუჩის ერთ მხარეს გასცქერის, ხან მეორეს. ნისლი გაოკვეით ვერა-ფერს ხედავს, გარდა საღალდაც გა-მოვარდნილი ავტომანქანის ყვილილ მძებუთავი ფარებით.

ღიას პირველსავე ავტობუსს გა-მოჰყვა იგი სიფლადს, ეგონა. მო-ნადირეთა კავშირი ადრე იწყებდა მუშაობას. ქუჩის ზევით, აღმასკომის მშენობის თავზე, საათმა შვიდი რომ ჩამოჰკრა, უკვე მონაკვეთიან იყო, კარზე გამოკრული აბრა წაიკითხა და შეწუხდა: ცხობა საათზე იწყებოდა, მუშაობდა. მანამდე ორი საათი სიცი-ვეში უნდა ეყუყუტა გარეთ.

სანდალა შეუჩნდა, გადარია, თო-რემ თვითონ რას მოიფიქრებდა აქ წამოსვლას! სანდალა მისი მეზობელი დიდი ბიჭია. ჰქვია ნადირობაში აქვს მოკრიბი. იმან ურჩია, დილაზე ადრე ადი რაიონში და ეგ მგლის ლეკვებს მონაკვეთის ჩაბარე, ჯილდოდ ფულს მოგცემნო. ისიც ადგა და წამოვიდა. ძალიან ადრე მოუხდა მეზავრობა. ავტობუსის მძღოლმა ავი უთხრა, ხალხი შენ ხომ არ უნდა გააღვიძოო.

სანდალას რომ არ შეეგულიანებდ-ნა, აქ რა უნდოდა, მგლის ლეკვებს სხვას აჩუქებდა.

— ხომ არ გავიყვო, მთავრობას დაკერაზე ჯილდო დაუწესებია, რად უნდა დაკარგო? „გამოიყვენ — გა-მობართვი, გვიკენ — ვაიქიციო“, არ გავიგონია? ეგ ლეკვები შენი მონა-გარია, შევიღოსა, თითოში ორმოცდა-ათი მანეთი კარგი ფულია, ველოსი-პელს იყიდ!

გეგლის

ლეკვები

კლანიერი
ასლაშაიხვილი

მახდარი
წარბაბ
ფორჩხიძე

გოთარობა

კლუნება დიდი იყო.
— სპორტული ველოსიპედი მომი-
ვა? — იკითხა ჩუმი სისარულით გუ-
ლაძგარებულმა ბიჭმა.
— ხურდაც დაჯირება!
— აღეასციც და წამოვიდა.
ლეკვები სამი დღის წინ ოორზე
სიკეპში იპოვა. დღესაცხარს დაეკე-

და. შეძობვევით გადაწყვედა. ერთი
ნეთზე შეყოლია სობა ქვებრდის წაქე-
ტური მემოქმედა. შეხვდა და სმა-
ლავს მოპარა თვლი. გვერდზე დაეკე-
რებდა. თვლავნულად უმწეველი
დებრიოლებდენ და გულსაკლავად
წახანდენ.

მაღხანი გუმანი მიხვდა. რომ
მგლის ლეკვები უნდა ყოფილიყვენ.
ღამით ამ მხარის ბურჯარ გაეჯია
მგლის ამპარხნი ყმული, მწევესე-
ბსაც უქვამთ — სიბებთან ძე მე-
ლი დავლანდეთი.

ერთ წამსაც არ შეშინებია. აც-
დაფიქრებულა. რომ შეძობულდა იმ
ღრის თუ მგლის ბუნებში წასწრო.
მიწაზე გაწვა, სიბებქვეშ შეხობა.
შეკვები ქულში ჩახსა და ბინაზე,
ფარხში წაიყვანა.

ცხვრის საფენილად წასული მწე-
მსები დაბრუნებულყვენ. ფეხობ-
გარული დღესაცხარი ეპოვათ. ხეწმი-
დადამხიბოლდა.

ბიჭმა მამას ლეკვები უჩვენა.
— ნამდვილად მგლის ლეკვები
არიან, ოღონდ ობლები. ვინზე დღესას
მოუკლებია, — თქვა მამამ. ბიჭს გა-
უყვირდა, საიდან იცისო.

— შენ რა იცი?
— მშობიერი არიან, ხახე, მუცლე-
ბი უქმელობსავან როგორც ვალს-
ტეითი, ფეხზე ვერ დგებან. დღეს
ამდენ ხანს უთქობდა არ მიტოვებდა.

ბიჭმა კამით რაც მოუტანა ლეკვებს.
ერთს ცხვირი შიგ ჩააყოფინა. ლეკ-
მა რძის სუნით რომ იკრა, სკლება და-
უწყო. ყმაწვილმა იმ ორ ლეკვას
ჩააყოფინა ცხვირი რაეში. სამივე კა-
რგა ხანს სკლებდა ძროხის თბილ,
კვირიელ რძეს. მუცლები დიებოათ,
მაგრამ მაინც არ ეუკებოდნენ, ისე
ხარბად ეტანებოდნენ.

— ბევრს ნუ აქმევი. — გააფრთხი-
ლა მამამ ბიჭი. — მშვიდს ძილიან
ვიყიდა არ ეკიდება, ცოდონი არიან,
მუცელი ასტკეოთ.

ბიჭმა ლეკვებს ჯამი ააყავა. ქულ-
ში ჩახსა. გამამობარი, პატარა ნაღი-
რები ერთმანეთს მიეხუტუნენ და დაი-
ძინეს.

სალამითი მგლის ლეკვები ივრი-
ლან სიფულში წამოიყვანა და სანდა-
ლას უჩვენა. ჰოდა, იმან გადარია,
ჯილდოს მოგცემნო, თორემ აქ რა
უნდოდა, ლეკვებს ვინმეს აჩუქებდა.
იმასკომის თავზე საათმა რუჯერ
ჩამოჰკრა.

— კიდევ ერთი საათი. — შეწუხდა
სანდალა. ფეხზე დგომით მუხლები
ამაყვოდა. ხის კიბე სველი რომ არ
ყოფილიყო, ჩამოჯდებოდა. ცოტა შე-
დავათი რომ ეკრძნო, ჩაიუტებდა. ქუ-
დი მგლის თავზე დალიდა და შიგ
ჩიხდა. ლეკვებს თბილად ეცინათ.

მონკავშირთან ვილაკ ვაქი მოვიდა. რუსი ლაბად ეცეა. თავზე ულუნტო, ლურჯი შალაა ჩამოფეხტა. კარზე გაკრულ აბრას დააქვირდა. ჭერ ადრეო, თავისთვის ჩაილაბარაჲა და ბიჲს ზემოდას გადმოსხედა. ქელღმა ლეკვებს მოჲკრა თვალთ.

- ემ რა არის?
- ლეკვები!
- რის ლეკვებია?
- მგლისა!
- მართლა? მაჩვენე ერთი!

— კაცი ბიჲთან ახლოს მივიდა, ჩაიშურხლა და მსუქნები თეთრი თითებით ქელღს პირი უფრო გუთვანივრა, რომ ლეკვები კარგად შეათვალიერებინა. —

- შენ დაიბრუნე?
- დაიბ.
- სად?
- ივრის სიბეზში!
- სიბეზ რა არის?
- ადგლოს ვეცახით, ერთმანეთზე მიყრილი კლდის წასხვრევაება.
- შენ რა იცი, რომ მგლის ლეკვებია?

— გუმანით მივხვდი, მერე მამამაც მითხრა.

— ბუნჯიდან გამოყვანისას არ გეშინოდა ძუ მგელი რომ დაგკეცოდა? კაცმა წარმოიღობა, რაც შეიძლება მოხდარაიყო, ძუ ალბათ ლეკვებ-ლუკმა დაღვრდა ბიჲს. და კრუანტელმა დაუარა.

— არც გამხსენებია. — მშვიდად თქვა ბიჲმა.
ყმაწვილის სიმშვიდე კაცსაც გადაეღო. ბიჲს ძხრებზე ხელი წამოუტყაყუნა:

- უშიშარ, მოდი ჭერ ასე დაიცი ხებ, რადგან შენი სახელი არ ვიცი. რა გქვია?
- მალხაზი!
- მალხაზ, ერთი ეს მითხარი, აქ ვის უცდია?
- მონკავშირის გაღებას ველოდე.

- ლეკვები უნდა ჩააბარო?
- დაიბ. ამბობენ, ჭილდოს იძლევიანო.
- მართალი!

— გინდ მგელი იყოს, გინდ მგლის ლეკვი, სულ ერთია, თითოში ორობოცდაათ მანეთს მიიღებო.

კაცმა ჩაიციანა.
— უშიშარ, გგონია, ვერე ადვილად იმტკებენ ფულს მონკავშირის მუშაკებმა?

- რატომ? — გაუყვირა ბიჲს.
- იმიტომ, რომ ზოგს აქ ძაღლის ლეკვებიც მოჲყავს, ხომ იცი, „ფუჩარკის“ და მგლის ლეკვები ერთმანეთს შუაზე გაასრლო. ვაძლიერეთ ჯვანას, ძნელი ვასარჩევია. ჰოდა, მონკავშირის მუშაკები ადვილად არ ენდობი-

ან ეინმეს, სანამ კარგად არ დაკრწმუნდებიან, კაჩის არ გაიღებენ.

- მე ხომ ვიტყვი, რომ სიბეზში ეიბოვნე-მეთქი, — შენიშნა ბიჲმა.
- თქვი რა, კაცს რაც არ უნდა, ბევრიც რომ უშტაცო, ვერ დააჭერებ.

რუსულადინამა ქელღიდან ერთი ლეკვი ფრთხილად ამოიყვანა. მარცხენა ხელის გულზე დაისვა და მარჯვენა მიფრეებით ზურგზე გადაუსვა. — თვალმატი ჭერ არ აუხელიათ. თითო კვირისანი იქნებიან.

- მაშამაჲ... თითო კვირისანიო...
- გაიღიმა მალხაზმა.
- კაცი განაგრძობდა:
- თუ მონკავშირში ადვილად დაგივრდა, რომ მგლის ლეკვები არიან, მაშინ ვაი ამათი ბრალი.
- ბიჲ კაცს თვალბეზში შესტკერიდა.
- რა უხამენ?
- დახოცავენ?

მალხაზს გაოცებისაგან სახის იერი შეიცვალა.

- რას ამბობ, ძია?
- გმუ რა გეგონა!
- ზოობარს არ გაუფხავინან?
- ვინ ვითხობა?
- ჩემმა მეზობელმა მონალირემ!
- ევე, რამდენ მგელსა და მგლის ლეკვსაც ჩაიბარებენ, იძენი ზოობარებს რომ უფხავნონ, სად წავა საქმე, შენ თვითონ დაუჭირო, ზოობარს რა უნდა ამდენი მგელი?

ბიჲ ჩაფიქრდა.
— გმუ აქტივობლად დახოცავენ?- მე გგონია...

ყმაწვილმა მოიწყინა. იმას სულაც არ უნდოდა, ვინმეს სიკაცსულ მოეცნოდა რეკვირებისათვის. რატომ? იმიტომ, რომ დაიზრდებიან და მკვლელად იქცევიან? მაგრამ ჭერ ხომ ისინი პატარები არიან, უმწეონი. თვალც არ აუხელიათ.

- ბიჲ ფხვზე წამოღდა.
- წაალო!
- სად?
- შინ. ლეკვებს წაყვიან.
- შინ არა გაყავა? — წამოიბახა ბიჲს უეცარი ვადაწყვეტილებით გაკვირებულმა კაცმა.

- მეგონა, ზოობარკისთვის იბარებდნენ!
- შინ რაღათ გინდა ეგ ლეკვები?
- მამა თბილისში რომ წავა, თან გავატან, იქნებ ზოობარკში მიიღონ.
- მე რომ მომიცილო?
- თქვენა?
- კი.
- რად გინდათ?

— ისე, ცხოველები და ფრინველებს მოყვარული ვარ. არ წაყვითიხავს წყვები, როგორ ზრდიან და

ამინაურებენ გარეულ ცხოველებს. შენ წარმოიდგინე, მგლისასაც კი ბიჲი დღეშია ვერ გახევენებულნი. შინ წაყვანას ლეკვები თუქვნი, ცეცხლიც, ცეცხლიც, როგორც ეს მაკრ ურჩევდა.

— ოღონდ, — განაგრძობდა ის კაცი, — იძენეს ვერ მოვკემ, რამდენსაც ჭილდოში იძლევიან. თითოში თითო თემანს გავიმეტებ, მეტს არა. კაცმა ლეკვი ბიჲს ქელღს ჩაუსვა. ბიჲ უხმდა.

— და, უშიშარ, კაი ფხსია, ზოობარკში მავლენსაც არ მისციემენ მამამს.

ყმაწვილი ლეკვებს დასტკერიდა და რაღაცას ფიქრობდა. კაცი პასუხს მოუთმენდალ ელოდა. ბიჲმა ძლიეს ამოიღო ხმა:

— ნამდვილად გაზრდიო? — მამ, კაცი, გაზრდიო რომელია? მე შინ, იცი, რეები მყავს? — მან მარცხენა ხელის თითები წინ წამოსწრა და მარჯვენა საჩქევებელი თითით ნეკი მოკვინა? — მელა! — ეს ერთი, შარშან არბაზშიკელმა მონალირემ მაჩუქა. წინა ერთი თათი საფანჯრისაგან აქვს გადაყენებული. კლევ უმყავს, — კაცმა მეორე თითი მოკვინა, იმის მტკეო რა თითი ვიღებ მოკუტა? — კაჲკაჲ და ხუთი ცალი უკრულელო...

ქუჩაში ცხენის ფლოკეების ხმა გაისმა. იქვე ვილაკ ახალგაზრდა ცხენოსანი გაჩერდა. ჩანდა, შორი გზა გამოეგლო. წითელი ცხენი გამოფლოციო, ორთქლი ასლიოდა და აქაფებული პირით ლავამსა ხრავდა.

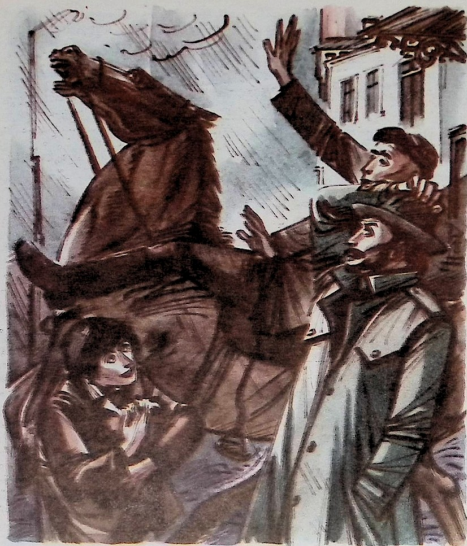
— დღლა მშვიდობასა, ბატონო ვაიბო, — გადმოსძახა ცხენოსანმა იმ კაცს.

— იორამს ვაჲმარკოს! — შესძახა ოღონდალ ქელღმა ვაიბომა ახალგაზრდას. ამ დილაღდრინად რომ მოვიყვანათ აქ?

— მძას ქორწილს ვუხლიო, ხალხს ევატრები, დილთ თუ არ მივაყოთხე ბინებში, მერე წავლენ-წამოვლენ და საძებარი გამოიხდებიან. თქვენც ევატრები, ბატონო ექიმო, შაბათს ქორწილში. თქვენმა ექიმობამ უშველა შარშან ჩემს ძმას. ხომ ვახსოვთ, ნამამბრებში ტრაქტორი გადაუვარდა, მოტვიხილი ფეხი თქვენ შეუნარჩუნეთ, თორემ სხვა რომ შეხებებოდა, დღმრამანი, მოკირდა.

— ჩემს მაგიერ მიულოცე შენს ძმას. მაღლიტელი ვარ მამატრეკინისათვის. თუ მოვიცალე, უთულოდგსტუმრები, — დაჲპიბოდა ექიმი.

— თუო? რას ამბობო, ექიმო, ძალიან გავცხინებო? — იორამმა თვალა მონკავშირის კარს შეავლო და განავარიო: — ბატონო ვაიბო, აქ რა

სიცოცხლის ფასად დაუფლა იორამს: თითქოს ცხენს დრუნში ვერ ვჭრესო, თავი მალლა აქნა; დაუფლებე და ვანზე ვაფრთხა. ეს ისე მოულოდნელად მოხდა, იორამმა თავი ვერაშეიმავრა, უნავიარზე შეტორტმანდა და ძირს ასფალტს დაინარცხა.

ცხენი ქუჩაში გავარდა, თქარათქურიტ ბურუსში გაუჩინარდა. გაიოზი ძირს გამხვანართულ იორამს დაეძვია. წამოაყენა.

— იტყინე რამე?
იორამმა მარცხენა მხარზე ხელი დაიღო.

— მაგრად დავყარი, რა მოვლანდა იმ ტილს?! — იკითხა და ასფალტი მოათვალიერა. მათრახი ხელიდან გავარდნოდა. ექიმმა მიაწოდა.

— რა ვიცი, რა მოვლანდა. შენი ცხენის ზნე შენ უნდა იცოდეს, — ექიმმა მხარი თითებით მოუსხენჯა. — აოფერია, კოტა დაგეყევიბოდა.

იორამი ცხენის მოსამებინად წავიდა. ექიმს არც კი დამშვიდობებშია. აღარც ქორწილი გახსენებია, რომ ზრდილობის გულისათვის ერთხელ კიდევ დაემატებინა.

ექიმი ბიუს მიუბრუნდა. იმას სახე გამოცოცხლებოდა, თვალები ეშმაკურად უციოდა.

— უშიშარ, არ იცი, რა მოეჩვენა იმ ცხენს?

ბიუსმა თვალთ აარიდა:

— რომ ვითხრათ, არ დამძრახავთ?

— რას ამბობ, აქ დასაძრახი რა არის! — ხელუბი ფართოდ გაშალა ექიმმა.

— მგლის სუნი იყრა.

— მართლა? — თვალუბი გაუღიღდა ექიმს: „აჰი მეც ემ ვიფიქრო“.

— როგორ, რანაირად?

— ლეკვები დავასუნინე.

— ღმერთო ჩემო, — გულწრფელად გაიკვირა გაიორამმა. — მერე, ბიუსო, შენ ეს იცოდეს?

— ვიცილი, მაშამ მასწავლა —

ცხენს ძაღლის ან მგლის ლეკვები რომ მიუყვანო, სუნით გაარჩევს, რომელი რომელია, ძაღლისას თუ სუნავს, მშველია, მგლისას დასუნავს და გაიღებოდა. ხომ ხანეთ!

ექიმს უცებ სიცილი აუტყდა.

— იმიტომაც დააყნოსე ცხენს ლეკვები?

— მაშ რა მექნა, რო არ მიყრებოდა?

ექიმი ხარხარებდა. სიცილით გაულო რომ იყვრა, ბიუსს უთხრა:

— კარგა სვირი მაჩვენე. შენმა გზარდამ. მოდი, ისევ იმ ლეკვების ბუნად ვადაწყვიტე. მიმივილი თუ არა?

ბიუსმა ქალში ჩაიხედა.

— ერთ ცალს მოგცემი, რომელი გინდათ?

გინდათ, ნადირობის ქია ხომ არ შეგინდათ?

— არა, ცხოველები მიყვარს, შინ უზრდი, აქ მონადირეებს მოჰყავთ ხოლმე. იმათგან ვყიდულობ. ხანდახან გამოიფელი და ჩაუესაფრდები. ახლა, მგოზი, მგლის ლეკვებს მივაგეინ.

— მართლა? აბა სადა ვყავთ? — თვალუბი დააცეცა იორამმა.

— ბიუსის ქუღშია, — გაიოზმა თვალთ მონაკვეთის წინ აყუღებულ მალხაზზე ანიშნა.

იორამი ბიუსისკენ გადაიხარა.

— მიჩვენე, ბალო!

მალხაზმა ორივე ხელი წინ გამოსწია. იორამმა მათრახის ტარით ქუღის პირი გაჩაჩა და ჩაიხედა.

— ესენი?

— ხო, ესენი! — გაუბასუხა ექიმი.

იორამმა მცოდნე კაცივით კარგახანს ათვალიერა ლეკვები. ერთ ლეკვს მათრახი წაიპო ამოსლო, თავი

აუწია და თქვა:

— საეჭვოა!

— რა არის საეჭვო, რამეს ამჩნევ?

— ფრთხილდ იკითხა ექიმმა.

— ძაღლისა უნდა იყოს!

— არა მგონია, ბიუსს იორაზე დაუჭერია. ბუნავიდან თავისი ხელით გამოუყვანია, ალალი ყმაწვილი ჩანს, არ მითრეუთილებს.

იორამმა ცალყბად ჩაიციხა.

— მგლის ლეკვებს ეგზე ადვილიად არ იქერენ. მუ მგლის შიშით გამოცდილი მონადირეებიც ვერ შეჰხედავენ უთოფოდ ბუნავში.

— მერე რა, ამან შეჰხედა, უშიშარი ბიუსი, — გაუღიმა ექიმმა მალხაზს.

იორამი მაინც თავისაზე იღგა:

ძაღლისა არ იყოსო.

ბიუსი ვაფაციცებით ყურს უგდებდა ორივეს. უცებ ცხენთან მივიდა და ლეკვებიანი ქუღი ნესტებთან მიუტანა. მერე რაც მოხდა, კინაღამ

ექიმმა ყველაზე თამამ ლეკვს თითო დაადო.

— ამის გაიმეტებ?

მაღალბაზა დასტურის ინჰნად თავი დაიქნია.

— აიყვანეთ.

ექიმმა ლეკვი ქუდიდან ფრთხილად ამოიყვანა. მარცხენა ხელით დაიჭირა, მარჯვენა ლბადის შიგნით, უბეში ჩაიყო, და საფულე ამოიღო.

— ასლა, როცა ვიცი, რომ ნამდვილად მგლის ლეკვია, ოც მინუთს მოგცემ.

ბიჭმა იუარა:

— არ მინდა!

ექიმს ვგონა, ცეცაკავო.

— იქნებ ცოტას გაძლევ? კარგი, ათს კიდევ დავუმატებ, მეტი არა მაქვს, შვილებს გეფიცები. აბა, გამოამოიპოვო!

ბიჭმა უკან დაიწია.

— არა, რას ამბობთ, ძია, ისე წაიყვით.

— მაჩუქე? — ფული ხელში შეაცვდა ექიმს.

— დაიას!

— უპ, რას ამბობ, მთლად უფასოა! — ექიმმა მეტი ვერაფერი მოიხარხა. კიდევ სცადა ყმაწვილისთვის როგორმე ქურთუკის ჯიბეში ფული ჩაეჭყუხა, მაგრამ ვეღარ მისწვდა. ბიჭმა რამდენიმე ნაბიჯი გზისკენ გადაიდა. „შევიღობათ“, — თქვა და წაიქცა.

— მაღლობელი ვარ, ნახვამდის, უშიშარო და კეთილო ბიჭო! — მიაძახა მეტად ნასიამოვნებმა ექიმმა და მიმავალ ბიჭს შეხრა გააყვალა.

ბიჭს ლეკვეებიანი ქული მკერდზე მიეკრა. მხრებში ოდნავ წახრილი ქუჩას ქვემოთ მიუყვებოდა, ნისლში ხელა უჩინარდებოდა.

ალმაკონის შენობის თავზე საათმა ცხრა ჩამოჭრა.

მალე მონაკეპირს გაალებდნენ.

ს ი ბ ე ვ ა ს
კ ე გ ა ე ვ ი
ჩ ე ჯ ე უ ლ ი
ს ა ზ ო ს
ი ე ა ე ჯ ო ა ნ ე ჯ ს !

ვითვალისნიშნები:

ჯაფარიძის, ბუგანიშვილის, ინასარიძის, ყიფიანის, მეტრეველისა და სხვათა სურვილებს...

რუსთაველი ამბობენ:

— მე-15 საშუალო სკოლის რაზმულში ტრადიციებს პატივს სცემენ.

იმასვე ამბობენ:

— ტრადიციები წლების მანძილზე საქმისმოყვარულმა პიონერულმა აქტივმა დაამკვიდრა.

უფროსები გვეუბნებიან:

— ამას პიონერული აქტივის ადრინდელმა თაობამ თითოეული პიონერის სურვილისა და გატაცების ცოდნით, მათთან ინდივიდუალური მუშაობით მიაღწია. ეს იყო ყოველთვის რაზმეულის საბჭოს მუშაობის საფუძველი.

ჩვენც უფროსების სიტყვას ვიმასსოვრებთ, რჩევად ვიღებთ.

დღეს ჩემი რაზმეული საკავშირო პიონერული მარშის მარშრუტებით მიინეც ნინ...

სამაობო ბევრი გვაქვს, მაგრამ მე მხოლოდ ორ საკითხზე გესალმრებით; ორივე ძირითადი თითოეულ პიონერთან მუშაობას ეხება. ... მიუხედავად წარმატებებისა,

მოსაგვარებელიც ბევრი რამ გვეონდა, რაზმეულის საბჭომ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქცია ერთ გარემოებას. პიონერული ნაკლებად იცნობდნენ იმთ ცხოვრებას, ვის სახელსაც მათი რაზმი ატარებდა; მაშინვე მარშრუტების მიხედვით მუშაობა ამ საქმის გამოსწორებაში მოგვეხმარა.

მეოთხეულასელთა მაგალითზე მოვიყვებით.

11-ე კლასის პიონერები ახლა ბორის ძენლაძის სახელის მინიჭებისათვის იბრძვიან. ამიტომ, არა მარტო მათი, სკოლის მთელი პიონერული აქტივის სურვილია ბორის ძენლაძე მეტალურგთა ქალაქში „ჩამოვიყვანო“. ჩოხატაურში სახელოვანი ლენინელის სახლ-მუზეუმს დაუკავშირდეთ, ბორის ძენლაძის ცხოვრებისადმი მიძღვნილი ნივთები ნაუკითხოთ... ასე რომ, ის დღეი მოვლენა, როგორც რაზმისათვის გმირის სახელის მინიჭებაა, ისე გვინდა მომზადდეს,

11-ე კლასელებს არასოდეს დაავიწყდეთ. მათ უკვე დაინყეს მგზნებარე კომკავშირელის სურათების შეგროვება; მიმოიხილა აქეთ მის თანამებრძოლებთან, ემზადებიან ქალაქ ბორის ძენლაძეში წასახლებადაც, თუმცა იქ მარტო მეოთხეულასელები კი არა, რაზმეულის მთელი აქტივიც ივა. ჩემი აზრით, აქ ფორმულად არაფერი არ უნდა ვაკეთდეს.

— ბევრითი სწავლა და სასახელო პიონერული საქმეები, არც ერთი ჩამორჩენილი და უდისციპლინი ჩვენს გვერდით! — ასეთია მთელი ამ საქმიანობის დევიზი. მეოთხეულასელებმა იცინან, რომ ბრძოლა რაზმისათვის ბორის ძენლაძის სახელის მისამართულად თითოეული პიონერის პასუხისმგებლობის ამაღლებისად ნიშნავს.

...მეოთხეულასელებს უკვე ხელთა აქვთ გ. ვჟანიას ნიგინ „ბორის ძენლაძე“; ლ. გოგობიას „ქიტომარის ძეგლი“; ა. იმედაშვილის „ბორის ძენლაძე“; თ. სიყმაშვილის „ის იცნობდა ბორის ძენლაძეს“. მათ შეგროვებს უამრავი ჟურნალი და გაზეთი, სადაც ბორის ძენლაძის თანამებრძოლთა მოგონებებია დაბეჭდილი; დამუკავშირდნენ ჩოხატაურის რაიონში ბ. ძენლაძის სახლ-მუზეუმის თანამშრომლებს, ესტუმრებიან საქართველოს კომკავშირის მუზეუმს.

დღეს, როდესაც საქართველოს კომკავშირული ორგანიზაცია ლენინის ორდენით დაჯილდოვდა, მეოთხეულასელებისათვის, რაზმეუ-

ლის ყველა პიონერისათვის ნათელი უნდა იყოს საჯავირო ლენინური კომკავშირის მდიდარ ტრადიციებში, საბრძოლო შემართებასა და წარმატებაში საქართველოს ახალგაზრდობის მიერ შეტანილი წვლილი.

ბორის ძნელაძე ჩვენმა პიონერებმა (და მათთან ერთად ჩვენი სკოლის მთელმა პიონერულმა აქტივობამ) გარდა ქალაქ ბორის ძნელაძისა, თბილისის 26 კომისიის სახელობის ბაღშიც გაიცნეს.

ბორის ძნელაძე

25 წელზე მეტია, რაც მეტალურგიული ქარხნის მექანიკურ საამქროში მსახურად მუშაობს რუსთავეთი ცენტრებში ბორის ძნელაძის თანამებრძოლი ივანე კოჭელაშვილი. მას ქარხანაში ეწევივნენ ბავშვები, გაიგეს, რომ ბორისის თანამებრძოლს ქარხანაში პატივს სცემენ, იგი აქ ახალგაზრდობის დამრიგებელთა საბჭოს თავმჯდომარეა. ამ ქარხანაში ხომ № 7 ლუმელი ბ. ძნელაძის სახელს ატარებს?

მეთოხეკლასელები ახლა იმ დღეს ელიან (ეს დღე აპრილი იქნება — ბელარუსის დაბადების დღეს), როცა რაზმს ბ. ძნელაძის პიონერთა რესპუბლიკური სასახლედან მოწვეული სტუმრების თანდასწრებით მგზნებარე ლენინელის სახელს მინიჭებენ, ამ დღეს მათი სტუმრები იქნებიან აგრეთვე ბორისის თანამებრძოლი ივანე კოჭელაშვილი, მეტალურგიული ქარხნის მე-7 ლუმელის მეფოლადებელი, ყველა, ვისი დახმარებითაც მოემზადდნენ პიონერები ამ დღივ დღესასწაულისათვის, იმ დღეს ყველა ერთად წარმოხატვამ: — „ჩვენ ბორისელები ვართ!“

მართალი გითხრათ, ეს მუშაობა ასე საინტერესოდ მიიტოვებდა ანგურო, რომ რაზმეულის საბჭოს დახმარებით მეოთხეკლასელთა რაზმის საბჭომ თითოეული პიონერის სურვილსა და გატაცებას მიაქცია ყურადღება.

მთელი წლის მანძილზე ორ-სამჯერ ვატარებთ „სურვილების გაცნობის დღეს“. ამ დღეს ერთად გვყვები ხოლმე პიონერთა მიერ წამოყვებულ წინადადებებს, სურვილებს.

... ერთ დღეს რაზმეულის საბჭომ V-VI-VIII-კლასულ პიონერებს ასეთი ხასიათის შეკითხვები მისცა:

- ხომ არ გიჭირს პიონერული დავალების შესრულება?
- გრჩება თუ არა თამაშის დრო?
- როგორ აფასებ ზოგიერთი შენი ამხანაგის ცუდ საქციელს?
- რა გააკეთე იმისათვის, რომ შენს ამხანაგს ნესტიანი კვლავ არ დაერღვია?

— რომელი კომკავშირელია სკოლაში შენთვის მისაბაძი?.. და ა. შ. რაზმეულის საბჭომ პიონერთა უამრავი ბარათი მიიღო. ბავშვები თამაშად გამოთქამდნენ თავიანთ მოსაზრებებს. რაზმეულის საბჭოს კი ამ ბარათების ყოველი ფურცელი თითო საკითხს ეკარნახობდა გეგმისათვის.

მათი პასუხებიდან ყველას ვერა, მაგრამ ზოგიერთ მათგანს გაგაცნობთ; იქნებ ზოგი რამ თქვენც გეინიშთ.

— თითქოს კარგი კლასი ვეპეცხ, მაგრამ ერთი ნაკლი ახასიათებს, მეგობრული არ არის.

— აღვსოფელში ვიზრდებოდი, გული კვლავ იქითკენ მიმინჯეს, ჩემი დარგული ხეები მენატრება; მიყვარს ბოტანიკა, მცენარეების მოვლა... დაღმებარეთ.

— მე ძალიან, ძალიან მიყვარს დედა, შინ მის გარდა არავინ მყავს... არადღეულების დროს მიძღვლება რაზმთან განმორება, განა არ შეიძლება ამ დროსაც ერთად ვიყოთ?

— ძალიან მიყვარს მათემატიკა, მსურს გავხედო მათემატიკის მასწავლებელი. მოდი, მოვანყოლო პროფესიების გაცნობის საღამო.

— არ მომწონს, როცა სკოლაში პიონერებში მოსწავლის ფორმისა და ყვლსახვევის გარეშე ცხადდებიან, ნუთუ არ შეიძლება მათ მიმართ ზომების მიღება?

— ძალიან მომწონს არქეოლოგიის პროფესია, ის ხომ ფრადებს ხდის ისტორიის საიდუმლოებ ბ ე ბ ს...

ჩვენი სკოლა

გვერდები

ს ი ბ ი

ჭრი პატარა ვარ, მხოლოდ ბარტუი ვარ,
მაგრამ სულ მალე წამოფურინდები.
ირგვლივ სამშობლოს მადლი მარტუია
და სამშობლოა ჩემი ფიქრებაც.

ახლა თუ მარტო ღინდლი მაცვია,
ჩქარა ბუშმულით შევიმოსები.
მზრდის საქართველო თოთოსი,
მეც მას ვეწუთნი მთელი ოცნებით.

მეც გავიწრდები მამაც ვარწივად,
ფრთხის ლაღად გავშლი, ცარ
ავიკრები.

მამულისათვის თავსაც გავწირავ,
მისი მსახური მარად ვიქნები.

ზაზა ჯამნარაძე,
თბილისის მ-ე საშუალო სკოლა,
X კლასი.

გვერდები

გუმბარჯოს გაზაფხულს!
გუმბარჯოს ყვავილებს!
გუმბარჯოს შზეს და ცას!
გუმბარჯოს ყმაწვილებს!

მსურს სკოლაში მოვიწიოთ ამ პროფესიის ადამიანები.

— ჩემი ამხანაგების დანაშაულს ჩემსავე დანაშაულად მივიჩნევ, ამიტომ მეგობრის კეთილრჩევას არ ვაკლებ; თუმცა აქ ზოგჯერ მთელი რაზმის დახმარებაც არის საჭირო.

— როგორ წარმომიდგენია რაზმის კომკავშირელი ხელმძღვანელი? — ენერგიული, ხალისიანი, სამაგალითო; ხშირად მოვიდვს ჩვენივე, მოგვებს დავალებები, შემდეგ კი მის შესრულებაშიც მოგვეხმაროს, ძალიან დიდად კომკავშირში შესვლის დღე მე კი არა, ყველას საწუდამოდ დაამასხოვრდეს.

— კარგად არ ვიცნობ ჩემი სკოლის კომკავშირელი ორგანიზაციის მუშაობას, ძალიან კი მიწინააღმდეგობა მქონდა.

— მიყვარს სპორტი, მინდა რომ ჩემს სკოლას კარგი სპორტული

საქართველო
რევოლუციური
პარტიზანი

ნორა კობახიძისათვის მარალი № 12

სინოს ჰყავდა პატარა,
უწრანსტერა ცუგრა,
ერთხელ დილით ცუგრას
ჩრჩილმა უტრზე უბინა
ნამდვილი არ გვეგონოთ,
შაოს იყო ცუგრა,
დილით სინომ რომ ნახა
უწრი სტეია ცუგრას,
მოიმარჯვა ნესიმ და...
მეორხინა სრულიად,
ველავა რომ არ უკბანოს
ჩრჩილმა უტრზე ცუგრას,
ნადტლინი დაკვიდა,
დაშევიდა გულია.

საქართველოს მიემო,
საქართველოს ბარო,
მთის ფერღობზე წყნარად
მწყრასად წყაროვ.

მინდა თქვენს ზეცაზე
თეთრი მტრედი ვთვალო.
ვთვალო, ვთვალო, ვთვალო,
მაინც ვერ დავთვალო...

თქვენს მშვიდობას მინდა
გულთი ვენაცვალო!

ბელა ბელაშვილი,
თბილისის 117-ე საშუალო
სკოლა, 11 კლასი.

ღამე ზღაპრზე

გინახავთ ნამდვილი სიჩქმეჭ ბუ-
ხების ერთი წყლით გარინდებ? აქ-
თი სიჩქმეა ღამით ზღეს სანაპირო-
ზე. როცა მუკტოდმარტო დგახარ და
გაპუტებ ეურღევანო ჰოიროზონტს
ზღვა მშვიდა, წყნარი, ნელად მოქა-
ნავე და მოდღღუნე. ამ დროს თით-
ქოს ყველას სინავს მის უზომამზარ
სამფოში. თუმცა არა. პატარა მო-
უსეენარ ტალოებს არ სიხავთ. წა-
მოიქონიანება. მერე ისევ გაეზრდ-
მებიან და ასე ცოცხით უახლოვდ-
ებიან ნაპირს ტყუილად ცდობის

ზღვა ცელქი შეკლებს შეჩერებას.
არ დალუმს. რა ქნას. თავს ზეითი და-
ლა არა აქვს. პატარა ქოიროა ტალ-
ლები კი აცოცდებიან ნაპირზე. აცო-
ცებენ ქეშას. ხაუხუტებან. მერე
უქანსანკლად შეიჩხებან. შეთითო-
ლდებიან და. ნაშნად არდაეჩხები-
სა. თეთრ ქათს დატოვებენ ქეჩმავს.
კარგა ზღვა ღამით. როცა მარტო-
დაშარტო დგახარ ნაპირზე და. ოცენ-
ბობ ამ დროს ზღვა კრდე უფრო
მეტდება. ზორგავს. კი არ გოიავს.
ასე გეჩენება. რადგან შენი ფიქრია
მშფოთოვარე და მოუსვენარი. იგი დე-
და შენი ფიქრის მესალმებ. უცნებ
შეიჩხევა. თითქოს რაღაცს თქმას
აპირებსო. მაგამ ამ მოუსვენარი ტალ-
ლები პირზე აევაიბებან. შეიჩხევი-
ს. შეთითოლდებიან. ...ჩემად. ჩუ-
მადლო... დასიხრხულდებენ და მრ-
ეებიან

ფრიდო ბიჭვაძე,
ქიათურის რაიონის ქვეციხის
საშუალო სკოლა. 1111 კლასი.

გაგზავნი

გაზაფხული მოვიდაო,
აღურტულდენ ჩიტები,
წამეაც ააბრეყვილა.
ზღვის ტალღებზე სხივები.
გაზაფხული მოვიდაო,
აპირადლდენ ტყეები,
უკვილებით მობორო
ბინდვრები და ველები.

მერღლის სმარა

სახუმარო

აბა, დელი დელია,
სადილა მაქვს მელია.
შეკვამ, შეგებრამუნებ.
იგ, რა გერბოლია!
თამარიო მიოგანაზიმა,
6 წლის, თბილისი.

დარბაზი ჰქონდეს, ვალმერთებ
„დინამოს“, ენატრობ იმ დღეს,
როცა ჩემს სკოლას თუნდაც ერთი
დინამოელი ესტუმრებდა.

— რა გეხდა ერთი ტრაქტორის
მოყვანა, მოხდენის გასწორება, ორ-
იოდ ძელის ჩანახა და გზოში ფეხ-
ბურთის მოედნის მოწყობა?

— მსურს ცეკვის მასწავლებელი
გაგვივიდ, მინდა ჩატარდეს კონ-
კურსი, საუკეთესო მოცეკვაის გა-
მოსავლინება.

— მე მსახიობობა მსურს.
გთხოვთ სკოლაში მოეინვიოთ კი-
ნოსურთა „დათა თუთაშობის“ რე-
ჟისორები და ფილმის მონაწილე
მსახიობები, ფილმის შესახებ მათ
ჩემი აზრი მინდა ვუთხრო.

— მოდიოთ, სკოლაში, რუსთავის
საუკეთესო მძღოლები მოვიწვიოთ,
ეს ძალიან საინტერესო ხალხია!

— ბევრს ლაპარაკობენ ფორმა-
ლიზმზე, მას ჩვენს რაზმულშიც
შეგვადებოთ.

— მიყვარს თეატრი, მინდა მისი
სწირი სტუმრები ვიყოთ, ნახავი
სამეტყალი კი შემდეგ კოლექტიუ-
რად გაცნობილიოთ.

— ჩემი დღის რეჟიმი მოიწონეს,
მიიხრეს მთელი დღე კარგად გაქვს
დადეგმილიო, მე კი არ მომწონს,
რადგან თავისუფალი დრო ცოტა
მაქვს, სულ ორი საათი.

— უკვე მერვე კლასში ვსწავ-
ლობ. პროფესია ჯერ არ ამირჩე-
ვია. ვთხოვთ დამეხმარიოთ.

— ჩემი თანაკლასელის ბუნება-
ში უპირველეს ყოვლისა ვფასებ
პერსონებას, საზრიანობას და მო-
ხერხებას, ასეთი ბავშვები ყველა-
საგანს უნდა გამოეფარჩიოთ...

...რაზმულის საბჭო გულდას-
მით გავცნო ღელა ბეჟანისვილის,
ია აბულაშვილის, ღელა ინასარი-
ძის, ზაზა გაფრინდაშვილის, ნანა
გორგაძის; კობა ...რანიშვილის,
ირინე ჯაფარიძის. [50 მჭარა-

შვილის, რუსუდან ყიფიანის, ლევან
ჩუბინიძის, თინათინ ხაშიძის და
სხვთა, სულ 300-ზე მეტ შეკითხ-
ვას, რჩევას, კონკრეტულ წინადად-
ებებს, თხოვნას, სურვილს... ბევრი
მათგანი გავიზიარეთ, მოგვყვნანა
და შემდეგ რაზმებისა და რაზმუ-
ლის სამუშაო გეგმებში გავითვა-
ლისწინეთ.

ასე უფრო საინტერესო გახდა
რაზმულის ცხოვრება.

— კომკავშირელთა დახმარებით
ისე ავანყეთ მუშაობა, რომ ჩვენ-
თან ყველას მოსწონს პიონერული
ცხოვრება, — ეს იქნება ჩვენა-
ვარი პატაკი დიდი ბელადის ვ. ი.
ლენინის დაბადებდან 110-ე წლის-
თავის აღნიშვნის დღეებში.

ნ. ბაბაძე.

ქ. რუსთავის მე-15 საშ. სკოლა,
რაზმულის საბჭოს თავმჯდომარე.

მომოკი
მიხარია

ყოჩხი ჰიჭი

1

ვეჯიბრება თოვლის ხევი ნიფლის ხეთა სიმაღლეს, ტყიანეთის შინადრებმა გული ვერ გაიღალეს; შიმშილი ვერ დაიოკეს, ვერც წყურვილი წყაროთა, მაღლი დედაბუნებისა აღარავის სწყალობდა.

ირმისა და შულის ჯოგები, ცრემლიანი თვალებით, მათა თეთრი კალთებიდან ჩაეფინენ ქალებში.

დამშულებს აღარ ჰქონდათ გულში შიში მცირედიც — ორღობებს მიაშურეს გადარჩენის იმედით.

რა ტკბილია სოფლის სითბო, თუ მასპინძელს გული აქვს! ღმერთო, ყველა აცვილი აშარსა და შურისანს.

სანაღმართოდ გაუნაფე ბლიკების დინება, გაჭირებულს ნუ მიაგებ სასონარკვეთილებას.

საკუთარი სვე აკმარე, საკუთარი ნუხილი, ჟამი ყოფნა-არყოფნისა, დაბინდული მნუხრვიით.

ხელი მარჯვედ შეაშეღო, დაუმარცხე ბოროტი,

სასნაული სასიკეთო მიიყვანე ბოლომდი.

2

— გოდერძი! — ვილაც იძახის, გოდერძი კარებს აღებს. დგას აივანზე ლუხში, გაფითრება სახე.

დაღლილობისგან სიტყვაზე სიტყვას ქოშინით აბამს:

— ახლა მჭირდება, ძმობილო, მიდი, ჩაიცვი სწრაფად.

— ცუდი ხომ არაფერია?

— ნულარ მაყოენებ, გელი, სკოლის ეზოში დაფტოვე ტყვიით დაჭრილი შველი.

იქვე სხვა შვლებიც მიგრეკეთ მე და მახარეთ გელამ, ვერზე ძლივს დგანან საწყლები, საჩქაროდ უნდათ შველა.

უნდა მოვნახოთ სადგომი, თივც ვიშოვოთ უნდა, სასკოლო სახელოსნოში დავაბინაოთ თუნდაც.

ავგულოც უნდა ვიპოვოთ, შველს რომ ესროლა ტყვია, იმათ კვალს არ მოემგვება, იქვე დაინყვებს ყიოსლს...

გოდერძიმ შინ დაუბარა: — დამიგვიანდეს იქნებ, ჩამოათავებს ჩაღმართი, გამყენენ გზასა და ფიქრებს.

გამონდა სკოლის შენობა, ეზოში „ტყვეთა“ ჯოგე, ერთმანეთს ეხუტებოდნენ, ათბობდნენ თოვლის ლოცინს...

დარაჯს ეწვივნენ ბიჭობა, მოითათბირეს ძმურად, შულები ოთახში შერეკეს, კართან დაუბეს მურა.

დაჭრილს იარა მოჰბანეს და შეუხვიეს თბილად, სუსხი ლურჯეთალა ყინულის შეცვალა ბამბის ფთილამ.

ნამქერი თივამ შეცვალა, ტყვია — აღერსმა ნახმა. გაჭირვებულის განირგვა ვის მოუვიდა აზრად?! —

ეს კითხვა არ ასვენებდა ალღომართალთა გულებს: იფერულებოდა დღის შუკი, ღამე ნვებოდა მრუმე.

ძილს ეძლეოდა სოფელი ჩამოთოვლილი მხრებით, მაგრამ ფხიზლობდნენ ბიჭები — ჭირისუფლები შვლების.

3

— ჩუ, ვილაც მოვიდა, გესმის ძაღლის ღაფაღი? — ავგულაია, რა უნდა პატროსანს ამ ღამით.

ნამოცივიდნენ ბიჭები, ერთად ცნენ ფანჯარას, აიმაღეს ჯაგარი, აიღესნენ ხანჯალად.

მათთან არის დარაჯიც, ხელში კობტა ბერდნით, ლელვა...

სამბრეცილით ანდი-ჩანდს მკერდები.

— ჩუ, დავლანდე კიდევაც, ავგრ, მაღალ კალთებთან, დაძუნძულს დათოვიით, უნდა შვლების აკლება.

გონი, თოფიც ჰკიდია,
ფრთხილად ზეერავს მიდამოს,
— მაცათ, იქნებ მაგისტოსის
აღრცე გამოიდაროს, —

თქვა ჭალარა დარაჯმა,
გამოალო კარი და
— არ გაინძრე! — შესძახა
მიმხდურს მთელი ძალითა.

ჩამოგლიჯა მხრედან
მოელვარე „სტულკა“
თან პანლურიც ამოკრა
ბრაკონიერ ლუკას.

შენობაში შეათრია,
შეურჩია „საკანი“,
წუნუნს მოჰყვა არაკაცვი,
აუკვრდა კანკალი:

— მამაბიეთ, მოვედი, რომ
მოგიხადოთ ბოდიში...
— მო, ვიცოდით, მოხვიდოდით,
მოკვედით შენს მოლოდინში!

დასწვდა გელა ტელეფონს,
მილიციას აცნობა
გაჭირვება შევებისა,
ლუკას არაკაცობა.

4

ზამთარს ზამთრული ეშხი აქვს,
იციის,
ხანაც ტირის,
აღმა და დაღმა თარეშის
ველარ მოიკლა ჟინი.

ხეს დააღუნა მკლავებში,
მზე მიაყინა მალრიბს,
ხეუბში მდინარეები
მოაზრჩო ზეათა ნაღმით.

კლდეს ლოლუებად დაჰკიდა
ნაკადულების წყება
და ჭირვეული ბავშვივით
ანჩხლობს, კაპასობს, წყრება.

ქარს დაუბედა სიმშაგე,
მოწყენილობა — მინას,
სოფლების ორლობებში
ნამჭერის მთებად მიწვა.

გაჭირდა თოვლის გაკვალვა,
მგზავრობა უფრო მეტად,
ნეტავ გაიხსნას ცის კარი,
გამოიდაროს ნეტავ,

რომ შვლებმა კავკასიონზე
გაინაგარდონ კვალად,
თორემ დამღლევი ყოფილა
ცხოვრება სხვათა კარად.

ტკბილია თავისუფლება,
ბუნება უხმობს შვილებს,
რა სჯობს საკუთარ სეაენეს,
თუგინდაც იყოს მცირე.

თუმცა არც ზრუნვა აკლიათ,
არც საკვები და წყალი,

სოფლის მთელ გოგო-ბიჭობას
მათზე უჭირავთ თვალთ.
დასტრიალებენ გულთბილად,
არ აკარებენ ნიავეს,
ტყვიით დაჭრილიც გაკურნეს,
მაგრამ ტყვე მაინც ტყვეა...

თოვლი, ო, თოვლი ტოლია
ბარდნის და ბარდნის უხვად,
შემოხვევიან ბიჭები
ნაღვერდალიან ბუხარს.

დაბუდეებით ფხიზლობა,
შვლების დარაჯად დგომა
ლუხუმს
გოდერძის,
იორამს,
ირაკლისა და თომას.

ისმის ნუკრების ბლავილი,
შვილებს ამჟღავნებს დედა,
ნეტავ გაიხსნას ცის კარი,
გამოიდაროს ნეტავ.

5

— თქვენი კარგი საქმეები,
კარგი სწავლა,
კარგი შრომა,
გაჭირვების ტალკვესობა,
ერთმანეთის გვერდში დგომა —
ჩვენი სკოლის სახელია,
ჩვენი სკოლის სინათლეა,
საქები და სასიკეთო
მარად თქვენთვის გვინატრია.

საიმედოდ გვეპულვებით,
იმრავლეთ და იანკარეთ,
ყრმობის დღეებს დაგილოცავთ
და მომავლის მზიან დარებს.

დაგიხვავდეთ ჭჭინახული,
აგდენოდეთ გაჭირვება,
დაფრთიანდით ორბებად და
დაფრთიანდით არნიეებად.

6

როგორც იქნა, ამინდმა
მოიოხა გული და
მზეს სხივები მონველა
მოელვარე ცურვიან.

აცემციმდა მიდამო
მოქოქოთე ქათობით,
„პაბარძალი ხევისა“
ჩანს საოცრად ნატიფი.

გაიზომონენ ქედები,
მთამ მთას შუბლი აჩვენა,
მინაგარა ზამთრისა
აჩხრიალდა ჩანქერად.

ამოდულდა სიცოცხლე,
ტყეში წვეთავს მირონი;
დატბუნენ ჩვენი გმირები
ხეთა მხარგაშლილობით.

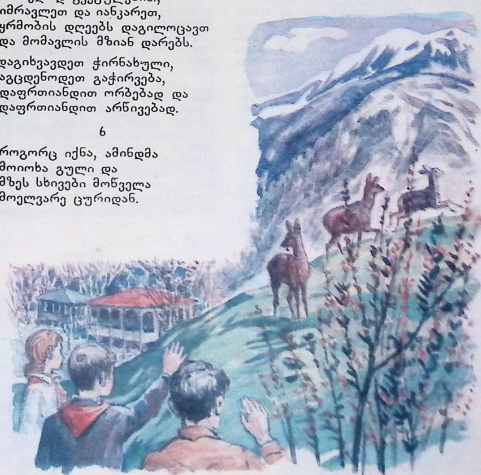
ბიჭებია ნამდვილი,
ვაჟკაცური გული აქვთ,
ღირსეულად მიუზღვეს
ბოროტსა და შურიანს.

შვლებს უნამლეს, უშველეს,
შეასრულეს პირობა,
დაულოცეს გზაშარა,
ტკბილი დედაშვილობა.

მათი ჯოგი კორტოხებს
შვეწის მრავალნეტრელად,
პატარებთან სტუმრობა
დაამთავრეს კეთილად.

სულში აუნკრიალდათ
ამოსუნთქვა წინვსა,
მადლი კაცურკაცობის,
მადლი დედამინისა.

მხატვარი ბ. შოსხიზვილი

მეღნი ისტორია

...ემიდან წამოვიღე კალმები, მელანი და ქაღალდი გამოვთავაღე ხმარობილი და ვიდრე მელანი შექონდა, უკვალფერს ვიწერდი. რაც კი თავს ვაძაბებოდა, მერე კი, როცა გამოთავდა, იძულებული ვიყავი შემიშველია. ჩანაწერების კეთება, რადან მელნის დაზავდება შე არ ვიცოდი და ვერაფერი მოვუწყენი, რით უნდა შე- შევცვალა... ეს სტრუქტურა დანიულ დე- ფუს რომინდან „რომინდის ტექსტი“ მიწ- მობს რომინდის გზობის სრულ უკეთესებას მელნის საკითხში, თორემ შედეგისა სრულ- დედნ უნდაოთ ხეობის დამუშავებას ეს საქმით ნივთიერება.

უძველესი მელნის რეცეპტი არ შემორჩენილა, მაგრამ ცნობილია, რომ ეგვიპტე- ლები თავიანთ კაპირუსებზე კვარცხლისა და ქონის ნარევი წერდნენ. ანალოგიური შედეგისთვის ნარევის გამოყენდნენ ჩინე- ლები ჩვენს ერამდე 2500 წლის წინათ.

ეგრეოპაში მელანი ვალოლებით უფრო ვიან ვაგირიდა, ზუსტად არ არის ცნობი- ლი.— როდის, მაგრამ ჩვენს ერამდე III საუკუნეში მის უკვე ხმარობდნენ სახერ- ძეთისა და რომში.

ძველ რომში ძირისა და სინჯარისაგან აიკეთებდნენ „საკურსო მელანს“, რომლი- თაც მხოლოდ სახელწოდებო დაკუთრებები იყვნებოდა. იმპერატორმა მკაცრდევუ- ბაც კი გამოიხა, რომელიც სპიკადლის დაქვის უწყურით კრძალავდა წითელი მელ- ნის ხმარებას სადღე სხვაგან იმპერატორის კარის გარდა. ამ მელნის საკეთილური რა- ში დარჩაობდა.

ფართოდ ვაგრცხლავდა სულ სხვდ სახის მელანი — შავი საღებავი, რომელსაც ფერწერებისთვის ხმარობდნენ და წერის დროსაც.

ძველი რომის მხატვრები — პლინიუსისა და ვიტროვიუსის თანამედროვენი — მელნის დასაზავებლად იყენებდნენ ხეხილის ნა- უფოვის სურბებს, ვაზის რქას, რბილ მერ- ქანს, კვარცხლს, ხის და ქვლის ნახშირს. საუღუნის შემდეგ მელნად ხმარობდნენ შირიმოღავ მცენარეთა ქერქის ნახშირს.

ორივე ამ ტიპის საწერი მელანი რუსეთი

შიც იყო ვაგრცხლავდნენ და მათ შავ ვაგირიანს — და „შავ ვაგირიანს“ უწოდებდნენ.

XV საუკუნეში გამოჩნდა რკინის მელანი, რომლისაც დაღმდეგ შეინარჩუნა თა- კისის მანუშელობა

აი როგორ აკეთებდნენ ამ მელანს ძველ რუსეთში.

„თავდასარცხლად დათავად მურყნის ნორჩი და უხავსო, მწვანე ფხვები, და ძირე რდეს ქერქი ქოთანს ჩაწვენი, დაასხი წყალიან ახალი ბურბანი, ანდა ზე- შავის ტბილი წვენი, ქოთანს დუღმელში შეივდეს; მღერავი დიდლად ჩაგლით რკინის ნა- ზერი და ჩაგლით ქოთანს იხეთ ავიღოს, აივ კილიდეს და არცა ცხელიდეს, ხოლო მანგდე რდეს ჩამოვასხი მელანი, მოვამ- ზადოთ ლავა, შავ ძველი რკინის ნანტე- რცხები ჩაგაროთ, ტილოში ვავასოთო მელნის ტბილი ნაღვი, ვადავურთო და ქურბელი მელნი ვავასოთ, მერე დავ- ზუთოთ და მოვარებულ ავიღოს დავა- ვად თორმეტი დღით. ეს აქნება სწავსუ- წარი და წიგნის მელანი“.

კაცობს და შუბის ქერქის ვარდა მელნის დასაზავებლად მალე დიწვეს სხმელე თიხლოები — სხვადასხვა მცენარეული ფოთლების სათილოგიური წამისზრდების ხმარება.

დაკუთმაცხელი სამელე თიხლოებით და რკინის „სახეწითი“ უკრცხლდ ფსკერზე იქმნებოდა „მელნის ბუდე“, სადუ ვამა- დებელი მელნის ნაცვლად ასანდენ მურ- ლის ქერქის ახალ ნაუენს. ბუდე რდებანს იყო გამოხადევი — შვიდ წლადენ, ზოგ- ჯერ ათი წლიც უმსახურებოდა ადამიანს. ბუდენ რკინას აწუზოდნენ ერთად მერჯე- ლი ფორფიტების სახით, ზოგჯერ კი სირ- დამარი ურდენდნ შავ ბოქლომებს, ვასაღე- ბებს, რკინის ნანტერცხებს, ქაქუებს, ქუშ- რის სახაგრ რკოლებს. ვინ სუფთა, დაუ- უნავა ვრანს რდებდა, ვინ — სავარგებოდ დანიავულს ამჟიბინებდა.

უფრო ადვილად რომ დავეციო სამელენ ბუდენ მელნის დაუენების ერთიანი ბუ- დედი, ასეთი წესი შემოიღეს: მელანს ბუ- დენში ახალი შივარის გამოჩინვას ასანდ- ნენ დასავსებლად, ზოგჯერ მელანი „რომ ვეშტაცებდნელიო“, ქაღალდში რომ არ ვაფუენს, შავ გუმფისს (ძირითადად ალბე- დის ხის) უნაგებდნენ, სიბლანტის შესამკერებლად კი შაბს, კოვას ან შიხს ურდენენ. ათუ მელანი კალმს არ წვე- ბოდეს, ვახებოდა შიხაკი ჩაყარე და შიხ- აკისაგან თიხვადე ვახებევა; ანდა „კლმი- დან თუ არ ჩამოვიდნის, შაბი ჩაუბეთო“.

XVIII საუკუნეში რკინის საწერი რკი- ნის აქანსა შეცვალა და ამან მკვერად

დააქარა მელნის დაზავებლს პროცესი. მელნის დაზავების კეთებები რეცე- პტებს ნათელი მიუთნა მას შემდეგ, რაც დასაზავებლს მარილიანი მკვებები მდელი საბოლოოდ შეკარა მელნის დაზავებლს არა მას შემდეგ ვახდა წყის წინა დიდმა ქიმიკოსმა კარლ ვოლფემ მელენე გათანაბრა მასთან გალის (კაცურული) მუ- ვა. შურების ქერქის ხარშვისას უკვალ- ვადლის მარილიანი მუვები, რომელიც რეაქციით რკინისთან წარმოიქმნება და ვაუვებელი რკინოვანი მარილები პროცესში მუვად ვარდნში ამბინარებენ — სწო- რად ამისთვის უნებებენ ქოთანს. მელ- ბურბანს ანდა ზემოვის ტბილ წვენს ანდა რკინოვლებიერ მუვებს შხის მღებლეს ხსნარი სუტლად შედეროდა, ვამაგან მუ- რობის შემდეგ რკინა იცავება და ვეწე- ბა. წარმოიქმნება რკინის ვანგა, რომე- ლიც წალში არ იხსნება და სინჯარის შემოქმედების მიმართულებითა. რკი- ნისათა მურყნის ქერქის მდინარს მსვან რეაქციის იძლევა გალის მუვავ, რომელ- საც შეიცავს სამელენ თიხლოები.

1817 წელს პროცესობრა რუგდე მელ- ნი დაზავდა მუქსიანი და კაბინა ზღვის კუნძულებზე ვაროოდ ვაგრცხლე- ბული ბაუზის ხის (ნანდლოზის) უმსარქ- ტინებას ამ ხის წვენი შეიცავს მელ- ნისთიერება ვეგეტოქილიდის, რომელიც დანიავება მომთა-იხვერს სავსებლად ვარ- დიქმნება. აგრცხლავდა მელანს დიდ ვაგ- რცხლად მისავა ვანსაყურებოთ, როგორც სასკოლო მელანი.

ბაუზის ხისგან დაზავებულ საუკუე- სო ხარისხის მელანი ჩვენში იყო შავ-უქ- რა მელანი „ეგავა“.

ცნობილია აგრცხლე მელნის რამდენიმე ეგზოტიკური რეცეპტი. შამ შირის სა- ურბადებოა წაბლის ხმელანი, რომელიც უფუფიანი წაბლის ჩენრის სახარით მზად- დება, მწივე აწლის მელანი და კაცის წენვის მელანი. ზოგჯერ მელანს მოცის- გან აზნადენდენ. XVI-XVII საუკუნეების ერთ ზღნარში შემინახულია „ბრძანებუ- ლება მრავის მელნის შესახებ“.

მთხედვად იმისა, რომ რკინის მელნის მდგრადობა საუკუნეების მანძილზე არის შემორჩეული, არის შემთხვევა, როცა ძველ ბელნარე თექსტში მელანი გამო- ხუნებულა. ასეთი თექსტები რომ გამო- ვინის, ზღნარის ვოგიროვანი ამონი- გის თიხლოთ ამუშავებენ — რკინისთან რეაქციით იგი წარმოქმნება შირინოვანი შუ- ლელები და ვაუფერულადობა თექ- სტი სახარით ვახდება.

ბევრჯერ ცოდნება მელნის ვაქუეებს, რომ მისი ამოწვნა ან ამწოლა შეუძლებელი უნოთილოთ, მაგრამ ერთადერთი სა-

საინტერესო
ეუ მათ

წიგნიდან

«საპანთა
კვეყანაში»

ეს თავისებური იგავ-არაკები ამოღებულია ფ. კოჩინის წიგნ „საგანთა კვეყნიდან“, ვაცოცხლებული და ურთიერად წარმოჩენილი საოცარო მომხარებანსა წიგნების „დამაინურ მნაშველებობზე“ ვაფიქრებენ საოცარი ფანტაზიითა და პოეტური ენით დასურთობატებული მცირე ისტორიები, რომლებიც ბიურკრატის, მეშჩანობის, უზრდელობის, სიბრყვის, ყუბელობისა და სხვა მანკერების ასახვა-დამლვის მიზნით შეუქმნია მწერალს.

მერთი ფურცელი

საინტერესო იყო წიგნი. უგულვებელმყვესო. — ვატიცილ ფურცლებს არ ეთქმოდათ მკითხველისადმი. თუმცა ერთს მაინც დღენიადავ სტიკიდა გული: არ მკითხულობენ. — შრიალებდა უქაყაივილოდ. — და უარე-

სოც: ვინც მკითხულობს, არც მას მოეწონება... სპეციფიკური კი ვარ, მაგრამ ხომ საჭიროა ამ ენარის გემოც ივემოსო წიგნის ტრფივლმა... შეშინებული შეცდომების ვასწორებანს ეთმობოდა ის ფურცელი.

ვლავიბატი

— ვინ იფიქრებდა! — ლეღავს ბალიტრა, — რომ ფუნჯი სურათის მის შექმნისოდ გაასაღებდა: უქლებილე ყველა საღებავი ჩემგან აიღო, მხოლოდ სხვაგვარად ვანლაგავ იგატილოზე.

სურათი

ერთბელ სურათი აფასებდა ცოცხლ ბუნებას: — არა უშავს რა არც ფონსა და არც პერსპექტივას, მაგრამ ყველაფერს სხვლვარი აქვს... ჩარჩო სდა არის?!

გოგო

წიბორძიკებენ ხოლმე გზისპირა მღვარ ბოკოზე და... — მოითმინეთ, ბატონებო, მოითმინეთ, — ბულუნუნებს ბოკო.

მარტოვანი ვარ, მივლევდი რამდენსაც შევძლებ. რა ხალხიოვ ბოგის წადგმავ უკრთ უჩქრხლ

თანაბრძინბა

შორეულ ვარსკვლავს ეუბნება ქუჩის ფარსან: — რა ფერქობალი ხარ, შე საბრალოვ, მომასლოვოვ, ცეცხლს ვიწვლავებ. გაგინათებ ბელმავს საწყოფელს.

მწიგნობარი

დღე ერთია და ათავგზის გვექმის: სანიშნეს ჰკითხეთ! — სანიშნემ იცის! — მწიგნობარია! — ყველა წიგნში არის ნაწყოფი! მაგრამ სცადეთ და ჰკითხეთ რამე: თუმცა ცხოვრება წიგნებში აქვს გატარებული, ახალშობილზე ოდნავ მეტიც არა აცის რა ესეც თქვენი მწიგნობარე!

ოპარენა

გაბა შავასიძე

მელო რიყებტს ამ მხრივ ბერკელიუსმა მიაკვლია — ეს არის ლურჯი სანაღობის ექსტრაქტი შიგ ჩამატებული ვანაღობმავა ამონიუბით, ვანაღობის მელნიონ დანერგებქს მხოლოდ კალაღლან ერთად თუ გაანაღვრებტს კაცო.

შინიარა ანუ სიმპოტიკური მელნის რეცეპტები კი უამრავი არსებობს, საღებლო მელნის პირველი რეცეპტი აღწერა პ. ბორჩხაძის პარაფრაზი 1868 წელს გამოცემულ თსსულეგში. ბორჩხაძემ ამ მელნის დასამზადებლად გამოიყენა ტყვიის შაქრის ერთი თვისება — ვაგორდწყობადის გვარდზე იგი შავდება.

ჩვენი საყუენის პირველ ნახვარში გამოჩნდა მელნის ახალი, განსაკუთრებული ნაირსახეობა — მელნის პასტა, შემდეგ კი — ბურთულიანნი ავტოკალმებიც. ეს კია, რომ ბურთულიანნი კალამმა უცხად ვერ მოახერხა, „დეფიწროვინა“ თავისი წინამორბედი, შაოდე წლის წინათ ჯერ კიდევ დაქონდათ სკოლებში საშელნებში

ჩახშული მელანი და ცელქი მოწაფეები კი ხშირად დღივ გატაცებით თამაშობდნენ „კალამიანას“.

ლითონის კალმების ასორტიმენტე საკმაოდ ფართო იყო. ერთს „მეაყურა“ ერქვა. მეორე „აქრისაკურა“, მეჭებუჭე კიდევ რამდე სხვა, მაგრამ იყო ერთი კალამი — „არინდე“, რომლითაც სკოლაში წერა კატეგორიულად იყო აკრძალული.

ბურთულიანი ავტოკალმის საყუველოთ ვავრცელებით დამთავრდა კაცობრიობის ყველაზე მარტივი და დიდი გამოგონების — თხევადი მელნის უცვლელი ბატონობის ხანა. ეს პერიოდი დემთხვა კოსმოსის ათვისების დასაწყისს, და იქნებ ეს არც ვინ უბრალო დამთხვევა. თხევადი მელნით წერა უწონადობის მდგომარეობაში ხომ შეუძლებელია. მაგრამ თუმცა თხევადმა მელანმა ზეცაში ვერ მათვა გამოაყენება, დემინწაუ ის კვლავაც ირჩება.

მხატვარი ი. ხაშვიანიძე

ფართული

ავტომობილი

განყოფილებას ხელმძღვანელობს საქ. სსრ შსს სახ. ავტორისინსპექციის სადარბაზო. ზეო-საავტომობილო ქვეგანყოფილების სახ. ინსპექტორი ბ. პ ა ნ დ ე ლ ა პ ი

გამაფრთხილებელი სიგნალები

მიქრის ავტომანქანა ქუჩაში, უხვევს მარცხნივ ან მარჯვნივ, ანელებს სვლას, ჩერდება... ყველით ასეთი მოძრაობისას ავტომანქანაზე ინიტება, ციმციმებს თეთრი, ყვითელი, წითელი ნათურები — გამაფრთხილებელი სიგნალო. რა დროს ინიტება ავტომანქანაზე ასეთი სიგნალები?

მოციმციმე შუქი იგივე შუქნიშანია, მიმთითებელი ნიშანია. მისი დახმარებით მძღოლი სხვა მძღოლებსა და ფეხით მოსიარულეებს აფრთხილებს ასეთი და ასეთი მოძრაობისათვის ეგზადებოთო. (ფუხვევ, ვასწრებ, ვჩერდები, მოძრაობას ვიწყებ, ვამუხრუჭებ და სხვ).

შუქნიშნით ყველა ავტომანქანა აღჭურვილი, უშუქნიშნოდ მოძრაობის უფლება არა აქვს არც ავტობუსს, არც ტროლეიბუსს, არც ტრამვაისა და მოტოციკლს... თუ მძღოლს მარცხნივ უნდა მოხვედეს, მოხვევამდე ავტომობილის უკანა მარცხენა მხარეს წითელი ან ყვითელი შუქი აციმციმდებ-

ბა, წინ და მარცხენა მხარეს კი — თეთრი ან ყვითელი. ამ ნიშნის დაშინავი ხვედბა, რომ მანქანა მარცხნივ უხვევს.

თუ მანქანა მარჯვნივ აპირებს მოხვევას, მძღოლი მარჯვნივ მოხვევის სიგნალს იძლევა: უკანა მარჯვენა მხარეს ყვითელი მოციმციმე შუქი ინიტება, ხოლო წინ და მარჯვნივ — თეთრი ან ყვითელი, როცა ავტომობილის უკან ორი წითელი შუქი აინიტება, ეს რაღას ნიშნავს?

წითლად სამუხრუჭე სიგნალები ინიტება — ე. ი. მანქანა ამუხრუჭებს. როგორც კი მძღოლი მუხრუჭის სატერფულს ფეხით დააწვიბა, სდექ-სიგნალები ავტომობრუად ინიტება — ინიტება წითელი, მკვეთრი შუქი.

ამ სიგნალებისთვის ყურადღების მიქცევა განსაკუთრებით აუცილებელია ღამით, როცა ქუჩაში ბნელია.

თუ მანქანას სამუხრუჭე სიგნალი გაუფუჭდა, მაშინ როგორღა უნდა მოიქცეს მძღოლი? რას უნდა მიაკციოს ყურადღება ფეხით მოსიარულემ?

ასეთ შემთხვევაში მძღოლი ნიშანს ხელით იძლევა.

უნდა დაიმასოვროთ, რომ თუ მძღოლმა ხელი მარცხნივ გამოიშვირა, მანქანა მარცხნივ აპირებს მოხვევას, თუ მარჯვნივ — მარჯვნივ. დამუხრუჭების შემთხვევაში მძღოლი ილაყვში მოხრილ ხელს მალღა სწევს. ასევე იქცვიან მოტოციკლეტების, მოაედების, ველოსიპედების მძღოლებიც.

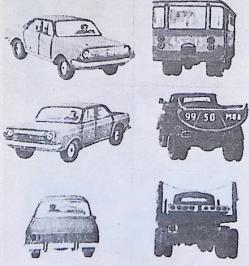
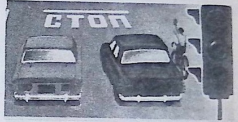
გზატყცილებზე მანქანები ჩვეულბრივ ასწრებენ ხოლმე ერთმანეთს. გასწრებას წინ მიმავალ მანქანას, შუქის ჩართვა-გამორთვით ანიშნებენ, ხოლო უკანა მანქანას კი, მარცხენა მოციმციმე შუქის ჩართვით.

ავტომანქანები ხმოვანი სიგნა-

ლითაც არიან აღჭურვილი. მაგრამ დასახლებულ ქუჩებში მძღოლი ამ სიგნალით სავანგებო შემთხვევაში სარგებლობს — როცა ხიფათია მოსალოდნელი.

ფეხით მოსიარულემ ქუჩაზე გადასვლისას ყურადღებით უნდა ადევნოს თვალი მოახლოებული მანქანის გამაფრთხილებელ სიგნალებს.

ქუჩით გადაჭრა მაშინ უნდა დაიწყოთ, როცა ნათელი გახდება, რომელი მიმართულებით მიდის სიგნალის მიმცემი ავტომობილი.

შერეულ „კომუნარი“ 1979 წელს დაბეჭდილი პესლები სპიკელები

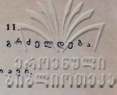
პ რ ო ზ ა

პიონერდღასაბადი ზ. — ჩეუნიოვის წერილი. № 1.
 პინელაშვილი ზ. — ჩიბუხა. № 1.
 პაპოვი მ. — ვიღარის ჩანთა. № 1, 2, 3.
 პაპუაშვილი მ. — როგორ დავიქსეხებით. № 1.
 იოსელიანი ო. — შტურმებს გამოტანებული ბარათები, ანუ
 მუღზე დაწერილი მოთხოვნები. № 2, 3, 4, 5, 6, 7.
 პეპელაშვილი ნ. — ფოთლები. № 2; წერილი. № 10.
 ლბანი მ. — ზაფხული, მე, ნაილი და სხვანი. № 4.
 პუსპაშვილი ნ. — გორის ხიდი. № 5. შვი უსასრულოდ. № 9.
 მიულშტიმ მ. — გზა ეშაფოტისაკენ. № 5.
 თომასი მ. — დიდგორზე. № 6.
 პენაშვილი მ. არსითენ მიმავალი გზა. № 7.
 ლენინი — ივანე-არაგები. № 7.
 კომაროვი მ. — სათიბის მარწყვი. № 8, 9, 10, 11.
 პარაზაშვილი მ. — ზაფხულის იმ ერთ ხალაშს. № 8.
 გორისმგლებსაბადი ა. — წითელი გეგლე და ცისფერი ცხენები.
 № 9.
 პასუბაშვილი ლ. — ბიჭი და ნური. № 10.
 სარაშვილი დანილ სპასენა — ჭებრა. № 11.
 პარაშვილი მ. — უცნაური სტუდენტი. № 12.
 პოსტალინიანი ზ. — მახეში შუად არიან. № 12.
 ასლანაშვილი ვლ. — შგლის ლექვები. № 12.

კ ო ე ზ ი ა

მეგრელიშვილი ავ. — ახალი ლექვები. № 1. რთველი მოსულა,
 შემოდგომა. № 11.
 ფორჩინი მ. — სახალწლო. № 1; მუე პირს იბანს; აპრილი —
 დიდი მხატვარი; ოროჯ თვალის სინათლე. № 8.
 არნონი მ. — უცდავების ფურცლები. № 1.
 მებარაშვილი ტ. — შვის აპოკალიფსის დღესასწაული; საშობოლო
 ჭეკა; № 1.
 ვიკაშვილი მ. — კარგია ესეც; უსათურო. № 2; ციხე. № 3.
 ჩხეიძე ნ. — ერთი ცისფერი ბილი; ვარსკვლავი. № 3. ახალი
 ლექვები. № 9.

ლონიძე მ. — ლენინი. № 4.
 აკაბა ტ. — უარხანი. № 4.
 აღლიძე მ. — მთვარისფერი სიზმრები. № 4.
 ბაზანა ლ. — პრაგმა სტუმარი. № 4.
 ბებია მ. — კვახი ვასკლა, ხმა ვაგარდა. № 4.
 ბარბაქაძე ნ. — ეს რა ხასიათულია. № 4.
 კაპიციანი ნ. — ბიჭი და ჩიტუნები. № 4.
 ბლანია მ. — წელს თავსაურელი იქნება მზე. № 4.
 ჯანაშვილი ი. — დიდი სამამულო. № 5.
 მებრძოლი მ. — საქართველო. № 6; მე ეს ვიცი; წვიმა; ზღა. № 8.
 ლეიშვილი მ. — სამაისო. № 5.
 მიმბაში მ. — ჩვენი ეზო. № 5; ყოჩაღი ბიჭები; № 12.
 მობაშვილი ტ. — მღელ ჩამოვალ, ბიჭებო; თევზაობა; მომენტარა;
 ბანაობა; წყარო. № 7.
 მიხეილაძე მ. — არა შევად მწვერი ხეხა. (პიესა-იგავი) № 7.
 მორჩილაძე ი. — საურთაოდან მოდის ილია; ზედაზენი; დილა
 ფშავში; მთვარე. № 7; ოქტომბერი. № 11.
 მარხაშვილი ნ. — სოფელი. № 8.
 მარაშვილი ა. — ახალი ლექვები. № 8.
 გომიანი მ. — მზით ნაქსოვი ცისარტყელა. № 11.
 გოჭიაშვილი ჯ. — სექტემბრის დღა; იორი; სურათი. № 10.
 ხალაშვილი შ. — სიმღერა. № 11.
 დავითიანი მ. — საქმე ის არის; ჩვენი ჭერია. № 11.
 სალაშვილი მ. — სხვა დიდიფეხი. № 11.
 მებაში მ. შემოდგომა აპარაში. № 11.
 ირამაძე ნ. — თინკოს ვეფხვი; ექიმი კოვალა. № 11.
 კაშიანი მ. — ზარბაზი ბიჭი. № 11.
 ბატიანი მ. — ფალავანი. № 11.
 გელაშვილი ნ. — ტყე. № 11.
 ჯიშკარიანი მ. — მანკაღელბელი; დამალვოცო კიათარა. № 12.
 ხათაბაშვილი მ. — ლექვები. № 12.

წერილები, კუბლიკანი. მეტონეზა, სკორტი

- ბრინჯიანი ლ. — ბავშვები ჩვენი მომავალია. № 1.
- კახაბაძე ზ. — ისევნებ, კიდევინ. № 1.
- ...ლილია 50 წლისაა. № 1.
- ოცნება მონეზონი 100 წლისაა. № 1.
- მარტაბაძე მ. — რეკლუციის პატარა ქართველი ქარისკაცი. № 2.
- სალაგვიშვილი ვ. — თოვლიანი მთების იქით. № 2.
- ქარლანდი ვ. — დინამოს სტალინი. № 2.
- დიდი მეტეორის მოსაკონარი (აკადემიკოს ილია ვეკუა) № 2.
- ვახაშვილი ზ. — ციხეზე და კპოვებზე. № 3.
- ვილუაშვილი ვ. — ქართული კულტურის ცხოველი კერა. № 3.
- სიღამონიძე ვ. — მათა წყნეთი. № 3; ლეგენდა და სინამდვილე. № 3.
- შულაბაძე ვ. — 1979 წელი — ბავშვის საერთაშორისო წელია. № 4.
- პოინიანი ლ. — მემკვიდრე დარჩა მხოლოდ მუსიკა. № 4.
- შარაზადიშვილი ნ. — შთამბეჭდავი, ბეჭდისმოქმედი. № 4.
- გიორგიანი ვ. — ბუნებისა და ძივლების პარაზონა. № 4.
- ქიქელაძე მ. — განათლების ხელგადა. № 5.
- ბარბაქაძე ვ. — ბურჯი ქართველობისა. № 5.
- მაკულაა მრეკლეიშვილის დაბადების 70 წელი. № 5.
- ჯანაშიანი ვ. — ზრუნვის დასახელება უნდა. № 6.
- ხმალაძე ი. — ვამრავლით უკავილები. № 6.
- კახიკაძე ი. — ბავშვების მტერი. № 7.
- ანდრეასი ი. — მეცნიერების კალენდარი. № 7, 8.
- მეხლიანი ნ. — ელვარე კალი. № 8.
- ნაღვლიანი თვადები. № 12.
- მუხრან მაკავარიანის დაბადების 50 წელი. № 8.
- შტორი ბ. — ოცნება ტრაზე. № 8.
- მეველიანი ვ. — რეკლამები ზოპარაკიანი. № 8.
- კონდრაშვილი ვ. — ხმარბინი მ. — მხარდახმარ მომავალსა. № 9.
- პრიცაძე ლ. — შოპოლოვი ზრუნვის გამომხატველი ნიშნები. № 9.
- ქუსანიანი მ. — გამომხატველი სპორტსმენის ტიპები. (წ. ცერცვაძე). გვიგამონი პირი. — (მწიფის კარი) ჩას შეინჯაღის ვილოვია; № 4.
- რუხი მელი. — № 5.
- ფოცხვერი; № 7.
- ფრინველი-ბეჭელი; № 9.
- ეკლანი მეგობარი; № 10.
- გაგული — უდარდელი შოპო. № 11.
- საბაშვილი შ. — დედამა და საშუალო. № 10.
- გაბარაძე ი. — პატარა მონები. № 10.
- შორაღული ზ. — კობაძე და ლექსიკონი. № 11.
- ნინიანი ბ. — ვედაზე დიდი ცხოველი (ბუნების კარი); № 10.
- უმაღლესი ჯილდოს ველოცვათ! საქართველოს კომკავშირის № 11.

გურბინიძე ვ. — დიდი პოეტი და ბავშვები. № 11.
 კომკავშირული თანობათა ზეიში გრძელდება. № 12.
 ი. აბაშიძის დაბადების 70 წლისთავი. მელნის ისტორია. № 12.

კონკრეტული ცნობები

- ლეგაშვილი ზ. — ვაჟა, იხაროს ბუნებამ! № 1; მომავალი დღეს იწყება. № 8.
- ფინიანი ვ. (კოცონი) რაზმულის წინამძღოლი. № 1; ფორმალურად წითელი შეუი. № 2; მისწერეთ ბარათი გოგა შაშვილს. № 3; ზარზე სტარტი აიღო. № 4; შედეგი. № 5; უნაღვლიანი დღე. მარტინისთვის № 11; სიტყვას ვაძლევთ რაზმულის საბჭოს თავმჯდომარეს № 12.
- ტყეშელაშვილი დ. — სენაზე დანიშნული მწიხარის ბილის ხელგადა. № 2.
- საბჭოთა კავშირის პიონერების ღირსების საქმის ერთი კერძო უღებია. № 3.
- საბაშვილი ვ. — კავშირებზე ვარსკვლავები. № 3.
- პეტიანი დ. — მეტისკენ მიუწევთ გული. № 4.
- მებრძველი მ. — და აუვალავი იქნება კარგად. № 6.
- ხმარბინი მ. — ნორჩების გამგებ ხელები. № 6; ბავშვობა — გულანების სასარგებო. № 8.
- სტეფანაძე „სხივი“. № 6.
- მეტრე პიონერული ენციკლოპედია. № 2, 4, 7, 8.
- ბედნიერი ბავშვობის დღეი ზეიში. № 9.
- ფარულიანი ნ. — თუმცაღებია 5 000 იმის ვართ. № 10.
- ნორჩ შემოქმედთა კონკურსი. № 10.
- აქარის პიონერული აზმები. № 11.
- თუმცა ბავშვები ხატავენ. № 11.
- ბუნებამ — დამახსოვრებელი სახელები. № 12.

ჩვენი განყოფილება

- ზნეობის ანბანი № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.
- ქალისწიური საბჭო — № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11.
- გამოკვლევი — № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
- ცხრადელი უღელი — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.
- ახალი წიგნები — № 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12.
- აიბი — № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
- მხედრობანი — № 4, 5, 10.
- მოსწავლეთა შემოქმედება. № 6.
- უცხოური იუმორი — № 7, 8, 9.
- ღრთობილად, ავტომობილიანი — № 8, 9, 10, 11, 12.

გარეკანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა თინათინ სამსონაძის.

საქ. კ. ც. — გამომცემლობა

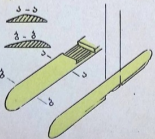
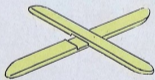
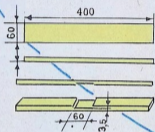
მთავარი რედაქტორი ბაბულია შელია
 სარედაქციო კოლეგია დოქტორი ვაჟაგორსკი, ზურაბ ლომიძე, გიორგი ფოცხვერი
 (მხატვარი-რედაქტორი), გიორგი ქვიციანი, ნოდარ შამანაძე, სიმონ შამანიანი
 (პეგ. მდივანი), ლევან ჩიქვანიანი, ზურაბ შამანიანი.

საქართველოს
 თბილისი, ლეონტი მ. № 14.
 ტელ. ცენტრი:
 ავტორების — 93-97-05
 93-31-81
 119, მდივანი
 93-97-03 93-93-05
 განყოფილებების — 93-97-02
 93-97-01

საქ. კ. ც. — გამომცემლობის სახელით, ლეონტი მ. № 14
 «ПИОНЕРИ», на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии
 Типография изд-ва ЦК КП Грузии. Тбилиси, ул. Ленина № 14.
 გადმოცემა სასაბჭოთაო 24 X 79 წ. ხელმოწერილია დასახელებული 14/ХИ-79 წ. კალენდრის ფორმით
 60 X 90/4. ლიტერატურის საბჭოს დონორი 4, საბჭოთა-საქართველო თამბაქო 5,36.
 შედეგ. № 2651 ტირ. 149,800. უკ 13320.

ჭუჭყურა

საქართველო
საზოგადოებრივი

ჩვენი უფროსის ზოგიერთი მკითხველს აინტერესებს როგორ შეიკვლია ბუმერანგი — მფრინავი „უღუმბარა“. რომელიც მფრინობისას ტრაექტორიას შემოწერს მაგრამ უკველთვის იმ ადგილას ბრუნდება. საიდანაც გაიტყორცნა. გთავაზობთ უფროსად „იუნნიტენიცი“ გამოქვეყნებულ ჰერისებური ბუმერანგის აღწერილობას. მისი ავტორია ზაპოროვილი ემაწვილი ივანე კოზოურა.

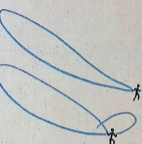
უფროსადღებით დააკვირდით ნახატს. ბუმერანგის დასამზადებლად საჭიროა ორი მცირე ზომის ფიცარი, უმჯობესია წიფლისა. ისინი შეგიძლიათ მოაძროთ უკვე გამოყენებულ ხის უუთებს. რომლებთანაც მალაზიში ბილი მიაქეთ. ამ ფიცარებს სწორედ ბუმერანგისათვის საჭირო სისქე აქვთ. ბეწვებებით მათ ისები ფორმის ბოლოები გაუკეთეთ, როგორც სურათზეა ნაჩვენები. შემდეგ ბრტყელი ქლიბით შეუღებეთ პროფილირებას. თითოეული ფიცარის ბოლოზე ცალი მხარე დაამუშავეთ. მეორე კი ბრტყელი დატოვეთ (უფროსადღება მიმაქციეთ: ბუმერანგის უკველი ფრთა შუა ნაწილში სამეტრიულია, ბოლოები-საქენ კი თანდათან თვითმფრინავის ფრთის ფორმას იღებს). ეს ოპერაცია გულდასმით უნდა შესრულდეს. რადგან მასზეა დამო-

კიდებული ბუმერანგის აეროდინამიკური ხარისხი, ტრაექტორიის ხასიათი.

პროფილირებას რომ მორჩებიან ბუმერანგის ფრთები ზუმფარით გაწმინდეთ, ნაწიბურები მოაგაღუკეთ. ფრთების, როგორც პროფილირებული, ისე ბრტყელი ზედაპირი კარგად გამაიალებული უნდა იყოს, რადგან ამაზეც არის დამოკიდებული ბუმერანგის ფრენილი ღირსებები. უკვე დამუშავებულ ფიცარებს ანუ თამასებს შუა ადგილას ჰრილი გაუკეთეთ. ჰრილები ერთმანეთს მოარგეთ და მიაწებეთ.

ორივე თამასა ზუსტად ერთი და იგივე წონისა უნდა იყოს. ამიტომ, სახან ერთმანეთს მიაწებეთ, აუცილებლად გააწონასწორეთ, დაწებების შემდეგ ჰრილებთან ჯვარდინად შემოღუქირეთ წებოწაცხებული მაგარი ძაფი (დახედეთ ნახატს).

მა ბუმერანგს რამდენჯერმე წაუსვით ოლიფა ან უფროსადღებას, რომ წყლით არ გაიფლინოს. გასოვდეთ: მფრინავი ბუმერანგი ერთნაირად საშიშია არა მარტო მისი მტყორცნელისათვის, არამედ ახლომხალხო მყოფთათვისაც. სჯობს იგი ფართო მოედანზე გასტყორცნათ. იმისათვის კი, რომ ფრენისას უკეთ ჩანდეს, ფრთებზე ღია ნარინჯისფერი ზოლები დაახატეთ.

გიორგი
გიორგი

მუსიკა

ამ ორიოდ თვის წინ ხელოვნების მუშაკთა სახლში გამოდგინდა იყო თბილისელი მოსწავლის მამუნა ბე-ჯანის ნახატი. გამოდგინა დიდი მოწონება და მასხურა. ნორი მხატვარის ნამუშევრები შესრულებულია ფანქრით ან გუაშით, განსაკუთრებით მიმჩნეულია მისი გრაფიული ნამუ-შევრები.

პორტრეტები კარგად იგრძნობა ხასიათისა და გან-წუხილების გაღმაცემის შესანიშნავი უნარი. ნამუშე-რები ჩანს, რომ მხატვარი დიდხანს და სერიოზულად ღეჭობს, ეს კი შესაშური თვისებაა ასეთი ასაკის მხატვრისათვის. ამ მშენიერმა გამოდგინა დავარწმუ-ნა, რომ ნორი მხატვარი უძველესად გაიღრმავებს ცოდ-ნას, კიდევ უფრო მეტს იმუშავებს, რაც მომავლის დიდ-წარმატების საწინდარია.

მუსიკა

პატარა მხატვრის სახლში. ნინო ავციბური, თბილისის მე-2 ექსპერიმენტული სკოლის IV კლასი.

ნატარა